

НЕДЕЉНЕ НОВИНЕ **Крагујевачке**

Година V, Број 208

Излазе четвртком

Цена **70** дин.

www.kragujevacke.rs

23. мај 2013. године

ISSN 1821-1550

9 771821 155019

РАЗВОЈ РЕГЕНЕРАТИВНЕ МЕДИЦИНЕ У КРАГУЈЕВЦУ

Трећи министарски пароф

БИВШИ РАДНИЦИ „ЗАСТАВЕ“
У ТРАГАЊУ ЗА ПОСЛОМ

Осмислили
рециклажни центар

СТРАНА 5

ДРЖАВА ПОМАЖЕ
ТРАДИЦИОНАЛНЕ ЗАНАТЕ

Хоби претворили
у посао

СТРАНА 7

ПРИПРЕМЕ ЗА ПРОСЛАВЕ
ВЕЛИКЕ МАТУРЕ

Холивуд - па шта
кошта да кошта

СТРАНА 13

ДЕЛО И ЛИК АКАДЕМИКА
ПЕТРА С. ЈОВАНОВИЋА

Истраживач у географији -
прегалац у друштву

СТРАНА 16

ДРУГА СТРАНА

Мали фудбал

Пише Драган Рајичић

Мали фудбал - мала тема! Одлагао сам је целе прошле незимске сезоне, а сад је покрећем и накнадно и превентивно.

Дакле овако. Један сат је иза поноћи. Спавам и сањам како једем неку рибу. Њу ми је доктор препоручио због повећаног холестерола. Одакле мени холестерол? Од сплачина које доминирају у мојој исхрани сигурно није. Биће да ми је то од стреса. Без посла, без паре, у комуналним и осталим дуговима до гуше, у наше мегатрговине могу само да бленем као теле у шарена врата, а холестерол ту моју ситуацију злоупотребљава да се удвостручи.

Рибу жваћем пажљиво, а касније кад су се сви моји укућани разбудили, баш као и укућани из целе зграде у којој живим, а има их око пет стотина, жена ме пита шта онолико мљацкам у сну. - Рибу - кажем - знаш да ми је доктор препоручио пастрмку на жару!

Али, да вратим тему на мали фудбал и на питање зашто је ова зграда са све ситном децом будна, понекад и два сата иза поноћи.

Зато што је неки малофудбалски мајстор закркао гол противнику и онда је од среће толико јајкнуо да су и сви остали живи створови из околине навукли стрес. Својим очима сам видeo мачку како дуби на глави јер јој је несаница пореметила центар за равнотежу. Моја срећа је, пак, у томе што сам поменуту рибу јео виртуелно јер да ми се изистински нашла у тањиру, од крикова среће са дотичног игралишта, могао сам да се загриjem па да ми нека кошница пробије гркњан.

Шта још раде поједини поноћни велемајстори лопте, осим што од среће због постигнутог гола урлају као да су освојили Лигу шампиона? Па, ту су тек ненадмашни, псују колико их грло носи од првог до последњег минута. Тачније, од раног мрака па до дубоко у ноћ. Срамота ме да их сада цитирам, написаћу само да им је позив на орални секо омиљена поштапалица, а наша деца без сна од њих могу да науче комплетан репертоар и сутра, кад се опунолете, могу одмах у неки ријалити програм.

Но, где се све ово дешава? Дешава се већ годинама у насељу Аеродром, на малом игралишту фудбалског клуба „Сушица“, на тридесетак метара од спаваћих соба и кревета неколико стотина грађана овог уређеног града. Они су континуирано, сем зиме када су прозори затворени, изнурени несносном буком примитивних појединача, снажним светлом рефлектора, а понекад и енормним прекорачењем дозвољеног времена за игру до дубоке иза поноћи. Како њихова дрека у тим ситним сатима утиче на здравствено стање оних најстаријих немам мерљива сазнања, али ме брине што међу пржевелима изјутра виђам све више оних који иду улицом и сами нешто шапуђу или псују.

Сироти станари „јуте зграде“ са четири улаза и пет спратова чинили су протеклих година шта су могли да се лоптање сведе у подношњиве оквире али у томе нису успели. Писали су петиције, обраћали се градској власти и - ишишта. Лично зnam человека који се због тога и одселио из рођеног стана. При томе, нормално, нико није против спорта, али, опет, ваљда је и право на поноћни мир и одмор нека цивилизацијска тековина која им припада.

Како је почела нова, „летња сезона“, прозори су нам отворени и ја, ево, овај текст пишем, како рекох, и превентивно у нади да ће нас неко ипак узети у заштиту од „неспортског“ понашања појединачних љубитеља малог фудбала који су лишени сваког осећаја за пристојност.

Мени лично то је веома важно и због оног холестерола. Знате већ шта ми је доктор рекао, а ако ме неко буде сваке ноћи будио док ја сањам како таманим пастрмку или посног шарана, мислим да холестерол ни под овом влашћу нећу успети да вратим у нормалне оквире!

Карикатура: Горан Миленковић

АНКЕТА ДА ЛИ СТЕ БИЛИ У СИТУАЦИЈИ ДА ЗА НЕКУ УСЛУГУ МОРАТЕ ДА ДАТЕ МИТО?

М. Ићајловић

Звонко Николић, пензионер:
- Увек сам у ситуацији да некоме дам, али не знам кад ћу ја да добијем неку кинту.

Миња Прдановић, ученик:
- Кome је моја генерација интересантна?

Горан Јовичић, фарбар:
- Не, нисам био у таквој ситуацији.

Раде Вукадиновић, сликар:
- Мене си нашао да провоцираш!

Мирослава Лазаревић, пензионер:
- Нико, никад, није било ни потребе.

Зора Станковић, пензионер:
- Већ ми је и криво што сви о томе причају, а мене нико није питао да му нешто дам.

Никола Ђорђевић, економиста:
- Не сећам се такве ситуације у животу.

Раде Лазаревић, возач:
- Мени нису тражили мито већ част.

Зоран Јеремић, машински техничар:
- Камо среће да имам коме да дам! Радо би дао.

Житопродукт

Крагујевац, Војводе Путника 70
Телефони: 034 370 303
370 215, 370 072, 370 135, 370 192
zitoprodukt@nadlanu.com

Брошурно по производничким ценама

Производничке цене, гарантовани квалитет белог, лиснатог, печеног, замрзнутог пецива

Све врсте хлеба и пецива у нашим објектима: ТЦ Аеродром, Мала пијаца, код улаза у Житопродукт, у кругу Заставе, у Улици Драгослава Срејовића 5

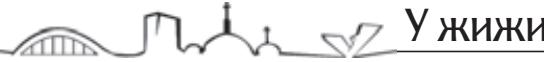
prozori i vrata
SUNCE
nova dimenzija
energetski
efikasnih
prozora

034/330 870
suncemarinkovic.com

3D image

ОСНОВАН КЛАСТЕР СОФТВЕРСКИХ ПРЕДУЗЕЋА У КРАГУЈЕВЦУ

Повезани јачи, али без државног вешта

Број фирм које се у Крагујевцу баве информационо-комуникационим технологијама (ИКТ) нарастао је на око сто, а у њима ради око 500 професионалаца. Оснивањем удружења ове фирме ће се повезати, што треба да донесе размену искуства и више послова. Међутим, од најављених државних олакшица за овај сектор – одустало се, што свакако није стимулативно за овај сектор

Пише Милош Пантић

Iсле Војводине, Београда и Ниша, од првог десетак дана и Крагујевац је потврдио статус значајног центра у области информационо-комуникационих

технологија, јер је и у центру Шумадије основан Регионални кластер, удружење фирм које се баве израдом софтвера у ИКТ грани. Удружијање фирм из ове области покренула је Регионална привредна комора Шумадије и Поморавља, а за председника је изабран мр Срђан Атанасијевић, предавач на Високој техничкој школи струковних студија у Крагујевцу и директор развоја у фирмама „Ком трејд“ солушенс инжењеринг“, која је део компаније „Ком трејд“.

У првој фази шумадијско-поморавски кластер софтверских фирм добио је 18 чланова, од којих су пет привредне и високошколске институције и 13 предузећа из ове гране. Тако су у саставу кластера две велике интернационалне компаније, које у Крагујевцу имају своје пословне јединице, а то су „Асеко Југоисточне Европе“ и „Ком трејд“, али и мање програмерске фирмe „Биодирг“, „Интраеа решења“, Едопс солушенс“, Брандкастер“, „Серболаб“, „Виртуал тим“, „Ин софт“, „Ин фактори“, „Два с“, „В31“ и друге.

■ План – удвостручјење извоза

По речима председника овог кластера Срђана Атанасијевића, потреба за удружијањем указала се због наглог раста овог сектора у Крагујевцу и региону, како по броју предузећа, тако и по броју запослених професионалаца. По његовим проценама, број ИКТ фирм на територији Крагујевца преашао

ИКТ СЕКТОР У СРБИЈИ ГОДИШЊЕ ИЗВОЗИ ЗА ПРЕКО 200 МИЛИОНА ЕВРА

јестотину, а број професионалаца који се баве развојем софтверских решења приближава се цифри од 500, док је број стручњака који раде као ИТ подршка у фирмама преко 2.000. Од укупног броја фирм преко 50 посто је са једним за- последним.

Овим махом младим људима по потребна је подршка, место окупљања, добри пројекти да изграде референце и репутацију, а управо то у овој фази развоја кластер жели да поспеши. Мотив и интерес да се фирме на овај начин удруже је, као и објашњава Срђан Атанасијевић, да подрже једни друге у различитим фазама раста и развоја.

■ Мала фирма из ИТ области, која је тек настала, је као беба која не може да опстане и одрасте без помоћи свих релевантних фактора

може да опстане и одрасте без помоћи свих релевантних фактора. Града и институција који треба да дају привредни оквир и интегришу се са европским регијама, универзитетом и образовним институцијама, који треба да дају знање и вештине потребне да се буде конкурентан, и старије „браће“, зрелих фирм које треба да донесу посао, поделе практично знања, дају пословни савет. Снага великих фирм огледа се у капацитету да подржи и запосли мање, али агилније, који настају и развијају се паралелно са великим, каже Срђан Атанасијевић.

Према званичним подацима, ИКТ сектор у Србији извози годишње преко 200 милиона евра решења и услуга. Вредност извоза у региону Шумадије и Поморавља тренутно је преко пет милиона евра, а добром организацијом и координацијом очекује се привлачење већих фирм и удвостручјење извоза региона, у чему нови кластер треба да одигра важну улогу. По мишљењу председника кластера Атанасијевића, будућност ИКТ сектора у Крагујевцу је светла, јер годишње на Универзитету и високим школама у граду дипломира преко 200 информатичара.

■ Држава најавила, па одустала

И док се информатичари удружују јер препознају заједнички интерес, држава је најавила нове ме-

ре за подстицај овог сектора, које су уобличене у оквиру стратегије за развој и подршку. Та стратегија је предвидела велике олакшице за ова предузећа, која су постала значајна извозна грана, али су на самом старту отпали две важне мере.

Како је објављено ових дана, Влада је на предлог Фискалног савета одбацила предлог да ИКТ фирмама буду ослобођене плаћања доприноса за здравствено осигурање и доприноса на незапосленост, што би на годишњем нивоу овим фирмама донело уште-

ду око три милијарде динара. Образложење Фискалног савета је да би се на овај начин у пореску политику земље увело селективно опорезивање по гранама, што би нарушило принцип равноправности предузећа.

Владан Атанасијевић, познати крагујевачки стручњак из области ИТ технологија и члан управе компаније „Асеко Југоисточна Европа“ са седиштем у Београду, каже да се реаговање Фискалног савета може

разумети са становишта социјалне правде. Али, онда остаје питање шта мала државе као наша може друго да уради како би подстакла развој овог сектора, који је показао да је изврсно веома јак јер може лакше да нађе посао на глобалном тржишту него, на пример, металски комплекс.

- Поставља се питање који циљ је свака од мера из стратегије требало да постигне. Пореским олакшицама, као што су ове две које су одбачене, требало је привући велике стране компаније да дођу код нас. Оне доносе обезбеђено тржиште и своје производе и time повећање запошљавања у овој грани. Ако ове две мере нису добре, треба изнаћи неке друге, јер су пореске олакшице најбитније за привлачење великих компанија. Треба да знамо да је код нас порез на добит био 10 посто, а сада је повећан на 15 посто, каже Владан Атанасијевић.

Он подсећа да је протеклих година порез на добит у Словенији био 20 посто, што је условило да неке јаке ИТ фирмe из те земље отворе своја предузећа у Србији. У Румунији су, примера ради, за фирмe из ове области пореска давања годинама била ника док се тај сектор није развио и порези враћени на ниво осстале привреде.

- Сада је из стратегије помоћи ИТ сектору од важнијих мера остала на снази она о давању субвенције од 25.000 евра за оснивање предузећа. Она ће допринети да људи који раде у сивој зони, код Куће, као фри ленсери, слободни стрелци, легализују свој посао. Таквих, на пример, у Крагујевцу има неколико стотина. То ће до-принети да се повећа запошљавање, али никако неће остварити главни циљ, а то је привлачење великих компанија, закључује Владан Атанасијевић.

Сматрамо да ћемо оснивањем кластера успети да валоризујемо неоспорни потенцијал ИТ сектора у региону и на тај начин директно утичмо на привредни развој Шумадије и Поморавља, каже се у позиву Војвођанског ИКТ кластера.

Информација да Војвођански ИКТ кластер оснива овакво удружење у Крагујевцу, и при том се декларише као први, првијајући да је удружење у овој области у центру Шумадије већ основано пре 20 дана, није изненађење да Душан Пуача, председник Регионалне привредне коморе у Крагујевцу.

Најављујући да ће и сам присуствовати том састанку, Пуача каже да је на делу покушај да се што више програмера из Шумадије привуче у Војвођански кластер и тако део послова и зараде прељије код њих, јер је реч о изузетно конкурентој грани на тржишту. Правно гледано, не постоји пропис који би ово забранио и свако је слободан да приступи кластеру којем хоће, па једна фирма може да буде члан и крагујевачког и Војвођанског ИКТ кластера, што је већ случај код кластера производа аутомобила, који постоји и на нивоу Србије, и за Централну Србију, са седиштем у Крагујевцу.

ПОКУШАЈ ДА СЕ ПРОГРАМЕРИ ПРИВУКУ У ВОЈВОДИНУ: ДУШАН ПУАЧА

ВОЈВОЂАНСКИ КЛАСТЕР У ШУМАДИЈИ

Трка за програмерима

Непуних 20 дана од оснивања Регионалног ИКТ кластера у Крагујевцу, на адресе медија стигао је позив на основање једног кластера из ове гране, који се исто тако декларише као први у Шумадији и Поморављу. Реч је о позиву у коме се каже да се 21. маја у 11 часова у сали Бизнис иновационог центра у Крагујевцу одржава оснивачка скупштина Постоловог удружења ИКТ кластер Шумадије и Поморавља, са седиштем у Крагујевцу.

Позив је потписао извесни Марко Бојовић, али се из састава гостију, где пише да ће скупштини присуствовать Дејан Рестак, саветник у Министарству финансија, и Милан Шолаја, директор Војвођанског ИКТ кластера, види да иза новог удружења у Крагујевцу стоји кластер из српске покрајине.

У позиву се наводи да ће састанку присуствовать представници 20 водећих ИТ фирм и образовних институција, обећава увођење савремених светских искустава и обуке кроз организацију семинара, радионица и студијских путовања.

Сматрамо да ћемо оснивањем кластера успети да валоризујемо неоспорни потенцијал ИТ сектора у региону и на тај начин директно утичмо на привредни развој Шумадије и Поморавља, каже се у позиву Војвођанског ИКТ кластера.

МИНИСТАРСКИ ПОТПИС ЗА РАЗВОЈ РЕГЕНЕРАТИВНЕ МЕДИЦИНЕ

Коначно светло на крају тунела

Центри изврсности Универзитета у Крагујевцу - тако ће се звати научна институција чија би градња испод Грудног одељења требало да буде завршена до септембра 2015. године. У објекту, који са опремом кошта око 20 милиона евра, биће и Факултет медицинских наука

Пише Јаворка Станојевић

Скори три године пошто је идеја о оснивању Центра за матичне ћелије при Медицинском факултету у Крагујевцу по први пут озваничена потписима носилаца пројекта и представника државе у понедељак је, у свечарској атмосфери обележавања Дана Универзитета, уприличено треће по реду потpisивање уговора о изградњи ове важне научне институције. Новина је да је, у међувремену, Центар, који и даље постоји само на папиру, без прецизног датума почетка градње, прерастао у Центре изврсности Универзитета у Крагујевцу.

Иако би се неупућенима промена имена могла учинити као пукава формалност, они који пажљиво прате порођајне муке настајања институције, каквом се не може похвалити читава Југоисточна Европа, у овоме виде суштинску разлику, јер се будући Центри из окриља Факултета медицинских наука стављају под капу Универзитета. Промена се види и у томе што се уместо једног помиње више центара који би требало да надоместе недостатак научноистраживачких института намењених, пре свега, потребама Факултета медицинских наука, али и да пруже боље услове за рад читавог академској заједници.

Ово, међутим, нису једини детаљи по којима се овонедељно стављање потписа на уговор разликује од претходних.

Новина је да је министар просвете и науке Жарко Обрадовић, чији потпис се чека више од годину дана, коначно проценио да су испуњени сви услови да се развој ренегративне медицине и рад на пољу проучавања матичних ћелија, уз који иде и оснивање банке за њихово депоновање, гради у Крагујевцу, а не у Београду како се желели престонички лобисти. Сада, наиме, по први пут, имамо јасан одговор првог владиног човека задуженог за развој науке и образовања да су отклонјени сви технички, процедурални и финансијски проблеми који су, према његовом тумачењу, стајали на путу ефикасној реализацији ранијих договора.

Објекат вишеструке намене

Највећа новост ипак је цифра од читавих 20 милиона евра колико ће, према процени министра, заједно са инфраструктурно уређеним плацем од 1,7 хектара који је поклонио град, коштати објекат и опрема. Рачуница на основу које је устроствручена почетна сума од 6,5 милиона евра покрivenа је приближно толиким увећањем квадратуре, јер се од првобитно пројектованих четири хиљаде квадрата стигло до зграде од површине 11,5

МИНИСТАР ОБРАДОВИЋ, ГРАДОНАЧЕЛНИК СТЕВАНОВИЋ И РЕКТОР АРСЕНИЈЕВИЋ ПОТПИСУЈУ УГОВОР

хиљада квадратних метара, у којој ће се удомити и Факултет медицинских наука. Највише паре обезбеђено је из наменског кредита Европске банке, која је држави за ову намену позајмила 13 милиона. Остатак чине улагања Факултета медицинских наука и поклони града који је овај пројекат сврстао у развојне приоритете.

Разлика се видела и у окружењу и декору, пошто је најновији уговор, за разлику од претходна два која су озваничена у деканату Медицинског факултета, потписан у дворишту ректората, уз пратњу академског хора „Лицеум“.

Оно што је пажљивим посматрачима посебно пало у очи је чињеница да су нови папир, са изузетком градоначелника Верољуба Стевановића (који има богато искуство у „оверавању“ овог договора) потписали нови људи. Уз ректора Слободана Арсенијевића, коме је ова дужност припадала због тога што се Центри оснивају под окриљем Универзитета, на свечаној бини нашли су се министар Обрадовић и директор Јединице за управљање пројектима Александар Симовић.

Могуће да је оваква врста

почасна изостављења јер ће списак заслужних и оних од чијих заслуга много тога зависи био предугачак. Јер, иако је институција која би требало да се гради на ливади испод Грудног одељења нешто што спада у врх светске науке, све остало што се око ње догађа лако се може подвести под оно што зовемо „српска послла“.

Могуће да је оваква врста почаста изостављења јер ће списак заслужних и оних од чијих заслуга много тога зависи био предугачак. Јер, иако је институција која би требало да се гради на ливади испод Грудног одељења нешто што спада у врх светске науке, све остало што се око ње догађа лако се може подвести под оно што зовемо „српска послла“.

УСКОРО ЂЕ СЕ РАСПИСАТИ ТЕНДЕР ЗА ИЗВОЂАЧЕ РАДОВА

Натезања око почетка градње Центра за матичне ћелије представљају, наиме, школски пример онога што овај термин објашњава. Прво имамо свечана, камерама забележена и бомбастично обrazложена, потписивања уговора који завршавају у фиокама. Следи наша специфичност накнадне памети која проналази да оно што је потписано није вељано и да га треба тек дорађивати и исправљати. Ту је

матичне ћелије, односно Центри изврсности, остану у Крагујевцу, поставио као професионални, али животни и циљ.

На колико врата је куџа, колико утицајних пријатеља позвао, коју хрпу папира прегледао и лично однео у Београд, колико сарадника му је помогло зна само он, јер све ово иде уз „српска послла“ у којима лични ауторитети, пријатељства и политичка подршка имају једнаку тежину као и функција и професионални резултати.

У исту категорију спада и изјава министра да се расписивање тендера за почетак радова очекује одмах пошто буду задовољени административни и технички детаљи онога што је потписано. Осим што значи да ћи, у међувремену, још нешто могло да закочи неодређеност која почетак радова датира у време почетка грађевинске сезоне, показује да се не треба прерано радовати, јер има још „детаља“ који почетак рада Центра са септембра 2015. могу померити за коју годину.

Поред Универзитета, који до- следно стоји иза пројекта, друга константа и светла тачка настојања да се име Крагујевца доведе у везу са највишим научним дometima је локална самоуправа. То да је град спреман да одреши кесу за пројекте попут овога доследно потврђује градоначелник Стевановић који је, у овом приликом, истакао да је за Крагујевац градња Центра једнако значајна као долазак „Физ-

ПРОФ. ДР МИОДРАГ СТОЈКОВИЋ

Радост и вера у успех

Аутору пројекта, најпознатијем српском генетичару Миодрагу Стојковићу, није сметало да свечаност потписивања прати из задњег реда. Уместо сујете и огорчености, чињеница да се повећавају изгледи да се оно у шта је уложио толико енергије помери са мртве тачке изазвали су велику радост овог скромног научника, кога углед и новац који су му нудили светски научни центри нису спречили да се врати у домовину.

- Никоме ништа не морам да доказујем, јер иза себе имам верификовану научну каријеру. Оно што је мени битно је да нешто коначно починje да се покрећe, јер ова земља има много потенцијала које не користи. Ту пре свега мислим на препаметне младе људе који не- мају услове да се искажу. Само на Факултету медицинских наука у Крагујевцу имамо неколико таквих талената који би, да су негде у иностранству, направили чудо. То је оно што је мени значајно и оно што видим у овом протоколу. Од тога да ли ће се неко сетити професора Стојковића и труда коју је уложио или ће заслуге отићи неком другом, много је важније да ово треће озваничавање договора буде „трећа срећа“, па да ми који смо за свој животни позив одабрали научни рад коначно можемо да се бавимо оним што најбоље знамо.

Зграда и опрема ће помоћи, али се много тога мора променити у односу према науци, јер су услови недопустиво лоши. Истина је да је држава сиромашна, али

ДР СТОЈКОВИЋ НА КОНФЕРЕНЦИЈИ ЗА ШТАМПУ У ДЕМОКРАТСКОЈ СТРАНЦИ

је такође тачно и да се може поставити питање да ли су правилно одређени приоритети, јер наши грађани годишње страним банкама матичних ћелија плате око осам милиона евра за чување материјала из пупчане врпце, а у иностраним клиникама терапију матичним ћелијама плаћају стотину хиљада евра. Све то можемо овде да радимо и да, при том, домаћу памет сачувамо и ставимо у службу развоја земље, каже професор Стојковић који је, због протокола свечаног потписивања уговора, своје виђење значаја Центра изнео на конференцији за медије Демократске странке, у својству члана председништва.

Ваља се надати да ће се трећи понављање ове реченице и трећи уговор посрећити.

и неизбежна политизација у којој разне струје вуку воду на своју воденицу не би ли себи приграбили што више заслуга и, у исто време, осујетиле ривале који желе да се за ките великом достигнућем. Не треба, наравно, заборавити ни пословично кратковидост академских кругова чији погледи ретко допиру ван београдских атара, али ни наивно улажење у нешто што надилази снаге научних ентузијаста који верују да унутрашњост Србије може да постане препознатљива на светској научној мапи.

■ Још мало чекања

Све су ово препеке које је у проtekлих шест месеци морало да прескочи руководство Универзитета предвођено ректором Слободаном Арсенијевићем који је, како каже, борбу да Центар за

РАДНИЦИ „ЗАСТАВА АУТОМОБИЛА“ САМИ СЕБИ ОБЕЗБЕЂУЈУ ПОСАО

Осмислили рециклажни центар

Бивши радници „Фабрике аутомобила“, који су у јануару 2011. године остали без посла, урадили су оквирни пројекат новог рециклажног центра, али им је за његову реализацију потребна помоћ државе и града

Бивашњи радници „Фабрике аутомобила Застава“ који су пре две и по године проглашени технолошким вишком и морали да напусте своја радна места више немају право да по социјалном програму, који је био на снази две године, примају новчану надокнаду у Националној служби за запошљавање. Од око 900 радника, међу којима има доста магистара, инжењера, правника, економиста, бравара, алатничара и ПТТ техничара, нови посао није успело да нађе њих око 696.

Недавно су формирали Удружење радника фабрике „Застава аутомобили“, које на све начине покушава да за ове људе пронађе ново запослење, јер је већини остало десетак и више година до испуњења једног услова за одлазак у пензију.

Једна од идеја како да се упостави „Заставини“ радници је и отварање Регионалног еколошког рециклажног центра у Крагујевцу. Оквирни пројекат је већ урађен, а сада су на потезу град, министарства финансија и привреде и рада и запошљавања, као и чланица Групе „Застава возила“.

Према речима Мирослава Тодоровића, једног од представника Удружења радника фабрике „Застава аутомобили“, оквирни пројекат рециклажног центра урадио је магистар хемијских наука Бојан Ристић, такође бивши радник „Аутомобила“.

- Са локалном самоуправом и градоначелником Крагујевца Веро-

БИВШИ РАДНИЦИ ФАБРИКЕ АУТОМОБИЛА ОСЛАЊАЈУ СЕ НА СЕБЕ

љубом Стевановићем имамо договор да разрадимо неке пројекте чијом би реализацијом сами себи могли да понађемо запослење. То је договорено пошто смо закључили да од посла у компанији „Фијат аутомобили Србија“ нема ништа. Један од пројекта који смо разрадили је Регионални рециклажни центар који би се бавио рециклажом расходованих аутомобила, камиона, других врста возила, моторних уља, уља за кочнице, па и пољомеханизације и неких врста машина. То би могло да буде профитабилно јер би се одвајали стакло, бакар, акумулатори, лимови, пневматици..., објашњава Мирослав Тодоровић.

■ Град обећао земљиште

Његов колега из Удружења радника „Аутомобила“ Драган Адамовић каже да су овом пројекту разговарали са градоначелником Стевановићем и да им је он обећао да ће град дати земљиште и хале за отварање рециклажног центра. Иначе, у удружењу кажу да и у Групи „Застава возила“ има слободних производних хала, посебно у некањем „Реомату“, али и „Застава хортicultури“.

- Са овим пројектом бисмо конкурисали код Министарства финансија и привреде за новац за набавку опреме и машина. Центар би могао да запости 200 до 250 радника, а ако би се посао широј, у шта верујемо, онда би и број запослених растао, каже Адамовић, додајући да ће квалитетним пројектима покушати да дођу до новца, али и да ће, ако они не буду доволни, морати да на актуелне министре изврше и додатне, па и политичке притиске.

Мирослав Тодоровић каже да би рециклажни центар, у најбољој варијанти, могао да почне са радом до краја ове године.

- За прављење коначног пројекта, разговоре са људима из Министарства рада и запошљавања и Министарства финансија и привреде, а иду и летњи одмори, потребно је доста времена. Онда на ред долази прибављање неопходних дозвола и сагласности. Мислим да је реално да у 2014. годину уђемо са реализацијом пројектом. Ту и наша бивша фирма Група „Застава возила“ треба да нам помогне. Ових дана ћемо да разговарамо са генералним директором Драганом Срејовићем.

Зашто се и они не би укључили, дали халу и конкурирали за новац потребан за набавку опреме и машина, јер би тада рециклажни центар пословао као један од отворака Групе „Застава возила“, каже Тодоровић и додаје да су у Удружењу радника фабрике „Застава аутомобили“ отворени за све опције и да им није важно да ли ће центар радити у оквиру „Заставе“ или неке друге фирме. Важно је да се запосле бивши радници Фабрике аутомобила.

■ Удружење отвара агенцију

Незадовољни радом крагујевачке Националне службе за запошљавање бивши радници Фабрике аутомобила намеравају да отворе агенцију за запошљавање, која ће првенствено тражити посао за своје чланове, али и за трећа лица.

- Компанија „Фијат аутомобили Србија“ ангажовала је приватну агенцију за запошљавање, а то су урадили и њени компоненти. Ако већ постоје приватне агенције које скидaju људе са Бироа за

неке ствари правно да уобличимо, јер се бивши радници „Аутомобила“ осећају превареним и пониженим, каже Драган Адамовић.

Мирослав Тодоровић тврди да су их сви, сем локалне самоуправе и градоначелника Стевановића, оставили на цедилу. Посебно су у удружењу љути на некадашњи Самостални синдикат Фабрике аутомобила, а сада „Фијат аутомобили Србија“. За синдикаце кажу да им се, од тренутка када су прешли на евиденцију Националне службе за запошљавање, ниједан представник није обратио и упитао да ли им је потребна било каква помоћ.

- Можда су ово крупне речи, али за мене синдикати више не постоје, а праву борбу за радна места и егзистенцију наших чланова преузело је Удружење радника фабрике „Застава аутомобили“, каже Тодоровић.

Оквирни пројекат за Регионални рециклажни центар је урађен, а до завршетка поса остало је још доста времена и труда. Да ли ће за-

ГРАДОНАЧЕЛНИК ОБЕЋАО ЗЕМЉИШТЕ И ХАЛЕ: ДРАГАН АДАМОВИЋ

РЕЦИКЛАЖА ВОЗИЛА БИ МОГЛА ДА БУДЕ ПРОФИТАБИЛНА: МИРОСЛАВ ТОДОРОВИЋ

иста ова идеја бивших радника Фабрике аутомобила бити и реализована, тешко је рећи. У удружењу су подједнако присути и оптимизам и опрез, јер су ови бивши радници много пута до сада били преварени.

М. ЂЕВИЋ

ТРГОВИНСКА РАЗМЕНА ШУМАДИЈЕ И ПОМОРАВЉА

Преокрет због увоза делова за Фијат

Долазак „Фијата“ у Крагујевац и почетак производње и извоза новог модела аутомобила у јулу прошле године донео је промену и у спољнотрговинском билансу Шумадије и Поморавља. На крају прошле године првреда ова два округа забележила је суфицит у размени са иностранством од 143 милиона долара, и то први пут за последњих 20 година, јер је, пре свега захваљујући извозу возила из „ФАС“-а, за толико више изvezla него uvezla robe.

Тај тренд је настављен и почетком ове године, али се у марта догодио преокрет, који је изненадио ширу јавност, али не и привреднике. Наиме, према званичним резултатима Регионалне привредне коморе у Крагујевцу, на крају марта првреда региона је забележила дефицит у размени са иностранством од 122,4 милиона долара, за колико је већи увоз од извоза. Ако се посматра само Крагујевац, минус у првом кварталу је још већи и износи око 160 милиона долара.

У извештају Коморе наводи се да је разлог дефицита велики увоз делова за аутомобиле који се производе у „ФАС“-у. Тако је у првом тромесецу регион увезао робе за укупно 425,8 милиона долара, што је раст од 386 посто (скоро четири пута) у односу на исти период прошле године, а у томе највећи део заузима повећани увоз делова за крагујевачку фабрику.

Известоремено, у првом тромесецу првреда региона изузетно је повећала и извоз који је са 303,4 милиона долара за 266 посто већи него у истом периоду прошле године. Да би се стекла права слика, треба рећи да је првреда Србије у овом периоду повећала извоз за око 22 посто. Ипак, вредност увезених делова била је већа, што је донело негативан биланс размене.

Пошто је у марту компанија „Фијат аутомобили Србија“ увезла велику количину делова за уградњу у возила, привреда региона након више месеци први пут је забележила дефицит од око 122 милиона долара, међутим то није за бригу, јер говори да се повећава број произведених аутомобила

По речима Душана Пуаче, председника Регионалне привредне коморе, овакав резултат је очекиван, јер тако велика фабрика мора у једном тренутку да увезе велику количину делова за уградњу, а то се догодило управо у марта. Фабрика „ФАС“ 67 посто делова за возила добија од фирм из Србије, а 33 посто увози, и то моторе и мењаче. Велики увоз у марту је знак да се производња повећала и да је потребно обезбедити велики контигент делова.

„ФИЈАТОВ“ ВЕЋИ УВОЗ ДЕЛОВА ЗНАЧИ ДА РАСТЕ ПРОИЗВОДЊА И ИЗВОЗ

- Треба знати да се у индустрији производња одвија цикличично и да је у металској индустрији карактеристично да се делови највише набављају у првом и трећем кварталу године. Прави резултат размене једне фабрике или целог региона може да се добије тек на крају године и тада ће се знати који је реалан однос увоза и извоза. Зато овај тромесечни биланс није разлог за забринутост, већ охрабрење, јер показује да се производња у крагујевачкој фабрици знатно увећала и да је потребно више увозних делова. Тај увоз се догодио у једном месецу јер фабрика ове величине мора да има увек спремне веће залихе делова за уградњу, закључује Пуача.

Према раније објављеним подацима фабрика „ФАС“ је до краја прошле године произвела око 30.000 возила, а план за ову годину је између 110.000 и 150.000 аутомобила, од којих је готово сто посто намењено за извоз. И директор „ФАС“-а Антонио Џезаре Ферара уверио је новинаре на отварању сајма аутоделова у Крагујевцу протекле недеље да нема разлога за бригу и да фабрика послује позитивно, „јер у супротном једна приватна фабрика не би постојала“.

Садашње стање са увозом и извозом он је пластично објаснио следећим речима:

- Ако хоћете да ручате, ви прво морате да одете у продавницу и купите намирнице. После тога долази рад који се улаже у припрему јела, а све се то урачунају у крајњу цену. Исто је и са аутомобилима, које не можете направити ако претходно не купите делове. Будите уверени да послујемо позитивно, закључио је Ферара и нагласио да је пред компанијом период активне производње и извоза, како је објавила „Политика“.

М. П.

НОВЕ ТРЗАВИЦЕ У ДЕМОКРАТСКОЈ СТРАНЦИ

Због Шутановца се укрстили рогови

Годину дана после изборног пораза најјача опозициона странка још једном је у унутрашњим проблемима, сада изазваним кандидатуром бившег министра Драгана Шутановца за председника београдских демократа, који се „не мирише“ са партијским лидером Драганом Ђиласом. Односе додатно електрише то што на Шутанчеву страну стају утицајни људи из странке

Пише Слободан Џупаріћ

Јоша ситуација у Демократској странци се наставља, поготово сукобима који су у основи последица делимично групних интереса. Отуда је ова странка тренутно у слободном паду према резултатима тестирања јавног мињења, тако да им сукоби нису у интересу, упозоравају аналитичари. Овакво неповољно „скенирање“ стања у редовима „плаво-жутих“ утолико је алармантније када се зна да ће редовним изборима за председника Београдског одбора ДС бити одржани 8. јуна. Иначе, овог пута ће на чело највећег градског одбора те странке неко доћи директним изборима, односно изјашњавањем чланова. Право гласа имаје око 27.000 чланова ДС у Београду, а да би избори успели, на њих мора да изађе 30 одсто од тог броја. Ако тaj услов не буде задовољен, избори ће бити поновљени.

Ово је први пут од 2000. године да ће се за место председника најјачег градског одбора ДС борити више кандидата, а један од њих је и Драган Шутановац, бивши високи функционер демократа. Његову кандидатуру за челника Градског одбора странке у Београду подржали су Драгољуб Мићуновић, потпредседница странке Наташа Вучковић, Гордана Матковић, министарка из владе Зорана Ђинђића, Тадићев саветник Небојша Крстић...

Из редова ДС тврде да су у консолидацији и да предстојећи избори у Београду неће довести до нових појединачних избора у странци, док они који са дистанце гледају на турбулентна догађања у њој склони су опасици да би кандидовање тако високог функционера у неким иоле нормалним околностима било знак унутар-

НА ТЕСТУ ЈЕ ЦЕО ЂИЛАСОВ АУТОРИТЕТ: БРАНКО РАДУН

страначке демократије и снаге странке, али сада је то више симптом слабости и хаоса у којем се она налази.

За сада су у трици за првог човека Београдског одбора ДС бивши потпредседник ове странке Драган Шутановац, који је то и потврдио, као и генерални секретар „плаво-жутих“ Балша Божковић. Ветеран странке Драгољуб Мићуновић по који се зна који пут је нагласио да учешће више кандидата у трици за председника Београдског одбора ДС не значи нове поделе међу демократама... Кад би постојао један кандидат, то би по нему било лоше за странку, показало би да у њој нема никаквог унутрашњег врења, конкуренције, правог развијатка...

■ Ако Ђилас „зажмури“

Како ће кандидатура Драгана Шутановца за шефа ДС у Београду у једном оваквом политичком контексту утицати на односе у највећој опозицијој странци?

- Шта ће бити после Шутановчеве кандидатуре зависи од става Драгана Ђиласа, каже за „Крагујевачке“ Боривоје Радић, председник крагујевачког Форума за регионализам. - Уколико он буде изричито против тајке кандидатуре, онда то знатно компликује ситуацију. Међутим, постоји једна одступница и за Ђиласа и за такву ситуацију, уколико Ђилас занемари ту кандидатуру, односно не осvrћe се посебно на њу, не подржи је, или и нема неки одбојни став према њој. Мислим да би било политички лукавије и мудрије да Ђилас тако поступи, јер онда би амортизовала све оне напетости које иду, пошто су већ присутне гласине да је лидер ДС против тога да се Шутановац кандидује мимо његове воље.

Политички аналитичар Бранко Радун био је телеграфски кратак у одговору на ово питање. Наиме, он сматра да Драган Шутановац жели да се, на неки начин, на велика врата врати у Демократску странку, али ту се „сусреће“ са лидером ДС. Но, то је, примећује, пре свега незгодна позиција за Ђиласа.

- Сматрам да је Шутановчева политичка каријера након претходних

избора кренула прилично низбрдо, као и цела ДС, каже Зоран Драгишић, председник Покрета радника и сељака. - Верујем да би било добро да се искористи политичари као што је Шутановац врате у ДС и више ангажују унутар ње. Јер, очигледно је да та странка у озбиљној кризи и да јој прети пуштање по свим шавовима. Дакле, повратак Шутановца можда би мо-

гао значити политички „камбек“ неких старих кадрова у врх – који су скрајнути за време Ђиласа.

■ Чување адута

Драган Шутановац је тражио и од почасног председника ДС Бориса Тадића да подржи његову кандидатуру у борби за првог човека демократа у Београду, али је Тадић одbio да се упушта у унутарстраначке односе – као што је обећао на последњој седници председништва. Како протумачити овај Тадићев потез када се зна да овог бившег министра војног и даље у странци виде као човека Бориса Тадића?

- Наивно би било помислiti да у овом тренутку Тадић може подржати, односно да жели да подржи било кога, па и Шутановца, јер очигледно чува адуте за нека друга времена, тврди Боривоје Радић. - Мислим да он чува свој преостали потенцијал који има у странци за неку прилику која му се, можда, укаже – и да се онда активира. Пре тога сигурно неће истрчавати и неће подржати ни Шутановца ни било другог, оцењује Радић.

Бранко Радун подсећа да је Тадић једноставно отишао са позиције председника – и више није политички фактор. Неки договор био је постигнут између њега и Ђиласа, па вероватно ту спада и то да му Тадић неће правити проблеме у странци, а подршком Шутановцу би то учинио.

- С друге стране, питање је како се у одмеравању снага Ђиласа и Тадића поставио Шутановац, у недоумици је Бранко Радун. - Хоћу да кажем, могуће је да ни он није био њему лојалан, па сад што би онда њега Тадић подржао. Јер, Тадић је очигледно остао без подршке кључних играча унутар ДС, па се повукао, да кажем, посрамљено испред Ђиласа. Вероватно да није и

мао ни подршку тих „својих“ – попут Шутановца.

■ Пољујан ауторитет

Зоран Драгишић проценује да се Борис Тадић вероватно измиче из целе те приче јер ко зна какве аранжмане има са Ђиласом.

- Колико знам, њих двојица су и док је Тадић био председник, а Шутановац министар одбране, већ имали неке сукобе поводом генерала Понеша и неких других ствари. Или то, просто, може значити Тадићеву жељу да се више не бави политиком, бар у овом времену док је први човек странке Драган Ђилас.

Без обзира да ли ће Шутановац победити или изгубити, његова кандидатура ће умногоме уздрмати односе у ДС. Највише ће ипак, сматрају поједини аналитичари, бити полубан углед лидера ДС Драгана Ђиласа, јер ће сам Шутановчевом кандидатуром показати да његову реч не поштују сви и да се неко дрзну да се кандидује мимо његове воље. Постоји ли опасност да Ђилас и потпуно изгуби контролу над београдским демократама – ако Шутановац победи?

- Хипотетички гледано, ако би Шутановац победио, Ђилас би ту био ослабљен не само у Београду него у целој странци, оцењује Бранко Радун. - Оно што је битно, ова кандидатура би могла да угрози читав Ђиласов ауторитет – ако би Шутановац у овом процесу излобирао важне страначке људе и од њих добио подршку на путу устоличења у председника београдске партијске организације.

Према Драгишићевом сагледавању ствари, ако Шутановац победи, мораће да се праве озбиљне комбинације између њега и Ђиласа. Јер, колико он зна, њих двојица нису у добром односима. Све то би могло да наговести да је ДС дошла до оне тачке на низбрди – после које више неће моћи да се врати.

- Уколико би се сада Ђилас јавно конфронтирао са Шутановцем, није искључено да странка поново трпи, упозорава Боривоје Радић. - Било би, да поновим, мудрије да једноставно пређе преко те кандидатуре јер је свестан да не може да је спречи. Свако има право да се кандидује ако по статуту испуни услове. Дакле, Ђилас не може то да спречи, као што није могао да спречи Душана Петровића и остале да остану посланици у Скупштини Србије. Ако то већ не можеш, онда не прави штету странци, не стварај проблеме тамо где не можеш да исконочиш ситуацију и где сигурно губиш.

Шутановац неспорно има одређене присталице у ДС и не тако мали

број страначких лојалиста, али, с друге стране, многи ће навијати да ова странка још више ослabi.

- Мислим да је ДС за ових двадесет година испунила своју мисију и сада полако може да иде у историју, каже Зоран Драгишић. - И не желим да се оправи! Није та странка ништа добро Србији донела, нанела јој је много штете – чак можда много више него странке које су владале деведесетих година. Јер, ДС је од двехиљадите наовамо убила нају да се у овој држави може нешто променити.

■ Демократе „убиле“ наду

Боривоје Радић апострофира да није мали број оних који у овом тренутку навијају да ДС још више ослabi и да људи из странке који нису свесни тога нису дорасли да је воде. Странци која је у великој кризи после изборног пораза и која никада до стане на ноге, најмање су потребне трзвици, поготово не које су везане за то да ли ће се Шутановац кандидовати или не за првог човека београдских демократа. То, по речи

ПОВРАТАК СТАРИХ КАДРОВА У ВРХ СТРАНКЕ: ЗОРАН ДРАГИШИЋ

ма Радића, нема велику политичку тежину нити значај – чак и да се Шутановац кандидује и да буде изабран.

- Политички ривали, ако дође до неких унутрашњих надметања и трвења, навијају да то потраје и да се странка више бави тим унутрашњим односима, својим јадом, па ће тиме бити мање активна на политичкој сцени, а то је јој, на радост конкуренције, смањити репутацију, већи Бранко Радун. - Оно што тренутно највише може да угрози Ђиласа је отварање ривалства у медијима: да изађе Шутановац па прозове Ђиласа, а овај му узврати – и онда дође до размене неких оптужби.

МУДРО БИ БИЛО ДА ЂИЛАС „ПРОГУТА КНЕДЛУ“: БОРИВОЈЕ РАДИЋ

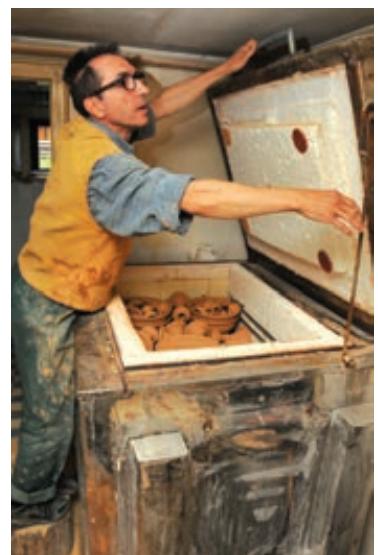

ДРЖАВА ПОМАЖЕ ТРАДИЦИОНАЛНЕ ЗАНАТЕ

Хоби претворили у посао

Међу више од 150 кандидата који су се пријавили на конкурс Министарства трговине за доделу бесповратних средстава нашла се и крагујевачка Радња домаће радиности „НИГ”, која постоји већ 19 година. Њени власници, Драган и Данијела Радојичић, искористиће добијени новац за поправку пећи за печење керамике

Све је већи број стarih заната који су близу потпуног ишчезнућа, а ово се посебно односи на традиционалне сеоске и услужне занате у градовима. Ове године, по први пут, држава је решила да им посвети пажњу издвојивши 15,8 милиона динара за подстизај развоју starih заната. Посао расподеле средстава припао је Министарству трговине, које је почетком марта позвало регистроване занатлије да се пријаве на конкурс и доставе документацију. До средине априла, стигле су 152 пријаве, кандидати су бодовани и на сајту Министарства недавно је објављена ранг листа, по којој првих 45 ових дана треба да добију новчану дотацију у износу од 100 до 500 хиљада динара.

ОД ДРЖАВНИХ ПАРА ПОПРАВИЋЕ ПЕЋ

Мада међу занатлијама који су се нашли на овој листи доминирају они из северних крајева Србије, рангиране су, ипак, и две крагујевачке - Радња домаће радиности „НИГ” на 38. месту и на 113. месту „Столар дрводеља“. Како је новца било само за првих 45, „Столар дрводеља“, по свему судећи, мораће да сачека наредну расподелу.

■ Гринчарија ручне израде

Да чувари starih заната и домаће радиности, у последње време, све теже живе од тог посла потврдили су нам и Драган (Гиле) и Данијела (Нела) Радојичић из Радње „НИГ”, једине у граду која има сертификат да су производи од глине ручне израде. Више од две деценије њих двоје обликују разне предмете и под њиховим рукама комади глине претварају се у необичне вазе украшене финим орнаментима, чиније, шатуле и разне

ГИЛЕ И НЕЛА У СВОЈОЈ РАДИОНИЦИ

друге предмете који служе као украси, али могу имати и употребну вредност.

Овим послом почели су да се баве још као студенти, 1988. године. Данијела је још као гимназијалка обликовала минђуше од глине и одувек је имала смисла за уметност. Отуда и њена жеља да се упише на историју уметности, али никада је није остварила до краја. Ипак, пронашла је себе у овом послу и свој таленат и љубав утврда је у сваки предмет који изађе из њених руку.

Драган је одувек имао предузетнички дух. Иако му је била жеља да студира новинарство или књижевност, уписао је Математички факултет, али је после две године одустао од студирања. Почео је да се бави гринчаријом са својом Нелом како би зарадили нешто паре за цепарац. Радили су за познатог крагујевачког приватника. Он је доносио глину, а они су у кући Драганових родитеља, тачније у малој гаражи, ручно обликовали предмете. Овај посао им се веома допао, па су решили да сами почну да се баве гринчарством.

- Да бисмо некако дошли до пећи која је увек била јако скупа, договорили смо се да одрадимо једну стару пећ које је наш газда хтео да се отараси. Сместили смо је у гаражу поред очевог аутомобила и ту смо, поред њега, радили. Било је то неко занимљиво време које је обећавало, присећа се Гиле својих почетака.

Родитељи нису у почетку озбиљно схватали њихов посао. Мислили су да се само забављају глином и да „као“ нешто раде. Њих двоје су, међутим, били сигурни да ће успети и да ће од тога нешто бити. Одрицали су се цепараца за изласке и штедели како би купили мало глазуре и глине, а онда су одрадили прву пећ и то је некако кренуло. Викендом су одлазили у Врњачку Бању и продавали своје рукотворине.

Почетком деведесетих година решили су да гринчарија постане њихов стални посао, а онда су 94. основали и регистровали радионицу. Сместили су је у приземљу куће Гилетових родитеља и ту су већ две деценије. Кају да је од тада до данашњих дана ова мала фирма уплатила порезе и доприносе за 70 година радног стажа. Наиме, све

Њих двоје свакодневно проводе од 10 до 16 сати у радионици и то је, за сада, једино решење.

- Везани смо за одређени број комада и за поруџиоце и трудимо се да све испоштујемо. И поред тога, радња има велике расходе - само за струју месечно плаћамо 30 хиљада динара. Прошле године морали смо да смањимо обим производње и отпуштимо раднике. Месечно имамо око хиљаду евра издатака и када бисмо морали да плаћамо и закуп простора, не бисмо могли ово да радимо, објашњава Гиле, присећајући се деведесетих година када је била експанзија у послу, а њихови производи имали знатно већу вредност него данас.

Тада су новац улагали у радионицу, а сада, када би неко хтео да направи радионицу као њихову требало би му најмање 25 хиљада евра. Најважније је имати добру пећ, а она кошта четири хиљаде евра. Кају да месечно од овог посла и неколико стотина радних сати могу да зараде две просечне плате.

Упркос томе, керамиком се баве зато што је воле и што су се пронашли у том послу. Многи њихови предмети осим жига радње имају и утиснуту отворену шаку, што је знак да су ручно израђени и имају лично обележје аутора који их осмишљава и израђује. Због тешке економске ситуације у земљи, имају залихе предмета из

ОД ГАЛЕРИЈЕ ДО ПИЈАЦЕ

Кад се мора, није тешко

Данијела је током свих година проведених у гринчарској радионици осмислила и направила и бројне уметничке предмете са којима је учествовала на разним изложбама. Излагала је у Зајечару, Малом ликовном салону у Крагујевцу, у Ковину. Учествовала је и на бијеналу минијатуре у Горњем Милановцу, Шапцу, Краљеву. Њене креације стајале су поред уметничких дела познатих имена и то је, каже наша саговорница, била највећа сatisфакција и задовољство.

- Оnda схватите да нема новца за такве ствари и да морате да урадите нешто конкретно да бисте наставили даље. Зато ја, као рецимо прошле године, спремим керамику, спакујем је у неколико кутија од банана и са Гилетом одем на пијац. Такав је наш живот. Једног дана излажемо поред највећих уметника, а следећег смо на пијаци и наши предмети су поређани поред купуса и кромпира, прича Нела.

ранијих година које су покушали сами да продају, али су их од тога одвратиле огромне цене закупа простора. На срећу, пронашли су сталне муштерије и сада највише продају Ужиčанима који држе сувенирнице на Златибору. Занимљиво је да у Крагујевцу једино имају сарадњу са „Престиж плус турсом“.

- Најважније је да имамо поруџбине за познатог купца и да се

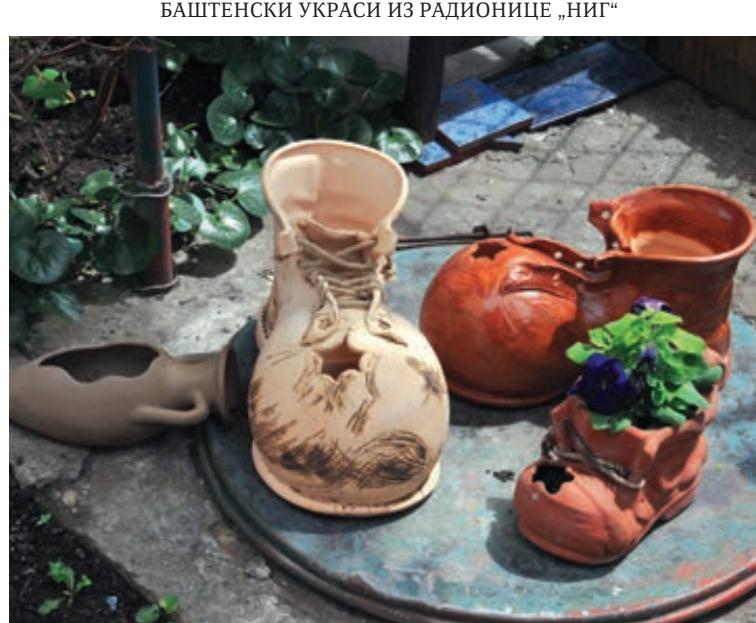

ОД ГЛИНЕ ПРАВЕ РАЗЛИЧИТЕ ПРОИЗВОДЕ

то редовно плаћа. Раније смо давали многим трговцима на одложено и никада нам нису платили, а ми нисмо заштићени и немамо коме да се жалимо. Са друге стране, има и нелојалне конкуренције – многи немају пријављене радње, нити раднике, не плаћају струју. Ми тако не умемо и не можемо да радимо. Мој отац је целог живота био занатлија, имао је 50 година часовничарску радњу у центру града и редовно је измиривао дажбине. И мој деда по мајци, иако је живео у селу, такође је био занатлија - ћурчија кожухар, каже Гиле и додаје да немају намеру да одустану од ове практике.

Морају да се боре и да опстану, за себе и своју децу, Николу и Марту, који су већ велики и чија је помоћ и те како добро дошла у радионици. Ко зна да ли ће они поћи стопама родитеља, али, бар за почетак, имају обезбеђен посао.

Гордана БОЖИЋ

АНАЛИЗА КОРУПТИВНИХ ПРЕДМЕТА ОД 2000. ДО 2012. ГОДИНЕ

Казне непримерене делима

Од 20 предмета за примање мита донето је пет правоснажних осуђујућих пресуда и исто толико ослобађајућих, али је код одређивања затворских казни примењена изузетно блага казнена политика. На делу је дуго трајање процеса и тешко доказивање једног од најтежих кривичних дела из области привредног криминала, показује анализа за последњи дванаестогодишњи период

Aнализирајући судбину кривичних пријава које је Полицијска управа поднела за корупцију од 2000 године до данас за подручје Крагујевца, са посебним освртом на кривична дела примања мита, дошло се до податка да је за 12 година судски процесурано укупно 20 озбиљнијих случајева. Од тога половина је судски окончана, док се остали предмети и даље налазе у различитим фазама процесуирања и са крајње неизвесним исходима.

До 2010. године пријављени су случајеви где су се за мито тражили износи од 100 па до пар хиљада евра, а после тога откривени су велики износи примљеног мита од 30.000 до 180.000 евра. Гледано по структури процесуираних лица највише је било директора – четири, затим лекара и здравствених радника (три), исто толико пореских инспектора, двоје судија и један судски чиновник, два саобраћајна полицијаца, један професор и по један матичар и референт.

Званични подаци, наменски рађени за ову анализу, показују да је од тих десет правоснажно завршених предмета донето пет ослобађајућих пресуда, с тим што је у једном случају у старту обустављена истрага, док су сви остали примаоци мита проглашени кривицима.

Од десет предмета који се још увек воде пред крагујевачким судовима „пalo“ је шест првостепених – неправоснажних пресуда и поступак се даље води по жалбама, како тужиоца, тако и осталих странака у поступку. Од тога је пет пресуда осуђујућих, док је само у једном случају о-кривљени за примање мита, бар за сада, ослобођен кривичне одговорности, али је зато давалац мита проглашен кривим уз ослобађање од казне.

Ту се, међутим, ради о врло специфичном случају. У преостала четири предмета остало се на нивоу подигнуте оптужнице, пошто су они релативно новијег датума – из последње три године.

Оно што јавност понајвише замислија јесу изречене казне. Распон се креће од пет месеци затвора, па до четири године, али у овом случају говоримо само о правноснажним и извршним пресудама. Примера ради, један судија је осуђен на четири године затвора због примања мита и тај поступак је започео пред овдашњим Окружним судом, а завршио се у чачанском. Други судија осуђен је на годину дана ефективне казне, а једно лице на две и по године затвора, док је друго зарадило пет месеци затвора. У петој пресуди о-кривљени је признао своју кривицу и нагодио се са судом, тако да ће морати да пропаде пола године иза решетака и приде да плати новчану казну од 6.000 евра.

■ Кога чека затвор

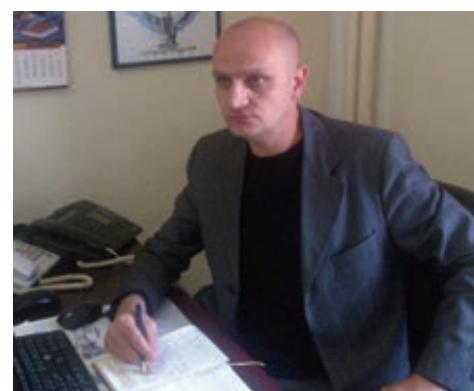
У случају првостепених, неправоснажних пресуда бележе се казне од једне и по године затвора, шест месеци затвора, затим једна условна осуда на шест месеци, под условом

да за две године окривљени не понови дело, као и осам и 10 месеци затвора.

Против Андрије Вуковића, извршног судије Основног суда из Аранђеловца, инспектора за сужбијање привредног криминала поднели су кривичну пријаву 2008. године, јер је примио обећање поклона од 10.000 евра од једног Италијана да би пронашао купца за неку његову имовину. Поменуту судију је сачинио купопродајни уговор и оверио га у суду, иако није имао права да потпише и оверава такве уговоре. Он је због тога осуђен на годину дана затвора.

Из 2003. године датира кривична пријава против судије Окружног суда у Крагујевцу Ивана Милојевића Шипија, који се већ налази на издржавању затворске казне. Он је био ухапшен у време Акције „Сабља“. Опетужнициом је било обухвачено више дела примања мита, али се прича на kraju свела само на једно дело за износ од 1.000 евра. Њему је на душу стављено да је примио новац да би изрекао блажу казну окривљеном лицу.

Славољуб Јовановић, власник Ауто-школе „ЗИС“, против кога је 2002. године поднета кривична пријава

НАЧЕЛНИК ОДЕЉЕЊА ЗА СУЗБИЈАЊЕ ПРИВРЕДНОГ КРИМИНАЛА
ДЕЈАН МИХАЈЛОВИЋ

због примања мита, осуђен је на две и по године затвора због продаја возачких дозвола. Наме, он је без адекватног полагања возачких испита кандидатима омогућавао дозволе. Судило му се за примања мита од 37 кандидата за наведену услугу, то јест за укупан износ од пола милиона динара.

По кривичној пријави из 2001. године правоснажно је осуђен Дејан Чаровић, стручни сарадник Извршног одељења Привредног суда из Крагујевца, на пет месеци затвора, јер је примио 300 евра од власника једног приватног предузећа да би до-

онео решење о деблокади жирорачуна његове фирме.

Најсвежије окончани случај за примање мита датира из 2011. године. Ради се о Срећку Пурићу, техничару Очног одељења овдашњег Клиничког центра који је примио 250 евра од кћерке пацијента да би га са листе чекања ставио на недељни оперативни програм, што је и учинио. Због тога је зарадио шест месеци затвора и плус новчану казну од 6.000 евра.

У Пурићевом случају спроведен је институт признања кривице, који је уведен 2009. године. Он је једини до сада искористио могућност да се поступак даље не води, а да му се за узврат досуди нешто блажа казна. Иначе, једини су Чаровић и Пурић од петоре правоснажно осуђених ухапшени на делу, док су сви остали биле притешћени неким другим доказима.

По првостепеној пресуди осуђена су на по осам месеци затвора два финансијска полицијаца за примање мита од по 1.000 евра, и то по пријави из 2002. године. Теретио се да су приликом контроле два привредна субјекта нашли неке неправилности. У једном случају да не би затворили објекат примили су мита, а у другом да не би писали пријаву и извршили драконску казну власнику.

Власник и директор Образовног центра „Јанковић“, по кривичној пријави из 2006. године, осуђен је неправоснажно на 10 месеци затвора јер је, по наводима из оптужнице, узео 100 евра за издавање уверења за професионалног дактилографа особи из Новог Пазара, иако она није похађала тај курс, нити полагала завршни испит.

Један професор Техничке школе, по пријави из 2005. године, осуђен је неправоснажно условно на шест месеци затвора, уколико не понови кривично дело у наредне две године. Теретио се да је од оца ученице узео 100 евра да преправи већ закључену јединицу из свог предмета. И он је том приликом ухваћен на делу.

Референткиња војне одбране овдашњег Дома здравља осуђена је неправоснажно на шест месеци ефективне казне затвора јер је од мајке једног војника који је служио

наводно од власника и директора приватне фирме ДОО „Пламен КГ“ примио 2.000 евра да га не би кривично процесуира због пореске утгаје.

■ Разводњавање поступка

Општа оцена је да ови коруптивни примети са једном четвртином ослобађајућих пресуда, у односу на сва остале кривичне дела, не представљају лоши проценат уколико би се та интенција наставила. Али, Дејан Михајловић, начелник Одељења за сужбијање привредног криминала, каже да би био веома задовољан са 10 одсто ослобађајућих пресуда у наредном периоду, иако су свесни да се до ток постотка тешко може доћи.

- Иако се логичком анализом изведенih података може видети да је од 20 предмета примања мита за сада једна четвртина пала на суду, то се не може оценити као фијаско, али је то далеко од очекivanог с обзиром на доказе у претkrivичном поступку, каже Дејан Михајловић, додајући да предмети који су још у току стоје на чврстим ногама, али се да приметити да неоправдано дуго трају, чиме се обесмишљава кривични поступак, докази губе на текини и долази до велике вероватноће да услед великог протока времена сведоци мењају своје првобитно дате исказе.

- Такође се примећује да су изречене казне, што правоснажне, што првостепене неправоснажне, јако благе. Од десет изреченih осам су испод законског минимума, осим судије Милојевића који је осуђен на четири године затвора и власника ауто-школе „ЗИС“ на две и по године затвора, наводи Михајловић.

Он сматра да би институт признања кривице требало да допринесе ефикасности кривичног поступка јер се тако штеде државни ресурси, добија на времену, али је проблем у томе што ће се странке теже одлучити да признају кривицу да би уз врат добиле мању казну, ако се види да су и без признања кривице, у редовном поступку, казне иначе мале - такође беззначајне, ако се добија само условна казна за тешко дело и испод законског минимума.

Добрим примером се сматра медицински техничар са Очног одељења, горе већ поменут, који је успео да се нагоди са тужилаштвом и сачува посао, тако што је поред затворске казне коју је добио уплатио и 6.000 евра државном буџету, што је иначе и устаљена пракса у западним земљама.

Почевши од 2010. године до данас приметно је да се у раду полиције користе савременије методе прикупљања доказа, који су истовремено и тешко обориви на суду, због чега се очекује и повољнији исход „тазији“ предмета који су у току.

Дејан Михајловић наводи да грађани сасвим слободно треба да пријављују када им државни службеници тражи мито, јер су инспектори привредног криминала спремни благовремено да одреагују на сваку такву пријаву против било кога, при чему није битно име и презиме, функција коју обавља, или мочи или утицај оног који тражи мито, било у виду новца, услуге или неког поклона. Такође, грађани не треба да се боје послидица по себи јер у случају кад пријаве мито постоји законска могућност ослобађања од казне.

Опште је познато да кривичних дела примања мита има мало пријављених и процесуираних у односу на остале коруптивне кривичне дела где није било доказа да је узет новац, али се свакако процесују на други начин. Примање мита има посебан одјек и ефекат у јавности и зато је подложно посебној анализи.

Елизабета ЈОВАНОВИЋ

ЗАПРЕЋЕНЕ КАЗНЕ И СУДСКА ПРАКСА

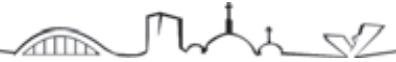
Пресуде испод минимума

Према Закону о кривичном поступку, за кривична дела примање мита предвиђена је затворска казна од две до 12 година. И то је описано у ставу један, када службено лице прими новац или само обећање новца за неку службену радњу коју не сме да изврши и то прими пре тог (не)дела, то јест када унапред тражи или прими поклон, а не после те службене радње и ту је закон и најригорознији.

У случају када исто то уради за службену радњу коју свакако треба да изврши, разуме се уз новчану надокнаду, предвиђена је казна од две до осам година затвора. Највећа запрећена казна је када се мито прими у вези са откривањем, покретањем, навођењем кри-

вичног поступка или у вези са изрицањем или извршењем кривичне санкције. Ту се пре свега мисли на суд, тужилаштво и полицију. У том случају казна се креће од три до 15 година затвора. По том најтежем ставу кривичног законика изречена су две правоснажне и извршне пресуде - случај некадашњег судије Окружног суда Ивана Милојевића Шипија и Андрије Вуковића, извршног судије Основног суда из Аранђеловца коме је одмерено годину дана ефективне казне затвора.

Најблажа казна је предвиђена за ситуације када службено лице захтева и прими новац, или евентуално поклон, тек после спорне службене радње за коју прими мито. Ту је прописана казна од три месеца до три године затвора.

ПОВОДОМ НАЈАВЕ О ПРЕКОПАВАЊУ ГРОБОВА

Слаб одзив дужника

Упркос бројним позивима да измире дуговања за одржавање гробних места и најаве прекопавања гробова, од преко стотину јавило се само неколико наследника, док остали нису заинтересовани

ЗАПУШТЕНО МЕСТО, БЕЗ ОБЕЛЕЖЈА

Најава ЈКП „Градска гробља“ о експремацији око стотину покојника чији наследници дugo не плаћају накнаду за одржавање гробних места, и најаве прекопавања гробова, од преко стотину јавило се само неколико наследника, док остали нису заинтересовани

јавности и правне недоумице. Поставило се питање да ли је реч о скрнављењу, самоволи, или, пак, та намера има упориште у закону.

Иако накнада за одржавање гробног места износи свега 545 динара годишње и јефтиња је него у осталим већим градовима (у Београду је 997, Новом Саду 1.000, Нишу 600 динара), дуговања по овом основу достигла су цифру од 52 милиона динара. Од укупно 32 хиљаде гробних места, само 2.800 наследника редовно измирују ову обавезу.

Ипак, одлуку о експремацији гробова на Варошком гробљу, где има парцела за које није плаћено одржавање две-три деценије, многи су дочекали „на нож“. Поједини наследници покојника сматрају да нико нема право да скрнави гробо-

ве и њихове претке премешта без сагласности потомака и евентуалне одлуке надлежног суда. Што се дугова тиче, позивају се на прописе о комуналној делатности где дуг, уколико нема тужбе надлежном суду, застарева посла годину дана, док у ЈКП „Градска гробља“ упориште налазе у прописима градске управе и Закону о комуналним делатностима.

Иако је читава прича добила велику медијску пажњу, а ни реакције јавности нису изостале, наследници који годинама занемарују своје обавезе готово да уопште не хају за најављену експремацију. Према речима директора Драгана Радовића, после свих позива, који су годинама упућивани, јавило се само неколико наследника који су заинтересовани за репрограм.

- Више од стотину наследника дугују за одржавање више од десет година и ми ћemo, упркос свим позивима које смо им упутили, сачекати још месец дана, до 15. јуна. Они би требало да, према градској одлуци, изгубе право на гробно место. Довољно је, међутим, само да дођу и склопе репрограм, како бисмо преузели овај проблем, објашњава Радовић, напомињући да нису ни очекивали већи одзив, с обзиром да су претходних година ис纯粹ли све могућности поизвијући наследнике да плате своје дугове.

И овом приликом, грађанима се нуди могућност плаћања на рате, а постоји и кредитирање код банака. У противном, биће спроведена експремација, а у заједничку гробницу, костурни-

цу на Бозману, у том случају, биће пребачене кости предака оних који су сасвим незаинтересовани за њих. Предвиђено је да на заједничкој плочи буду забележена имена сваког покојника који буде пренет. Кости ће се налазити у пластичним врећама, а свака врећа биће јасно обележена и заведена у картотеки. Уколико се касније појаве рођаци и потомци који пожеле да преузму и достојно сахране посмртне остатке, то ће бити могуће само уколико измире све заостале рачуне.

Поводом настале ситуације писали смо и заштитнику грађана Милицији Вулетић о томе какав је став канцеларије по овом питању. Она тврди да је упутно да се формира комисија како би се превазиша настала ситуација.

- Ово је врло специфична и осетљива материја и неопходно је да одлука буде прихваћена и од стране јавности. Постоји закон, али постоји и обично право и неопходно је да у томе учествују експерти, али и представници Српске православне цркве. Комисија треба да донесе одлуку по којој ће се поступити, каже Милица Вулетић.

Према прописима којима се обављају сахране у градовима Србије предвиђено је да управе гробља могу да ископају покојника из гробне парцеле уколико се накнада за одржавање не плаћа дуже од десет година. Овај рок се у пракси толерише, иако сва гробља по следњих година бележе драстичан пад прихода од накнада. Једини већи град у Србији који је без престанка примењивао ову меру јесте Београд. Реч је о малом проценту покојника и то у случају када је сигурно да потомак нема или су одустали од бриге о прецима.

Г. БОЖИЋ

ЈЕДВА СЕ ВИДИ И ЧИЈИ ЈЕ ГРОБ

Цу на Бозману, у том случају, биће пребачене кости предака оних који су сасвим незаинтересовани за њих. Предвиђено је да на заједничкој плочи буду забележена имена сваког покојника који буде пренет. Кости ће се налазити у пластичним врећама, а свака врећа биће јасно обележена и заведена у картотеки. Уколико се касније појаве рођаци и потомци који пожеле да преузму и достојно сахране посмртне остатке, то ће бити могуће само уколико измире све заостале рачуне.

Г. БОЖИЋ

Драган Лекић, отац пребијеног младића, најавио је жалбу. Он је о-

чијан због мале казне:

ОТАЦ ДРАГАН ЛЕКИЋ

чајан због пресуде за коју каже да је срамотно мала и подсећа да он у болници своје дете од подлива на лицу и завоја због поломљене лобање није могао ни да препозна. Да у питању његов син знао је тек по ожилку на колену.

М.Ј.

OLYMPIC TRAVEL www.olympic.rs Kragujevac, Karađorđeva broj 20, lokal broj 5, Tel : 034/ 61 70 600

PUTUJTE KAO NEKADA

LAST MINUTE: - 50 €

- BELE NOĆI NA FJORDOVIMA AVION/BROD 21. JUN 10 DANA
- SKANDINAVIJA I FJORDOVI AVION/AUTOBUS/BROD 28. JUL 12 DANA

FIRST MINUTE: 50 - 100 € POPUSTA

- HELSINKI-RIGA-TALIN AVION/BROD 16. JUL - 8 DANA
- JEDINSTVENA ŠVAJCARSKA AVION 21. JUL - 8 DANA (CIRIH - BAZEL - LUCERN - INTERLAKEN - BERN - GRIJER - MONTRE - LAVO - LOZANA - ŽENEVA - SAFHAUZEN - RAPERSVIL)
- VELIKA IRSKA TURA AVION/AUTOBUS 19. AVG - 10 DANA -
- ENGLIESKA-ŠKOTSKA AVION/AUTOBUS 19. SEP - 8 DANA
- KINA - JUŽNA KOREJA AVION 30. SEP - 11. DANA

SPECIJALNA PONUDA

GRČKA - POPUST 100 € PO SOBI

- HIOS avionom; • SAMOS avionom
- ODMOR NA MIKONOSU I KRSTARENJE

• NOVO: PRŽNO "MAESTRAL" + NAPULJ sopstveni prevoz/avion

• EKSKLUZIVNO: MARBELJA - avionom

• ROMANTIČNO: KAPRI

• ODMORI: ITALIJA, BUGARSKA, GRČKA

• RANI BUKING JOŠ UVEK TRAJE: CRNA GORA - hoteli:

Plaža i Sun Resort Herceg Novi, WGrand- Petrovac,

Mimoza, Pine, Kamelija, Vile Park -Tivat

• UVEK SU BLIZU: CRNA GORA, HRVATSKA, SLOVENIJA, MAKEDONIJA

• TRAŽITE: MALTU, PALMA DE MAJORKE, TURSKU, TUNIS,...

AVIONSKE KARTE ZA CEO SVET

ПРОБА МАЛЕ МАТУРЕ

Не умеју да читају и размишљају

„Генерална проба“ показала да се ѡаци слабо сналазе у читању и разумевању прочитаног, недостаје им и вештина примене стечених знања, а највећи кривац за лоше резултате је образовни систем - конкретно наставни планови и програми који децу кљукају теоријским знањем, не учивши их чему оно може да послужи

Kолико у 150 минута има сати, питање је на коме су седмаци, у једној од крагујевачких основних школа, на проби завршног испита падали као крушке, иако, каже један наставник, на исто, тачно ко из топа, одговара више од половине ученика четвртог разреда. Ни малим матурантима није било ништа лакше да се присете колико је минута у једном дану. Ипак математика им ове године није била баук. У просеку, на проблемном тесту освајали су десетак поена.

Али, што до сада никада није био случај, подбацили су на тестирању из српског језика и књижевности. Неки као разлог за то наводе чињеницу да су питања ове године била тежа него претходних, други да су деца све олако схватила, пошто је полагање било анонимно, али се ипак од просветних радника најчешће може чути да је овај тест, за право, показао све мање нашег образовног система.

Проба мале матуре, која је за осмаке била уприличена пре десетак дана, показала је, наиме, да се садашња генерација четрнаестогодишњака слабо сналази са читањем, а још слабије са разумевањем прочитаног текста, при том ни-

шта боље не стоји ни у ситуацијама када научено треба да примени у конкретним ситуацијама.

■ У просеку – решили половину задатака

Осмаци Основне школе „21. октобар“ на тесту из математике успели су, у просеку, да реше половину предвиђених задатака и освоје десет поена. Познавање материјелог језика им је, ако је судити по резултатима, за нијансу горе, пошто су прикупили 9,90 бодова. Слично је и у осталим крагујевачким основним школама. У питању су пола поена или поен више или мање, али је једна чињеница константна - сви су показали више вештине у решавању математичких задатака, а мање сналажења у материји из српског језика и књижевности.

Већина се саплела већ на првом питању. Одломак из Павићеве приветке „Две лепезе из Галате“ је, истинा, био предуг, па су га многи, не жељећи да се задржавају, једноставно прескочили, изгубивши тако читавих пет поена. Али, по речима Сане Живковић, наставнице српског језика у Основној школи „Вук Каракић“ ни они који су га помно читали нису се прославили.

- Дат им је текст који им није био познат одранје и многи се, због дужине, нису ни потрудили да га ишчитају. Међутим, ни они који су га прочитали често нису успевали да тачно одговоре на постављена питања, а још мање да Павићев одломак пореде са текстом „Персеј убија горгону Медузу“ који је такође дат у тесту.

Највећи проблем је што деца једноставно нису навикила да читају, па самим тим и немају довољно развијену вештину разумевања прочитаног. Школску лектиру углавном сматрају досадном, а ни за другу литературу се посебно не интересују, па је овакав исход логична последица.

Можда прва ствар коју би требало урадити како би се деци приближило читање јесте да се измене школска лектира. Оваква каква јесте често није прила-

КАЛЕНДАР УПИСА

Завршни испит на прагу

Упис у средње школе практично ће почети већ за неколико дана, за ученике који планирају да наставе образовање у уметничким школама, спортским гимназијама и сепцијализованим језичким и математичким одељењима. Пријемни испити за ове школе биће организовани 8., 9. и 10. јуна, а коначни резултати знаће се 15. јуна.

Остали ѡаци мораће да сачекају резултате завршног испита како би могли да процене коју ће жељу од десетак са списка остварити. Завршни испит из српског језика попадаје се 18., а из математике 19. јуна. Прелиминарни резултати биће познати два дана касније, а коначни 25. јуна. Листе жеља ѡаци ће попуњавати 26. и 27., док ће тек 5. јула ѡачким мукама доћи крај, јер ће тада сазнати у коју ће школу кренути у септембру.

Иначе, мала матура биће другачија од прошлогодиње - 75 одсто задатака бити непознато, а тек четвртина делимично позната, односно биће по матрици из збирке.

гођена узрасту – или им је претешка и неразумљива или су је превазишли. Рецимо, петац обожавају збирку „Плави чуперак“ Мике Антића, а његове песме програмом су предвиђене у седмом разреду, каже Сане Живковић.

Искуство поједних крагујевачких наставника каже и да су на првих пет питања теста ѡаци глатко давали тачне одговоре када им је дан касније наставница читала Павићев текст „Кључ“, кажу наставници, лежи у чињеници да су на такав метод навикили, пошто се песме или одломци из књижевних дела на часу анализирају најчешће након што их наставник на глас ишчита.

У неким крагујевачким школама, међутим, слика је потпуно другачија, али и за то постоји ваљано објашњење. Осмаци школе „Милутин и Драгиња Тодоровић“ на, свима тешких, првих пет питања су бриљирали.

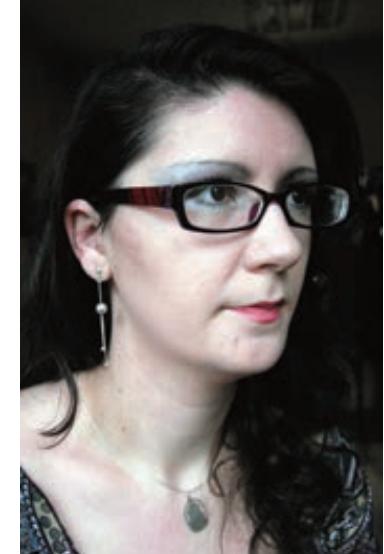
- Наше анализе тестова су показвале да ѡаке морамо додатно да припремамо углавном када је граматика у питању, пошто су се у разумевању прочитаног одлично показали. Додуше, нисмо изненађени. Наиме, пре неколико година, када је наша школа учествовала у ПИСА тестирању, уочили смо проблем са читањем, па смо рад наставницима са ученицима у том сегменту појачали, каже Драган Павловић, директор ове школе.

■ Школу треба мењати

Иначе, тест на проби завршног испита био је тако конципиран да се много више заснива на логичком закључивању и повезивању, него на самом градиву које се учи у оквиру српског језика и књижевности, па се и у томе крије један од разлога за овако лоше резултате.

- Деца су, на пример, масовно губила поене и на 18. питању у оквиру кога је било потребно да попуни образац потврде. На пример, своје име су уписивали на месту предвиђеном за име и презиме онога коме се потврда издаје и секретара школе, каже Сане Живковић. Очигледно, као и резултати ПИСА тестирања, и проба мале матуре доказала је да када стечено знање треба применити ѡаци нису највећији. То каже и Александра Изгаревић, педагог у Основној школи „Милоје Симовић“.

- Оваква каква јесте школа, на жалост, не учи ѡаке да се снађу у обичним животним ситуацијама, односно да примене научено, па су подбацили на питањима која су захтевала примену логике. Слабије су се сназили и са текстуалним задацима у тесту из математике,

ЛЕКТИРА ИМ ДОСАДНА:
САНЕ ЖИВКОВИЋ, НАСТАВНИЦА
СРПСКОГ ЈЕЗИКА

што такође потврђује да им недостаје вештина читања.

Додуше, треба напоменути и то да тестови који су им дати на проби мале матуре нису усаглашени са наставним планом. Овакви тестови углавном се раде на такмичењима и већина ученика се са њима сусреће први пут, при том је било доста питања из такозваног трећег нивоа, односно захтевнијих задатака, каже Александра Изгаревић.

На питање шта треба променити да би се евидентни недостаци образовног система отклонили наши саговорници кажу - наставне планове и програме. Љаци су, по њиховом мишљењу, преоптерећени као бројем предмета и часова, тако и преобимним градивом. Наставни планови и програми концептирани су тако да намећу учење сиљних теоријских знања, не остављајући места да се наставници позабаве и њиховом применом. Они који то желе да својим ученицима омогуће морају да организују додатне часове за које се у пребукираним дечијим распоредима тешко налази места.

Да образовни систем треба из корена мењати тврди и Горан Јоксимовић, саветник у Школској управи.

- Наша школа се заснива на преподуводају наученог, а не на применени. Превазиђени принцип истовременог учења питања и одговора код нас и даље важи. Оваква каква јесте школа само настави не даје могућност деци да до говора долазе на различите начине и тако их научи да оно што су усвојили примене, већ им уисти мањају даје и задатак и решење. Зато се и од љака и од родитеља често може чути да је много боље било када су сви задаци који ће бити на тесту биле унапред дати у оквир збирке. Не малије број деце је тада учио напамет питања из збирки, пошто су на такав принцип учења једноставно навикили, објашњава Горан Јоксимовић.

Неки се ових дана теше да су на тесту подбацили због трреме и да ће на „правој“ матури проћи много боље. Другима је утеша да су се опустили, пошто је тестирање било анонимно и није се оцењивало. Поједини наставници, међутим, кажу да су резултати пробних тестова право огледало ѡаког знања и да су готово идентични са стањем у школским дневницима, а статистика из претходних година да број поена који је ѡак освојио на „генералној проби“ буде увек готов једнак оном на правом завршном испиту.

Марија ОБРЕНОВИЋ

ПОДБАЦИЛИ НА ЛОГИЧКОМ РАЗМИШЉАЊУ:
АЛЕКСАНДРА ИЗГАРЕВИЋ, ПЕДАГОГ

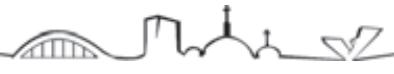
ПРОБАЛИ И СЕДМАЦИ

Бољи од малих матураната

Генерација која ће наредне године у ово време бринути о броју поена на завршном испиту имала је прошле недеље прилику да се сртне са тестовима сличним онима које ће тада полагати. Наиме, неколико дана после малих матураната, пробу завршног испита имали су и седмаци.

Предњима је био нешто комплекснији задатак. Поред теста из српског језика и математике, они ће полагати и комбиновани тест из још пет предмета. На питања из биологије, историје, географије, физике и хемије седмаци су одговорили одлично. Неки наставници кажу да је у питању „поткованија“ генерација, други да је тест био лаган, али стоји да су, у просеку, седмаци без напора тачно решили више од половине постављених задатака.

Они ће, иначе, бити први који ће имати праву малу матуру, када је пре неколико година замислило Министарство просвете. На завршном испиту мораће да покажу знање из свих наука, а питања која ће на тестовима добити неће бити ни слична онима из збирки задатака намењених припреми за полагање.

Огласи

ГРАДСКА УПРАВА ЗА ПОСЛОВЕ ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ И ОПШТЕ УПРАВЕ, СЕКРЕТАРИЈАТ ЗА ИМОВИНУ на основу тачке 13. Одлуке Градског већа града Крагујевца о расписивању Огласа за давање у закуп пословних просторија бр: 361 - 79/13 - В од 21.05. 2013. године, тачке 12. Одлуке Градског већа града Крагујевца о расписивању Огласа за давање у закуп киоска бр: 361 - 78/13 - В од 21.05.2013. године, члана 8. ст.1. и члана 37. Одлуке о давању пословног простора у закуп ("Сл. лист града Крагујевца" бр.15/10; бр.10/11 и бр. 14/11) и Одлуке о општем размештају делатности и условима за њихово обављање на територији града Крагујевца ("Сл. лист града Крагујевца", бр. 34/09 – пречишћен текст; бр.15/10 и бр. 29/10), доноси:

РЕШЕЊЕ

Расписује се оглас за давање у закуп пословног простора у Крагујевцу у улици Краља Александра Првог Карађорђевића бр.41, пословног простора у Крагујевцу у улици Карађорђевој бр.3 и Киоска на локацији угао Трга Краља Петра Првог, ул. Вишњићеве и саобраћајнице – "Цветни трг" у Крагујевцу означеног као број 5 у објекту са 5 киоска у низу.

Дају се у закуп путем јавног надметања:

1.а. Пословни простор у улици Краља Александра Првог Карађорђевића бр. 41, који се налази у екстра зони, укупне површине 14 м².
У пословном простору може се обављати правна, административна, књиговодствена, агенцијска, услужна и трговинска делатност.

1.б. Пословни простор у улици Карађорђевој бр.3, који се налази у екстра зони, укупне површине 16 м².

У пословном простору може се обављати правна, административна, књиговодствена, угоститељска, агенцијска, услужна и трговинска делатност.

1.в. Киоск на локацији угао Трга Краља Петра Првог, ул. Вишњићеве и саобраћајнице – "Цветни трг" у Крагујевцу означен као број 5, који се налази у екстра зони, у објекту са 5 киоска у низу, у површини од 9 м².

У киоску се може обављати трговинска и услужне делатности које не угрожавају животну средину и околину.

2. Почетна цена за лицитацију закупнине износи:

- 15 евра по 1m² за пословни простор означен тачкама 1.а., 1.б. и киоск означен тачком 1.в.
Цене су приказане у нето износу, с тим што лицитациони корак износи 1 евро по 1m², све у динарској противвредности обрачунатој по средњем курсу Народне банке РС на дан јавног надметања.

3. Пословни простор означен тачкама 1.а. и 1.б. даје се у закуп у виђеном стању на период од 3 (три) године. Киоск означен тачком 1.в. даје се у закуп у виђеном стању на период од 5 (пет) година. Разгледање пословног простора односно киоска обавиће се дана 27.05.2013. године од 9 до 14 часова. Сва заинтересована лица могу се јавити Секретаријату за имовину у Ул. Бранка Радичевића бр.11, канцеларија бр. 18 или на тел. 034/506-125.

4. Јавно надметање одржава се дана: 31.05.2013. године са почетком у 10,00 часова за пословну просторију означену тачком 1.а., у 10,15 часова за пословну просторију означену тачком 1.б. и у 10,30 часова за киоск означен тачком 1.в. у згради Секретаријата за имовину, у ул. Бранка Радичевића бр.11, на другом спрату канцеларија бр.18.

5. Учесници јавног надметања могу бити сва физичка и правна лица која су код надлежног органа регистрована за обављање пословне делатности која се може обављати у пословној просторији која се даје у закуп.

6. Уколико у поступку лицитације пословног простора означеног тачкама 1.а. и 1.б. учествују и лица која су правноснажном судском Одлуком рехабилитована и којима су поништене све правне последице осуде или њихови наследници, имају првенство у случају када са другим учесницима лицитације излицитирају идентичан износ.

7. Учесници јавног надметања обавезни су да најкасније 24 часа пре часа који је одређен за почетак јавног надметања на рачун број: 840-742142843-86, позив на број 97 32-531-70960 назив рачуна: Приход од закупа непокретности града Крагујевца, уплате на име депозита и то: - 15 евра по 1m² за пословни простор означен тачкама 1.а. и 1.б. и киоск означен тачком 1.в. све у динарској противвредности обрачунатој по средњем курсу Народне банке РС на дан уплате.

8. Учесници јавног надметања обавезни су да најкасније 24 часа пре часа који је одређен за почетак јавног надметања на рачун број: 840-742142843-86, позив на број 97 32-531-70960 назив рачуна: Приход од закупа непокретности града Крагујевца уплате "средства обезбеђења" у висини три месечне закупнине утврђене по почетној лицитацији цене из тачке 2. овог Решења. Уплата се врши у динарској противвредности обрачунатој по средњем курсу Народне банке РС на дан уплате. Неблаговремена уплата депозита и средстава обезбеђења, као и недолазак на јавно надметање сматрају се одустанком од истог.

9. Учесници јавног надметања обавезни су да доставе рачун и назив банке на који се средства уплаћена на име депозита, односно средстава обезбеђења, могу вратити оним учесницима који не излицитирају пословни простор означен тачкама 1.а. и 1.б., односно киоск означен тачком 1.в.

10. Учесницима јавног надметања који излицитирају пословни простор односно киоск враћају се само депозит, а средства обезбеђења остају на рачуну Закуподавца до истека Уговора о закупу када се враћају закупцу.

11. На јавном надметању не могу учествовати чланови Комисија из тачака 14. и 15. овог Решења, њихови заменици, крвни сродници у правој линији без обзира на степен сродства а у побочној линији закључно са другим степеном сродства, бивши закупци који нису измирили своја дуговања за закуп према Граду, односно дуговања за комуналне услуге.

12. Образац пријаве за учешће на јавном надметању сви заинтересовани могу преузети на шалтеру Секретаријата за имовину у Ул. Бранка Радичевића бр. 11 у Крагујевцу.

13. Најповољнији понуђач дужан је да приликом закључења Уговора о закупу плати закупнину унапред за период од шест месеци.

14. Јавно надметање за закуп пословног простора означеног тачкама 1.а. и 1.б. спроводи Комисија за спровођење поступка давања у закуп пословних просторија образована Решењем Градског већа града Крагујевца бр. 112 – 885/13–V од 11.04.2013. године.

15. Јавно надметање за закуп киоска означеног тачком 1.в. спроводи Комисија за спровођење поступка давања у закуп киоска и продајних пултова образована Решењем Градског већа бр. 112 – 884/13 – V од 11.04.2013. године.

16. Пословни простор односно киоск даје се у закуп учеснику лицитације који понуди највиши износ закупнине.

17. По завршеном јавном надметању, Комисија јавно утврђује који је од учесника понудио највишу цену.

18. Комисија је обавезна да одмах по окончању поступка јавног надметања изради Одлуку о избору најповољнијег понуђача и исту уручи учесницима јавног надметања и достави је Градском већу.

19. Ближе информације о јавном надметању могу се добити у Секретаријату за имовину, улица Бранка Радичевића бр.11. II спрат, канцеларија бр.18. или на тел: 034/506-125.

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ГРАД КРАГУЈЕВАЦ
Градска управа за послове локалне самоуправе и опште управе

ОБАВЕШТЕЊЕ

О ПОСТУПКУ ОДЛУЧИВАЊА О ПОТРЕБИ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Градска управа за послове локалне самоуправе и опште управе, Служба за заштиту животне средине, обавештава јавност да је на захтев носиоца пројекта "КОЛЕ ПЕТРОЛ" д.о.о., донето Решење број: III-06-501-153/13 и спроведен поступак одлучивања о потреби израде студије о процени утицаја на животну средину Пројекта – бензинске и пумпне станице за ТНГ са пратећим садржајем, чија се реализација планира на локацији "Звезда", на кп.бр. 15280/14, КО Крагујевац 3, Град Крагујевац.

У спроведеном поступку донето је Решење да за предметни објекат **није потребна израда студије о процени утицаја на животну средину**, будући да се за планиране карактеристике пројекта, уз примену важећих техничких норматива и стандарда прописаних за изградњу, коришћење и одржа-вање ове врсте објекта, као и одговарајућих мера заштите које су утврђене наведеним решењем, односно услова које су утврдили други овлашћени органи и организације, не очекују значајни негативни утицаји на чинио-це животне средине у току извођења и коришћења пројекта.

Донето решење заснива се на анализи захтева носиоца пројекта и података о локацији, карактеристикама и могућим утицајима пројекта на животну средину, при чему су узети у обзир прописани критеријуми за пројекте наведене у Листи ИИ Уредбе о утврђивању Листе пројекта за које је обавезна процена утицаја и Листе пројекта за које се може захтевати процена утицаја на животну средину („Службени гласник РС“, број 114/08)

Представници заинтересоване јавности могу изјавити жалбу на донето решење у року од 15 дана од дана објављивања овог обавештења. Жалба се изјављује Министарству развоја, енергетике и заштите животне средине, а подноси се преко првостепеног органа. Обавештење се објављује на основу чл. 10. став 7. и чл. 29. Закона о процени утицаја на животну средину ("Службени гласник Републике Србије", број 135/04, 36/2009)

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ГРАД КРАГУЈЕВАЦ
Градска управа за послове локалне самоуправе и опште управе
Секретаријат за грађевинарство, урбанизам и заштиту животне средине

ОБАВЕШТЕЊЕ

О ПОДНЕТОМ ЗАХТЕВУ ЗА ОДЛУЧИВАЊЕ О ПОТРЕБИ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Градска управа за послове локалне самоуправе, обавештава јавност да је носилац пројекта "034 Metal recycling" д.о.о., ул. Комаричка бр. 20, поднео захтев за одлучивање о потреби израде студије о процени утицаја на животну средину ПРОЈЕКТА – постројење за управљање неопасним отпадом, чија се реализација планира на кп.бр. 1508 КО Крагујевац 1 (ул. Складишни центар бр. 5), Град Крагујевац.

Увид у податке и документацију из захтева носиоца пројекта, може се извршити у просторијама овог органа - Градска управа за послове локалне самоуправе и опште управе, Служба за заштиту животне средине, канцеларија број 326, Трг слободе бр. 3, у периоду од 23.05.2013. до 03.06.2013. године, у времену од 9-12 часова.

У року од 10 дана од дана објављивања овог обаве-штења, заинтересована јавност може доставити мишљења о захтеву за одлучивање о потреби процене утицаја предметног пројекта на животну средину овом органу.

Овај орган ће у року од 10 дана од дана истека рока из става 3. овог обавештења донети одлуку о томе да ли је за предложени пројекат потребна процена утицаја на животну средину, о чему ће благовремено обавестити јавност.

Удружење Крагујевчана и пријатеља
Крагујевца у Београду овим путем
захваљује свим институцијама,
појединцима и другим удружењима
на честиткама и лепим жељама
поводом добијања признања
„Плакете Св. Ђорђа“

Скупштине града Крагујевца
на Ђурђевдан - за Дан града

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ГРАД КРАГУЈЕВАЦ
Градска управа за послове
локалне самоуправе
и опште управе

О БАВЕШТЕЊЕ

О ПОСТУПКУ ОДЛУЧИВАЊА О ПОТРЕБИ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Градска управа за послове локалне самоуправе и опште управе, обавештава јавност да је на захтев носиоца пројекта "ТЕЛЕКОМ СРБИЈА" а.д., спроведен поступак одлучивања о потреби израде студије о процени утицаја на животну средину Пројекта – базне станице мобилне телефоније "КГ Шумарице - КГВ10 КГЛ10", на кп.бр. 588/4 КО Крагујевац 3, ул. Горњомилановачка, на територији грађада Крагујевца.

У спроведеном поступку донето је Решење да за предметни објекат **није потребна израда студије о процени утицаја на животну средину**, будући да се за планирани пројекат, применом одговарајућих мера заштите које су утврђене наведеним решењем, односно услова које су утврдили други овлашћени органи и организације, не очекују значајни негативни утицаји на чиниоце животне средине у току коришћења пројекта.

Донето решење заснива се на анализи захтева носиоца пројекта и података о локацији, карактеристикама и могућим утицајима пројекта на животну средину. Стручне оцене оптерећења животне средине у локалној зони базне станице мобилне телефоније "КГ Шумарице - КГВ10 КГЛ10", урађена од стране овлашћеног правног лица – Електротехнички факултет, Универзитет у Београду (Катедра за телекомуникације), при чему су узети у обзир и прописани критеријуми за пројекте наведене у Листи II Уредбе о утврђивању Листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину („Службени гласник РС“, број 114/08).

Представници заинтересоване јавности могу изјавити жалбу на донето решење у року од 15 дана од дана објављивања овог обавештења. Жалба се изјављује Министарству енергетике, развоја и заштите животне средине, а подноси се преко првостепеног органа. Обавештење се објављује на основу чл. 10. став 7. и чл. 29. Закона о процени утицаја на животну средину («Службени гласник Републике Србије», бр. 135/04, 36/2009)

ЕВРОПСКИ СТАНДАРДИ ЗА ЛИФТОВЕ

За преправке до 300 евра

ПРИЛАГОЂЕНИ ЛИФТОВИ У ЛЕПЕНИЧКОМ БУЛЕВАРУ 7

СТАРИ ЛИФТОВИ У НИКОЛЕ ПАШИЋА, СОЛИТЕР Ц

Од почетка идуће године на снагу ступа пропис по коме лифтови морају да задовољавају стандарде безбедности ЕУ, што захтева преправке у вредности до 300 евра по лифту. Јавно стамбено преузеће већ преправило 30 лифтова, од 120 колико одржавају

Не постоји прецизна евиденција колико више спратница, а тиме и лифтова има Крагујевац, или власницима, били они државни органи, предузећа или скупштине станица, постављен је озбиљан задатак. Поједностављено реочено, лифт мора добити „саобраћајну дозволу“. Дакле, неопходно је да прође технички преглед, што није новост, али пошто у складу са Правилником о безбедности лифтова из 2010. године, који се усаглашава са прописима Европске уније, што-шта на овим превозним средствима треба изменити, то неће бити једноставно.

С обзиром на појменуту мањкавост евиденције о броју лифтова, чија је просечна старост три деценије, сви су изгледи да ће бити проблема. Стамбено предузеће има уговоре о одржавању 120 лифтова, а незванично се говори да у Крагујевцу има и до 700 лифтова, рачунајући поред стамбених зграда и предузећа

НУДИМО ПРЕПРАВКЕ
НА ОДЛОЖЕНО ПЛАЋАЊЕ: СЛАВОЉУБ ЈЕЛИЋ

и установе, јер не треба заборавити отприлике 20 лифтова само у Клиничком центру, па лифтове у некадашњој „Застави“, данас „Фијату“.

Такође, често се може чути да има и прилично стамбених зграда у којима скупштине станица не постоје, па и када функционишу није увек једноставно прикупити 300 евра колико, тврди се, отприлике кошта увођење европских стандарда.

Безбедносни стандарди

Наиме, на улазима у кабину лифта за превоз лица, као и лифта за превоз терета, неопходно је, уколико их нема, уградити сигурносна врата кабине. Прозирни (стаклени) контролни отвори на вратима такозваног везног окна морају бити мањих димензија и израђени од материјала који ће спречити могућност повреда, а на прагу кабина потребно је поставити заштитне лимове ради сигурности ко-

рисника и заштите делова лифта.

Стамбено предузеће у Крагујевцу је, како објашњава директор Славољуб Јелић, од када их је овлашћена кућа за контролу лифтова „Југоинспект“ из Београда обавестила о све захтевним безбедносним прописима, припуно на посао. Остављен је прелазни период, тако да тек од 1. јануара 2014. године тамо где не буде преправки на лифтовима следи искључење „из саобраћаја“, али не треба губити време.

- Са скупштинама станица имамо закључене уговоре о одржавању, што обухвата и хитне интервенције. Стамбено предузеће на основу редовног

одржавања лифта обавештава станице о потребним радовима, а да би се они обавили потребно је да скупштина станица донесе одлуку. Тек након тога потписујемо уговор у коме се прецизирају детаљи у вези извођења радова. Иначе, сваки лифт има месечни преглед, који за станице са којима Стамбено има потписане уговоре не кошта ништа, као и обавезни годишњи преглед који се наплаћује око 5.000 динара.

Лифтови се одржавају и исправни су, али нови стандарди су законска обавеза, наводи Јелић.

Према његовим речима, оквирне процене су даје за прилагођавање лифта новим стандардима потребно издвојити до 300 евра, али чињеница је да тај новац неће бити улудо потрошен. Прописи за одржавање и функционисање лифтова из године у годину све су строжи како би се избегле несрете које се догађају у више спратницама. Међутим, како постоји и одређени број зграда у којима не функционишу скупштине станица Стамбено није у могућности да лифтове прилагоди новим стандардима. Шта ће бити у тајким случајевима?

- У више спратницама са којима немамо уговоре реагујемо једино у специфичним ситуацијама, уколико неко од станица остане у заглављеном лифту или када постоји опасност од повређивања. Када гово-

римо о новим стандардима, морам да нагласим да су безбедносни, што са друге стране значи да смо у обавези да, уколико није усаглашен, искључимо погон лифта и да га ставимо ван употребе. Хоће ли крајњи рок бити 1. јануар 2014. године, или ће се пролонгирати, видећемо, упозорава Јелић.

Плаћање на рате

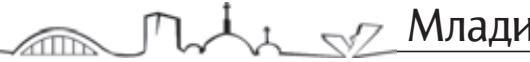
Како каже директор Стамбеног предузећа „слика“ градских лифтоva свакако није за похвалу. Уговором о одржавању је покривено тек 120, али их има далеко више. Техничка екипа овог предузећа је наилазила на све и свашта. Има фирмe које одржавају лифтове помоћу „штапа и канапа“, али има и озбиљних станица у више спратницама, попут „Заставиног“ солитера или „Испилона“ који лифтове нису поверили Стамбеном предузећу, али је, мора се признати, одржавање квалитетно.

- Поменути солитер функционишу одлично, имају плаћеног председника Скупштине станица, редовно одржавање, а вероватно је предност у томе што ове више спратнице имају стотинак станица, мада веће зграде имају по два лифта, али и сопствени пословни простор од кога приходују. У упротивном примерима увек су проблем финансије и волја да неко буде председник скупштине станица када је то волонтерска функција и када у згради има до 50 станица. Имамо и позитивних примера. Током 2009. и 2010. године урађени су генерални ремонт лифтоva у Николе Пашића 4 и Срете Младеновића 3, где је по лифту требало издвојити два милиона динара, али изашли смо у сусрет станицама омогућивши да плаћају преко уплатница. Система обједињене на плате на 12 рата, прича Јелић.

Стамбено предузеће је до данас, за непуних шест месеци ове године од када тече прелазни период, од укупно 120 „својих“ ускладило 30 лифтова са новим прописима, а према информацијама из техничког сектора и службе хитних интервенција, очекује их још рад на 40 лифтова, јер нису баш сви били у супротности са европским стандардима.

- Надамо се да ће власници, свеједно да ли су то станице или правна лица, озбиљно схватити обавезу и да ћемо лифтове прилагодити новим стандардима, као што смо већ урадили у солитерима Лепеничког булевара у центру града, у Светогорској на Аеродрому, у Јесењиновој у Палилулама. Финансирање радова је могуће на рате преко уплатница СОН-а, закључује Јелић.

Александар ЈОКИЋЕВИЋ

ПРИПРЕМЕ ЗА ПРОСЛАВУ МАТУРУЕ

Холивуд - па шта кошта да кошта

Да би им деца, посебно ако су женска, на матурској вечери „заблистале“ родитељи морају да потроше од 30 до 50.000 динара. Што ће многе девојке изгледати као да су стигле са „Гранд параде“ изгледа да никога не брине, а психолози такво понашање објашњавају трендом који се промовише у медијима

Пише Виолета Глишић

Таци средњих школа прошлог петка заувек су напустили школске клупе, али нису имали времена за предах, јер је грозница матурске вечери уврено у току. Њој нису подлегли само слављеници, већ и њихови родитељи и ближа родбина, посебно девојака које те вечери желе да изгледају најбоље „у животу“, јединствено, оригинално или, пак, као нека од певачица или глумица које су им узори. Нервозни су и момци, али њихова дилема углавном је да ли обући класично одело или се определити за спортску варijantu.

Како ће родитељи наћи новац за хаљину, ципеле, накит, ташну, соларијум, шминкера и фризера, није ни битно, важно је да се задовоље све жеље наследника. Пошто уопште није реч о малим износима, неки су новац почели да сакупљају још прошле године. Други имају помоћ од бака и дека, а неки се задужују чековима и кредитним картицама. Како ствари стоје, може се сматрати да су добро прошли они

ЉУБИЦА ВУЈОВИЋ
ЖЕЛИ ДА НА ПРОСЛАВИ
ИЗГЛЕДА ПРИРОДНО

пак, девојка која је обуче може бити сигурна да ће бити јединствена, јер је правило да се иста хаљина не продаје девојкама из истог града!

Оне које су решиле да купују у Крагујевцу планирају да само за хаљину потроше од десет до петнаест хиљада динара. Међутим, има и скромнијих које ће их шити, а цена се креће од 50 евра, плус материјал. Тако ће Љубица Вујовић, матуранткиња Прве гимназије, носити дугу беж хаљину и покушати да изгледа што природније.

- Родитељи ми ништа нису ограничавали, све што се мени допадне је у реду, али ја нисам поборник огромних цифара. То је веће као свако друго и битно је да се лепо осећамо и проведемо. Ја сам хаљину шила. Мушкарцима је лакше да се обуку, али може да буде и скупље, ако купе квалитетно одело. Али, на њима се промена види, јер су сваки дан у патикама и спортски обучени, па су одела већи шок, док су на „скоцкане“ девојке сви навикили, јер су нам скоро били и осамнаesti рођендана.

Девојке данас много пажње посврђују изгледу и негују га кроз целу средњу школу. Међутим, када дође матура то представља проблем, јер увек изгледају лепо и дотерано, а за ову прилику мора да буде „холивудски“ - да би се направила разлика. У том „издању“ оне се, често, толико измене да постају непрепознатљиве и породици и пријатељима, што је последица промовисања тзв. „пинк“ културе.

Милјада Живић Илић, дечији психолог, објашњава да иако се не облаче у складу са својим годинама, разуме зашто тако изгледају.

- Такав стил се промовише, он је друштвено прихватљив, а везан је за потребу сваке девојке да изгледа „феноменално“. Више није на цени романтички изглед, већ се труде да се уклоне у тренутне стандарде. У њиховом доживљају оне изгледају лепо, ако су у складу са тим стандардима. То што носе не доживљавају као кич, јер сви на телевизији носе такве хаљине. Тенденција у тим годинама јесте да прихватату стил који се медијски форсира, најлакше је прихватити оно чиме сте свакодневно изложени.

Такође, утицај вршњачке групе је изузетно важан, зато жеље да се уклоне и својој популацији добро изгледају. Већина јесте под утицајем медија, али то није једини фактор, јер су ту и породица, окружење, али и то како себи изгледају. Некада ће одступити од онога што воле да носе и у чему се осећају добро - ако сви цене нешто друго, каже наша са- говорница.

Она додаје да је врло битан однос који тинејџери имају са родитељима, који треба да их охрабре да носе оно у чему се добро осећају. Ако родитељ има квалитетан однос са дететом, он ће уважити и његово мишљење и кућни буџет.

- Жеље су једно, а потребе нешто друго. Жеља да лепо изгледају и да то много кошта не мора увек да се испуни. Родитељи се не уснују да кажу не, јер се осећају као да кажњавају дете. „Желим то и одмах“ је став који може да се пренесе касније на све у животу. Тако се јавља низак праг толеранције на фрустрацију, када тинејџер не може да издржи да нешто није онако како жељи. Родитељи се плаше сукоба, јер је лакше испунити жељу и постићи мир у кући, а за васпитање увек треба времена, објашњава Илићева.

■ Све зависи од укуса

Ипак, треба истаћи да нису ни сви млади исти. Увек постоји мањина која негује аутентичан стил. Са тим слајке и креаторка Александра Божовић, која указује да постоје две групе девојака, оне које инсистирају да све буде скупо, и скромније које жеље да изгледају пристојно.

- Увек има деце која имају изграђени стил, мада је рано очекивати да са 19 година могу имати дефинисан укус. Медији највише диктирају шта ће да се носи, али је то сваке године различито. У приликама које захтевају све- чану тоалету, фризуру, шминку, оне могу лако да залутају и треба им смерница. Доста зависи и од стања у породици, социјални момент је битан, али не и пресудан, јер и са мање новца може добро да се изгледа. Међутим, у Крагујевцу су све хаљине комерцијална варијанта, увоз из Кине и Турске, а цене су непримерене квалитету производа, оцењује Александра Божовић.

Она објашњава да је најважнији избор материјала и дезена, а да посебна пажња мора да се посвети томе ко носи хаљину. Најважније је да буду задовољне оним што носе и да их то финансијски не оптерети превише. Увек треба изабрати елегантно, модерно и сведено, без кича, перлица и шљоцица.

Девојке	
Хаљина	2.500 – 33.000
Ципеле	3.000 – 8.000
Ташна	1.500 – 6.000
Шминка	1.200 – 3.000
Фризура	500 – 2.000
Маникир	800 – 1.800
Накит	700 – 5.000
Соларијум	1 min. - 30 din.

- Сваке године креирајмо око двадесет матурских хаљина. Све су унапреде, а цене су од седам до 12.000 динара. Ове године најпопуларније боје су млечно и бисерно бела, сива, ледено сива, петровље зелена, манго. Избегавам црне хаљине. Иако су оне најмањи ризик, нису за ову прилику. Такође, могу све основне, пуне боје, али то може да понесе само одређени тип девојке. Оне делују скупоцено, а ако су направљене од добрих материјала изгледају феноменално. Нема правила у дужини, мада ове године више траже дуге хаљине. Ни момцима није много лакше, ни јефтиније, јер је тешко наћи модерно одело и ципеле за тај узраст, како ова креаторка.

Ове године све средње школе одлучиле су да матуру прославе у хотелу „Крагујевац“, а цена менија је 1.500 динара. По завршетку вечери организују се журке у некој од крагујевачких дискотека, а ако томе додамо и трошкове фотографија и пића, износ је већи од просечне плате у Србији.

Мушки	
Одело	4.990 – 19.900
Кошуља	2.000 – 3.000
Сако	2.000 – 5.000
Панталоне	4.000 – 5.000
Кравата	800 – 1.500
Ципеле	3.500 – 10.000

ДЕЧАЦИМА БИТНИЈИ ПРОВОД ОД ГАРДЕРОБЕ

АЛБУМ ЗА УСПОМЕНУ

Ангажују и личне фотографе

Иако су све школе организовале фотографисање ћака, а модерни дигитални фотоапарати могу да направе и до 500 фотографија, све је чешћа практика да матуранткиње ангажују личног фотографа. По правилу, он ће им направити 30 фотографија на различитим локацијама, а то задовољство ће им коштати 4.500 динара.

- Никада нисам радила професионалне фотографије и мислим да је матура права повод за то, јер ћу бити лепо срећена. Знам да је школа ангажовала фотографа, али он ће нам урадити само групну слику и неку са најбољима пријатељима. Фотограф кога сам ангажовала сликаће ме у кући и испред хотела, а ко зна - можда ће ми те фотографије користити у будућности за нешто више од успомена, објашњава једна овогодишња матуранткиња.

ПРОШЛОГОДИШЊЕ МАТУРАНТКИЊЕ ИСПРЕД ХОТЕЛА „КРАГУЈЕВАЦ“

СATEЛИТСКА ПРОМОЦИЈА ЦИНОВСКИХ ИНСТРУМЕНТАТА

Милинкове фруле за Гиниса

ЗАСВИРАО, АЛИ ЧАК НИ МИЛИНКО НИЈЕ УСПЕО ДА ИХ ЗА ПОЈАС ЗАДЕНЕ

За потребе снимања емисије сателитског програма РТС-а о Гружи познати крагујевачки музичар Милинко Ивановић Црни наступио на гигантским инструментима, уз пратњу својих ученика фрулаша

Звучи невероватно. Фрула од метар и по! Па, ако је и од Милинка - много је. Шалу на страну - потпуно је истинито.

Познати крагујевачки музичар, мајstor фруле Милинко Ивановић Црни, прошле суботе заиста је засвирao на циновским инструментима. Овај музичко-сценски спектакл на фрулама за „Гиниса“ изведен је на снимању телевизијске емисије сателитског програма РТС-а о природним (и свим осталим) лепотама Груже коју је иницирала Туристичка организација Кнића.

- Захваљујући њиховој директорки Наташи Ђурђевић наша људи у дијаспори и на свим меридијанима били су у прилици да виде не само наступ на овим оријашким фрулама, већ и музицирање мојих ученика, полазника школе фруле коју држим већ годинама, каже Милинко.

А да су фруле импресивне - заиста јесу. Највећа од њих три је дугачка чак метар и по, док су остale тек

за понеки десиметар мање. Ове инструменте циновских пропорција израдио је Немања Миладровић из жупског Александровца, такође ученик Ивановићеве школе фруле „Свети Николај Велимировић“.

Сигурно се за појас не могу задеснити, а како је било музицирати на њима?

МИЛИНКО ИВАНОВИЋ ЦРНИ СА СВОЈИМ УЧЕНИЦИМА НА СНИМАЊУ ЕМИСИЈЕ О ГРУЖИ

- Иако су превасходно направљене да служе за украс и атракцију, на њима се може (за)свирати јер производе основни звук као и сваки нормалан инструмент ове врсте. Неопходно их је свирати на стаклу, а у руцице не да не могу да стану јагодице прстију, него сам их једва „зачепио“ читавим песницама, истиче музичар који је на овим оријашким инструментима, уживо у емисији сателитског РТС-а, успео да одсвира тонове „Марша на Дрину“ и „Шумадијске шаренице“ (сплет игара из Груже), док су га у музицирању на „обичним“ фрулама пратили његови ученици.

Да приликом овог наступа све буде гигантско побринуло се још једна Милинкова ученица Анђела Милосављевић, студенткиња београдске ликовне академије, која је осмислила и билборд за читаву манифестацију, али и познати (и једини) крагујевачки опанчар Звонко из Карађорђеве улице чији је огромни опанак имао посебно место у сценографији наступа Ивановића и његових ученика.

Иначе, у овој емисији Милинко Ивановић Црни промовисао је и свој уџбеник „Школа за штимовану фрулу“, чију промоцију већ пуних пет месеци покушава да уприличи у родном граду. Пошто то није успело

у Крагујевцу, своју књигу и видео материјале који омогућавају сваком да научи да свира фрулу, као и циновске „свираље“ чије фотографије ексклузивно објављујемо, промовисаће наредног месеца у београдском Етнолошком музеју. Тако да се зна.

3. МИШИЋ

У огледалу већина види само свој одраз. Некад леп, некад тужан. Весна Петровић Мијаљевић у огледалима види инспирацију. Она су слика њене душе. Једну такву серију могли су Крагујевчани недавно да виде у галерији Народне библиотеке „Вук Карадић“ у Старој радничкој колонији. Слушају или не баш ту, у крају у коме се родила и одрасла.

Ствара већ деценијама, али је тек сада, на наговор пријатеља, своја дела представила публици - необичне слике на стаклу које ради тек годину-две. Иако је ову захтевну технику савладала скоро и са сваком новом сликом је усавршавала, из њених радова се види и добар пртач, и мајstor компоновања боја, а понајвише богата уметничка природа.

- Одувек сам желела да буду смичар или модни креатор, али су околности биле такве да сам млада почела да радим. И данас сам у „Заставино алатници“. Имам још годину до пензије. Ипак, жеља за стварањем никада ме није напустила. Чим сам дошла у „Заставу“ прикључила сам се тамошњем КУД-у, прича Весна.

Колеге су је осамдесетих знале као глумицу у комедијама. Била је и Госпођа министарка, радо се сећа и комада „Столица која се љуља“. Знали су је и као добру певачицу, а највише као сликарку.

- Годинама сам радила угљеном, па пастеле, уља на платну. Иако смо у „Застави“ имали одличне учитеље, могу рећи да сам самоуки сликар. Ту и тамо од Јордана Ерчевића сам хватала технику, али сам се чувала да ни од кога не искоцирам стил. Мислим да је то у сликарству чест проблем – да про-

фесори несвесно наметну стил учиеницима или да ученици спонтано почну да копирају учитеље, каже наша саговорница.

Сликала је за своју душу, а радо ве је поклањала свакоме коме неки од њих западне за око, иако су је многи терали да почне да продаје. И видови у њеном стану, а и онај пред улазним вратима, красе Веснини мурали. Ипак, пре неколико година умalo да остане без највеће љубави коју, поред ћерке и супруга, има.

- Тешко сам се разболела. Тровање храном оставило је последице

ТАКМИЧЕЊЕ ОСНОВАЦА У ПРВОЈ ПОМОЋИ

Најбоља школа Станислав Сремчевић

У недељи Црвеног крста организовано је градско такмичење из прве помоћи за ученике четвртог разреда основних школа. Најmlађи су показали да знају да брину о свом здрављу и да могу да укажу помоћ себи и другима.

У конкуренцији 12 школа најбоља је била екипа ОШ „Станислав Сремчевић“ и тиме стекла услов да се такмичи на државном такмичењу из прве помоћи које ће организовати Црвени крст Србије у септембру ове године.

Екипе су припремали ученици - инструктори прве помоћи из Медицинске школе. Циљ едукације и такмичења је да најmlаđi науче да у ситуацијама које су опасне по живот препознају одређене повреде и стања како би на време и адекватним мерама и поступцима у оквиру прве помоћи збринули повређеног.

ТАКМИЧЕЊЕ У ЦРВЕНОМ КРСТУ И ПОБЕДНИЦИ

ПОРЦЕЛАН ПОЗНАТИХ ЕНГЛЕСКИХ БРЕНДОВА

драме у бројираном повезу могле су се пазарити за свега 280 динара. Цене стручне литературе из маркетинга, психологије или менаџмента, на пример, продавале су се за 550 динара. За око 300 динара Крагујевчани су својој кућној библиотеци могли прикупљати неке од најпродаванијих и најпопуларнијих књига на нашем тржишту, а, и код нас „папрене“ укоричене дечије сликовице са пратећим дисковима, играчкама или звучним ефектима биле су знатно јефтиније него у домаћим књижарама.

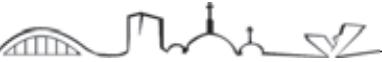
Дамама је свакако био најинтересантнији део са посјетом. Захваљујући приступач-

ним ценама није било тешко латити се за новчаник, много је теке било изабрати шта купити у немалој понуди најквалитетнијих британских брендова попут „Батеркап чајна“, „Черчил“, „Денби“ или „Фарни“ порцелана и мајолике.

Иначе, обе компаније, „Инглиш бук“ и „Инглиш пот“, власништво су Лисе Браун, Српкиње која је деценије провела у Великој Британији. а онда се вратила у родну земљу. „Енглиш бук“ је основан пре 17 година и бави се дистрибуцијом књига на енглеском језику, док „Инглиш пот“ постоји од 2007. године.

По речима Лисе Браун, сличне сајмове њене компаније већ годинама организује у Нишу, а они који су пропустили овај крагујевачки не треба да брину, пошто ће њен „караван“ ускоро бити поново у граду.

М. О.

ЉЕВИЋ, СЛИКАРКА

ОГЛЕДАЛИМА

Љубав према стварању дала јој је снаге да савлада тешку болест, а њене слике остале су ведре и пуне боја, само је платно заменила стаклом

на панкреасу, а на послетку сам и готово ослепела. Захваљујући директору „Застава алатнице“ отишла сам на операцију и уградена су ми сочива. Сад са тим „фаровима“ видим и боље него пре. Колеге кажу да зато боље и сликам, шали се на свој рачун Весна, додајући ипак да су јој жеља за стварањем и породица дали снагу да се избори са болешћу.

Након болести и њена уметност добила је нови правац. И даље је остало верна ведрим и живим бојама, а да четкицу замени тубом кумовао је случај:

-У излогу књижаре код Великог парка пажњу ми је привукао комплет за сликање на стаклу намењен деци. Била је то више играчка, није захтевала озбиљну вештину, али ме је привукла. Након те игре почела сам да радим са стаклом.

Врло брзо након тога из њене кућине почеле су да излазе слике које плене својим колоритом, иако на располагању има тек десетак боја.

-У Крагујевцу је готово немогуће пронаћи материјал за рад. Боје купујем из Београда, а они их наручују из Чешке. Нове тонове је тешко направити, пошто се боја на стакло наноси директно из тубе, али ипак покушавам да их пре сликања помешам, прича Весна.

Њена радионица је трпезаријски сто у маленом станчићу у Његошевој улици. Слика стојећи, повијена над радном плочом, јер у другом положају не би била довољно прецизна. У питању физички врло захтевна техника, која уз то тражи и велику прецизност. Боје се брзо суше и тешко уклањају тако да не постоји простор за грешку, објашњава уметница.

Иако дugo није желела да излаже своје радове, обећава да недавно затворена изложба неће бити и последња. Ускоро ће публика њена дела моћи да види поново, највероватније у Епархијском дому.

М. ОБРЕНОВИЋ

ЦАЦ КИНОЛОШКОГ ДРУШТВА „ЛЕПЕНИЦА“

Савезна изложба и специјалка

У оквиру актуелних „Мајских свечаности“ и прославе Дана града крагујевачко Киношко друштво „Лепеница“ у недељу, 26. маја, на језеру Бубањ организује Шесту савезну изложбу паса свих раса - „Крагујевачки победник“. Сем националног ЦАЦ такмичења, у

оквиру ове смотре организоваће се и „специјалка“, клубска изложба за пасмину теријера.

Почетак изложбе је у 10 сати, а све детаљне информације могу се добити на телефон: 064-0046787 или сајту „Лепенице“ - www.kdlepeneica.co.rs.

ДЕЧЈА ОЛИМПИЈАДА БЕЗБЕДНОСТИ

Учење од МАЛИХ НОГУ

Прва деџа Олимпијада безбедности одржана је прошле суботе на спортским теренима ОШ „Јован Поповић“. Ову манифестацију, која се први пут одржава у нашој земљи, организовала је Полицијска управа Крагујевац у сарадњи са партнерима у области безбедности и уз финансијску подршку мисије ОЕБС-а у Републици Србији. Такмичење је отворио Роберт Пазос, представник ове мисије.

Ученици трећег разреда 16 основних школа са подручја Крагујевца надметали су се у пет дисциплина. Све екипе биле су подељене у четири групе, а победници група пласирали су се у финале. Првог дана позната су три победника, а следеће суботе ће се знати ко је четврти, када је и финално такмичење. M.J.

ДЕФИЛЕ УЧЕСНИКА

ТАКМИЧАРСКИ ДЕО

ШЕСТИ МЕМОРИЈАЛ „ДУШАН МИЛОШЕВИЋ“ У СТРАГАРИМА

Младе треба привући краљици срорђова

СВИ УЧЕСНИЦИ СМОТРЕ
У СТРАГАРИМА

НАЈМЛАДИ ПОБЕДНИК ДАВИД СТЕВАНОВИЋ

У оквиру програма обележавања Дана града, у Страгарима је на игралишту ФК „АЗБЕСТ“ у суботу одржан традиционални атлетски турнир посвећен првом српском олимпијцу Душану Милошевићу. Преко стотину учесника предшколца, основаца и средњошколца из Шумадије, потпомогнути гостима из Чортановца, Инђије и Бистрице, надметали су се за пехаре по категоријама у кросу и трци на 100 метара, али и уживали у гостопримству Завичајног удружења „Танаско Рајић“. Гости су обишли олимпијску спомен собу у спортској

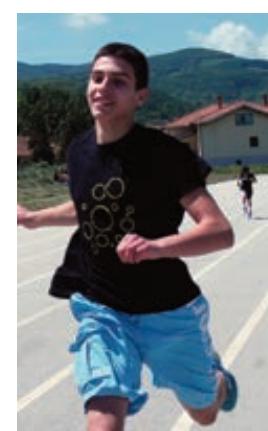
школе „Јулијане Ђатић“ посвећену првом српском олимпијцу и његову родну кућу.

Предшколци су се надметали у трци „од гола до гола“, где је Давид Стевановић од старта побегао девојчицама које су га јуриле из све снаге. У трци на шесто метара ученица осмог разреда Јелена Благо-

јевић из Маслошева постигла је најубедљивију победу. Меморијалну трку победама су увеличали млади спринтери Јован Коцић (Наталинци), Марта Беговић (ОШ „Јован Поповић“) и Никола Стевановић (ОШ „Трећи крагујевачки батаљон“).

Промотор овогодишњег меморијала био је Витош Витошевић, прослављени трсококаш крагујевачког Радничког. Он је рекао да се исплати труд и улагање у традиционалне спортиве, пре свега атлетику и да младе на време треба да одвојимо од „новоизмишљених“ ризичних спортиста - без спорурске културе.

Милош ЏИЋАТОВИЋ

ПОБЕДНИЦИ У СПРИНТУ ОСНОВАЦА ЈОВАН КОЦИЋ, НИКОЛА СТЕВАНОВИЋ И МАРТА БЕГОВИЋ

NA SPRATU TRNAVE PROMET PETROVAC

РАСВЕЋАВАЊЕ ДЕЛА И ЛИКА АКАДЕМИКА ПЕТРА С. ЈОВАНОВИЋА

Истраживач у географији -

Пише Зоран Мишић

Трудећи се да наше научне великане отргне од заборава, Центар за научноистраживачки рад САНУ и Универзитет у Крагујевцу, после скупова посвећених академицима Драгославу Срејовићу и Војиславу Ђурићу, прошлог петка организовао је округли сто о животу и раду академика Петра С. Јовановића.

Повод за скуп под називом „Истраживач у географији - прегалац у друштву“ била је 120. годишњица рођења научника који је рођен у оближњој Добрачи (види антруфиле), а гимназију завршио у Крагујевцу.

Скуп је отворен цитатом из по-главља „Шумадијски варијетет“ из књиге „Балканско полуострво и Јужнословенске земље“ Јована Цвијића, који је био Јовановићев професор и ментор.

Спремен смртним случајем да одржи поздравну беседу, академик Димитрије Стефановић, генерални секретар САНУ, послала је поздравну реч која је прочитана на отварању скupa.

„Значајан је поднаслов скупа ‘Истраживач у географији - прегалац у друштву‘. Тај поднаслов се односи на све нас који проучавамо различите области науке и уметности. Није мање важно да истакнемо колико су нам данас потребни прегаоци у друштву. Мада ово можда звучи симболично, желим да вас уверим да је прегалачки допринос сваког појединца веома значајан за општи болитак друштва“, поручио је Стефановић, не пропустивши прилику да похвали иницијативу овдашњег Центра САНУ који одржава скупове посвећене значајним научницима.

■ Оно што недостаје данашњој Србији

Скуп је поздравио и Слободан Арсенијевић, ректор крагујевач-

Петар С. Јовановић

Добрача (1893-1957) Београд

Редовни члан САНУ и њен секретар 1948-1957

професор Универзитета

основач Географског института САНУ

Поводом 120 година од рођења географа, академика Петра С. Јовановића, рођеног у оближњој Добрачи и ћака Крагујевачке гимназије, Центар за научноистраживачки рад САНУ и Универзитета у Крагујевцу организовао је округли сто посвећен његовом животу и раду. Академик Јовановић био је Цвијићев асистент и оснивач Географског института, али и градона-челник Скопља, учесник мировних конференција, секретар САНУ, градитељ хидроцентрала, стадиона, председник туристичког савеза...

су тежили ка знаменитим научним и културним вредностима. Тај крај је данас запуштен, пуст, а људи та-квог кова и особина баш недостају данашњој Србији, закључио је ректор, који је пореклом из Добраче. Скуп је званично, као руководилац Центра, отворио академик Иван Гутман, а потом је професор др Верка Јовановић са Универзитета „Сингидунум“ предочила „Животопис академика Петра С. Јовановића“.

Кроз његов животни и професионални пут од Добраче, Крагујевца, Београда, Рима, Фиренце, Париза, па опет Београда, Скопља и поново Београда, сем по-знатих биографских одредница Верка Јовановић је учеснике скупа и заинтересоване за животопис славног земљака упознала и са занимљивим детаљима. То су Јовановићево учешће у елитној јединици српске војске,

ВЕРКА ЈОВАНОВИЋ
УРЕДНИЦА БУДУЋЕГ
ЗБОРНИКА О
ПЕТРУ ЈОВАНОВИЋУ

баш у периоду када је основао Географски институт и стигао да постане, 1936. године, и градоначелник Скопља, покрене изградњу прве хидроелектране „Матка“ и изгради први прави стадион „Скопског“ у данашњој Македонији.

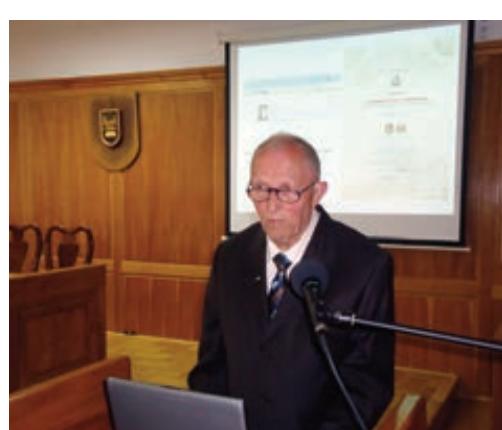
Бугарски окупатори су га претерали из Скопља у мају 1941. године, а почетком наредне Недићеве власти су га као неподобног интелигентуалаца пензионисале.

■ Постигао крупне научне резултате

Међутим, већ 1946. године Јовановић постаје дописни члан Академије и то, по речима Верке Јовановић, предложен од стране таквих научних имена као што су Милутин Миланковић и Иван Ђаја. У предлогу за избор је писало:

„Петар С. Јовановић је изабрао правац своје делатности већ у

докторској тези која је посвећена геоморфолошком проучавању околине Београда и која служе на тај начин као допуна и прецизирање про-матрача и идеја његова учитеља Јована Цвијића. Петар С. Јовановић је успео да издвоји у околини Београда нове фазе спуштања нивоа старих језера, да тачније обележи овалске клифове и везу између појединачних фаза спуштања језерског нивоа и много доприноје детаљијем геоморфолошком познавању београдског тла. Петар С. Јовановић придржава се геоморфолошких праваца и у позијум радовима. Нарочито много је учинио за познавање Скопске котлине, околних места и Јужне Србије уопште. За време својих геоморфолошких студија г. Јо-

РАДЕНКО ЛАЗАРЕВИЋ ЕВОЦИРАО УСПОМЕНЕ НА СВОГ СЛАВНОГ ПРОФЕСОРА

УЧЕСНИЦИ СКУПА КРАЈ СПОМЕНИКА 1.300 КАПЛАРА

РОДНА КУЋА ПЕТРА ЈОВАНОВИЋА У ДОБРАЧИ

БИОГРАФИЈА АКАДЕМИКА ЈОВАНОВИЋА

Оснивач и доживотни председник Географског института

Петар Јовановић рођен је у Добрачи 10. марта 1893. године. Основну школу учио је у Рамаћи и Добрачи, а Гимназију је похађао у Крагујевцу.

Уписао се на Филозофски факултет у Београду 1912. године, али је прекинуо студирање због учешћа у Балканским и Првом светском рату, у којима је стекао чин официра. Након демобилисања 1918. године, наставио је студирање у Риму, Фиренци и Паризу. Дипломирао је на Филозофском факултету у Београду, на одсеку за Физичку географију 1920. године. Радио је као асистент једног од највећих српских научника Јована Цвијића, а 1923. године докторирао је са темом „Прибрежни језерски рељеф београдске околине“. Наставио је рад на Филозофском факултету у Скопљу, где је напредовао до звања редовног професора 1932. године.

Од ослобођења 1944. године радио је као редовни професор географије на Филозофском факултету у Београду.

Оставио је научно дело далекосежног значаја за развој геоморфологије и своје научне резултате објавио је у више десетина монографија и научних радова на српском и француском језику.

Изабран је за дописног члана САНУ 1946. године, а након две године и за редовног. Од 1948. до 1957. године обављао је функцију генералног секретара Академије.

Учество вароје у оснивању Народног универзитета и био његов дугогодишњи председник. У Скопљу је основао Географску катедру, Географски институт и био један од уредника „Гласника Скопског научног друштва“. Био је градоначелник Скопља и учесник делегације експерата Федеративне Народне Републике Југославије на заседању министара спољних послова у Лондону 1945. и на конференцији мира у Паризу 1946. године.

У Београду је основао Географски институт и био његов доживотни управник. Био је председник Туристичког савеза и оснивач и председник Планинарског друштва „Јован Цвијић“ у Београду.

Преминуо је 15. новембра 1957. године у Београду, где је и сахрањен.

прегалац у друштву

ЈОВАНОВИЋ НА СОЛУНСКОМ ФРONTУ

ПЕТАР И ЕМИЛИЈА ЈОВАНОВИЋ

ДОКТОРСКА ДИСЕРТАЦИЈА ПЕТАР ЈОВАНОВИЋА

ЈОВАНОВИЋ КАо ГРАДОНАЧЕЛНИК СКОПЉА 1936. ГОДИНЕ НА ОТВАРАЊУ СТАДИОНА „СКОПСКА”

ЈОВАНОВИЋ (У СРЕДINI) КАо УЧЕСНИК МИРОВНЕ КОНФЕРЕНЦИЈЕ У ПАРИЗУ 1946. ГОДИНЕ

ОМАЖ И У ЗАВИЧАЈУ

Научник у Поетској кнежевини гружанској

Други део скупа поводом 120. рођења академика Петра С. Јовановића одржан је у Поетској кнежевини гружанској, у његовој родној Добрачи.

Скуп је пред ћдама тамошње школе и бројним Добрачанима поздравио домаћин Драган Јовановић, подсетивши на бројне знамените људе из тог краја, од устаничког војводе Јове Добраче до данас. На скупу су о важности оваквих дешавања и окупљања која чувају научне великане од заборава говорили академик Иван Гутман, а професор Раденко Лазаревић је још једном евоцирао своје студентске успомене на преминулог академику, његовог професора.

У уметничком делу програма учествовали су пе-сници Милена Јовановић, глумац Милош Крсто-вић и виолинисткиње са ФИЛУМ-а.

Пре одласка у Добрачу учесници скупа посетили су и споменик 1.300 каплара у Шумарицама у

чијим се редовима Петар Јовановић борио у Првом светском рату и стигао до официрског чина.

У Добрачи је Јовановићев унук професор др Иван Јовановић са београдског Ветеринарског факултета (син Петровог сина Бранка) уприличио „Сентименталну повест др Петра С. Јовановића и његове породице”. Кроз избор и презентацију по-родичних фотографија Иван Јовановић је учесник скупа „правео“ кроз животну причу свога деде академика Петра Јовановића од родне куће у Добрачи (и данас постоји на имању породице Васиљевић), преко његових родитеља Светозара и Розе, пресељења у Крагујевац, Београд, одласка у рат, па у иностранство на школовање... Брака са супругом Емилијом, такође географом и угледном београдском истражитељком с почетка прошлог века, до рођења његовог оца Бранка и тетке Паве.

Јовановић је фотосима и породичном причом „оживео“ и реконструисао „скопски период“ свог деде, истраживачки рад, окупацију и „недићевско пензионисање“ (током којег је академик Јовановић био приморан да се са породицом врати у Добрачу), или

и научни рад од докторске дисертације, сарадње са Цвијићем, уредништвом у „Свездарњу“ - првој општој енциклопедији на Балкану (Јовановић је био уредник за област географских наука), пријемом у САНУ и учешћем на мировним конференцијама после другог светског рата у Паризу и Лондону...

На крају скупа академик Иван Гутман уручио је ћдама школе у Добрачи велики портрет њиховог славног земљака и великог научника Петра С. Јовановића са поруком „да се такав великан, поникао у њиховој средини, никада не заборави“.

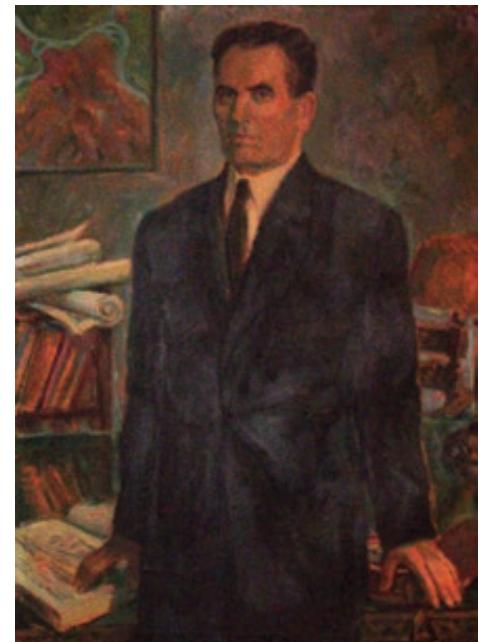
ЈОВАНОВИЋЕВА ДЕЦА - БРАНИСЛАВ И ПАВА

УНУК ИВАН ЈОВАНОВИЋ „ИСПРИЧАО“ ПОРОДИЧНУ СЕНТИМЕНТАЛНУ ПОВЕСТ

ДИПЛОМА РЕДОВНОГ ЧЛАНА САНУ

ПОРТРЕТ ЈОВАНОВИЋА КАо АКАДЕМИКА

писане полемике са колегама у научним часописима), антидогматизам и актуелизам.

Какав је научник и истраживач био Петар Јовановић магистар Милошевић је илустровао примером да је напредовањем других научних дисциплина, после пуне три деценије написао нови рад, у којем је побио неке дотадашње тезе из сопствене докторске дисертације.

Професор емеритус Стеван Станковић, председник Српског географског друштва, није присуство вароја скрупу, али је приложио рад на тему „Петар Јовановић и Српско географско друштво“ који ће ући у научни зборник о овом скрупу, а чији ће уредник, по предлогу професора Гутмана, бити Верка Јовановић. Зборник ће овдашњи Центар САНУ објавити, „чим смогне снаге“.

У завршној речи првог дела скрупа (види други антрефиле) руководилац Центра САНУ Иван Гутман нагласио је важност оваквих разговора који имају за циљ да отргну од заборава живот и дело великих научника који су „потпуно избрисани из колективног сећања“, не само обичних људи, већ и сопствених млађих колега.

- Нико данас више не зна за та-ке људе. Србија има ружан обичај да заборавља своје научне великане. Други народни нису баш тако и толико „заборавни“, па се труде да сачувaju све оно што су изнедрили њихови велики људи. Време је да и ми тај „обичај“ исправимо, закључио је Гутман.

Скуп посвећен раду академика Петра С. Јовановића, попут оних ранијих о Срејовићу и Ђурићу сигурно су један од начина којим ће се то постиći.

КРАГУЈЕВЧАНКА У ПОСТОЈБИНИ СВОИХ ПРЕДАКА

Види Јерменију па...

Крагујевчанка Ана Живковић (29), економиста по занимању, на далеки и не једноставан пут упутила се крајем априла са својим момком, такође нашим суграђанином, прво возом до Будимпеште, па авионом, преко Беча, до Јеревана. У Јерменији су остали недељу дана успевши да обиђу све оно што су раније обележили проучавајући карте и знаменитости на интернету.

- Мој прадеда по очевој мајци Агоп Баронијан побегао је из Јерменије пред прогоном Турака пре скоро сто година. Стигао је у Ваљево, где се оженио својом сународницом, која је такође избегла од турског геноцида и читав свој живот остао је у Србији бавећи се трговином. Нисам тражила место из којег потичу моји преци, јер је он оно у данашњој Турској, као ни рођаке, којих више у Јерменији и немам. Једноставно, одлучила сам да одмор проведем у Јерменији, упознам тамошње људе, обичаје, културу, уметност, свакодневни живот, кухињу... Са циљем да то буде ле-

јен, путује се сатима а не видите човека. Пространства су огромна, висоравни, планине и брда, али све је у зеленилу које делује здраво и ненарушено. Где год да се налазите поглед и видик „пуцају“ по 20 километара и увек се завршавају на митском Арапату, планини која је светиња за Јермене и за коју се везују све њихове родољубиве и остале песме, прича Ана.

Сем неизбежне капије Арапата, обишли су и праисторијску опсерваторију „Јерменски Стоунхенџ“ - Зоратс Карер, у чијем сваком камену и данас постоји рупа кроз коју су се посматрала кретања небеских тела. Овај артефакт је толико стар да се отвори предвиђени за посматрање неба данас, због ротације земље, више не поклапају са кретањима звезда и планета.

нас. Не само да нису прилагођени посетиоцима и туристима, него ни у једном од њих нисмо успели да видимо ни једног монаха. Видите да су одржавани и очувани, да у њима неко живи, али су њихови житељи очигледно недоступни за људе који долазе из спољашњег света, објашњава наша саговорница.

■ Искрени пријатељи Србије

Са водичима споразумевање се одвијало мањом на неком „српско-руском“ миксу, што у преводу најчешће подразумева „рука-нога“

- Још неке ствари су ме фасцинирале, попут пећина у планинама у којима су сточари, са све стоком, живели све до шездесетих година прошлог века, када су их власти одатле на силу раселиле. Разгледали смо њихова огњишта, обичне рупе у земљи, на којима су се сви грјејали окренути стопалима према ватри, прича Ана.

Јереван је, ипак, другачија прича. Син власника хостела знао је енглески, тако да им се нашао у разгледању земље, а два пута су се сусрели са писцем и новинарем Бабкеном Симонијаном, старијим познаником Крагујевчана и велиkim пријатељем Србије.

- Бабкен је човек који је протеклих десетија много урадио на развоју српско-јерменских односа. Дочарао нам је свакодневни

живот Јермена, водио нас на њихову егзотичну пијацу, са све источњачком тужњом вревом, ценкањем...

Утисак који је о Јерменима стекао је да су скромни и патријархални људи, али отворени и срдчани према странцима.

■ Коњак од 6.000 евра

- Много већи утисак на њих оставило је то што долазим из Србије него што имам

јерменско порекло.

Очиједно је да код њих често долазе сународници из дијаспоре, а са Србијом и бившом Југославијом, која је некада за њих била појам добrog живота, одлично су упознати и искрени су нам пријатељи, каже Ана.

ГЕГХАРД - МАНАСТИР ИЗ ЧЕТВРТОГ ВЕКА

по и садржаној путовању, а не класично туристичко, каже Ана Живковић, још увек под впечатима, додајући да јој се све то и остварило.

По стизању у Јереван, контактирали су момка која им је препоручио Јерменин, пријатељ њеног дечка са факултета, и он им је водио у вишедневни обиласак унутрашњости земље.

■ Манастири језера Севан

Два дана су обилазили познато језеро Севан и манастире око њега, а наредна два дана их је момак, у чијем су породичном хостелу у Јеревану одсели, водио по мање познатим, али атрактивним местима и локацијама.

- Унутрашњост Јерменије је не-такнuta природа, може се рећи - права дивљина. Пејзажи су заиста зачудни, фасцинантни. Читава земља има три милиона становника, од којих половина живи у Јеревану. Остатак Јерменије није насе-

ТСАХАСТ КАР - МАНАСТИР ИЗ 10. ВЕКА

ЈЕРМЕНСКИ ПЕЈЗАЖИ

ПЕЋИНЕ У КОЈИМА СУ СТОЧАРИ ЖИВЕЛИ ДО ПРЕ ПОЛА ВЕКА

АНА ЖИВКОВИЋ У ЗЕМЉИ ПРЕДАКА

Просечна плата у Јерменији је око 300 долара, а тамошња монета је драм.

- Грађевине и улице у Јеревану су велике и широке. Очигледан је руски соцреалистички утицај у архитектури и урбанизму. Ипак, приметни су и локални орнаменти на фасадама, мањом укraшеним каменом туфом, мрким овером боје, који је по-попут креде и гипса, па је лак за обликовање и од њих се најчешће праве чуvene хачкаре - заштитни симболи вере. У граду има и пуно зеленила, паркова и дрвореда, као и метро са социјалистичким шмеком, у којем је строго забрањено фотографисање, прича наша саговорница.

У центру Јеревана налази се Трг републике са огромном фонтаном која је ноћу украсена игром светла и сенки и класичне музике. - Јермени живе у времену које је чак и за нас „далеко иза нас“. Још увек су под великим утицајем Русије и руски језик је једини странији језик који говоре. Воже се кола каква је немогуће било где још видети, попут „москвича“, „волги“, „лада“, која су невероватно добро очувана и „испегалана“.

Међутим, млади су под утицајем Запада, али немају стандард којим би могли то да „испрате“, док су за старије још увек легенде Ђорђе Марјановић, Радмила Караклајић и неумрли Винету - Гојко Митић.

У националним ресторанима уз звуке дудка служе се толме, сармице од листа винове лозе, хариса - ку-

вана пшеница са месом, лаваш - традиционални хлеб, нешто попут наших кора, мало дебљих, али веома дугограђних, слатки суцук од ораха који се нанижу на канап и умачу у сируп од грожђа, цем од дивљег воћа...

- Пуно једу јако преврели крављи сир и роштиљ, који је, поштоно,

ФОНТАНА СА МУЗИКОМ НА ТРГУ РЕПУБЛИКЕ У ЈЕРЕВАНУ

СЛАТКИ СУЦУК НА ЈЕРЕВАНСКОЈ ПИЈАЦИ

КЊИЖЕВНИК БАБКЕН СИМОНИЈАН,
СТАРИ ПОЗНАНИК КРАГУЈЕВЧАНА

много „иза нашег“, тврди Ана из које проговорава српска патријотско-грађансона мска „жица“.

Од пића ту су мањом домаћа вина и чуvenи јерменски коњак марке „арарат“ који је стар од три до 50 година.

- Имала сам прилике да видим флаše коњака које су процењене на 6.000 евра, прича Ана, додајући да се руски утицај највише огледа у тајмање ватке, и то баш „по руски“, из чаша од два деси.

Људи живе веома скромно и уочљивије су социјалне и економске разлике него код нас.

- Нема средње класе. Постоје тајкуне и нижи сиромашнији слој, а средња класа код њих се изгледа никада није ни зачела, закључује наша путница.

Овим путешествијем у земљу предака изузетно је задовољна и још сабира и срећује импресије.

- У Јерменији сам, путујући кроз време и пределе, нашла неки мир какав код нас не постоји. Све што сам тамо видела и доживела на месту је деловало лековито и антистресно. Било је то путовање које је у потпуности испунило сва моја очекивања.

Зоран МИШИЋ

Више од 20.000 Крагујевчана пропратило је неки од 44 програма у шестом издању манифестије „Ноћ музеја“. За већину Крагујевчана прва станица био је Музеј „Стара ливница“. Ипак, чак ни они најупорнији нису успели да погледају све програме – једноставно, било је немогуће посетити баш сваку поставку и кутак

МУЗЕЈ „СТАРА ЛИВНИЦА“, ПРОСТОР КОЈИ ЈЕ ПОСЕТИЛО НАЈВИШЕ КРАГУЈЕВЧАНА

КРАГУЈЕВАЧКА „НОЋ МУЗЕЈА“

Рекордна посета

ПУШКЕ И ТОПОВИ, НАЈВИШЕ СУ ОБРАДОВАЛИ МАЛИШАНЕ

СЛИКЕ СИЛВЕСТЕРА КЛЕРМОНА БАЛИНДА У ГАЛЕРИЈИ „РИМА“

МАПА ЛИТОГРАФИЈА ЕДА МУРТИЋА

С њиштовањем Тићу

У спомен-парку представљена је мапа литографија Еде Муртића, која се налази у власништву ове установе већ пуних 27 година.

Едо Муртић (1921-2005.) је био један од најзначајнијих и најутицајнијих хрватских сликара, који је уметничко образовање стекао и на загребачкој и на београдској академији ликовних уметности. Мапа литографија садржи 12 графичких листова у боји, димензија 64x46cm, а на уводној је краћи текст са оригиналним потписом уметника.

Настала је 1986. године, када је и уручена Спомен музеју „21. октобар“ у Крагујевцу као поклон града Загреба. Дела одликује карактеристичан Муртићев стил, блиставе, јарке, боје Медитерана, наглашена геста и обиље светlosti, са мотивима на граници реалне слике и апстрактних облика.

плен, Крагујевчани су се пре-
пустили уживању у „Ноћи музеја“.

Ипак, чак ни они најупорнији нису успели да погледају све програме – једноставно, било је немогуће посетити баш сваку поставку и кутак.

Више од 20.000 Крагујевчана пропратило је неки од 44 програма у шестом издању манифестије „Ноћ музеја“. То је до сада највећа посета музејима и изложбеним просторима у Крагујевцу за ову манифестију, а по броју посетилаца предњачили су они који су осмислили програм специјално за ту ноћ.

■ Најпосећенија „Стара ливница“

За већину Крагујевчана прва станица био је Музеј „Стара ливница“. У „Ноћи музеја“, обележен је

јубилеј 160 година од оснивања крагујевачке фабрике „Застава оружје“, основане за потребе одbrane земље 1853. године. На великом форматима, биле су изложене фотографије из архива

МЕЂУ ГОСТИМА „НОЋИ МУЗЕЈА“ И ЦАЦИ МИХАЛОВИЋ, У ГАЛЕРИЈИ „ИСИДОРА“

Данијела Рупић и Тијана Гогић, осликале мурал. Њихов рад најављен је веома тајанствено, уз опаску да ће бити на тајној локацији, па када се проширила вест да се мурал налази у Карађорђевој као магнет привукла је бројне знатиље.

- Жив је Бура, умро није, конспиративно узвикује младић скривен из једног стабла.

На његов позив одмах реагује старија Крагујевчанка.

- Сваки дан пролазим поред ове рушевине. Ја сам овде - показује нам на Улицу Цара Лазара и додаје: штета, а лепа кућа. Уместо да је сачувавају они је руше.

На њене речи се надовезују и остали пролазници, и почиње расправа шта ће овде бити, зграда или улица. А све се наставља бројним идејама шта би ваљало урадити са овим објектом.

Велики број посета забележиле су и галерије у центру града. Бројну публику привукле су слике Силвестера Клермона Балинда у галерији „Рима“, поставка „Буљарице“ са ликовне колоније у галерији „Арт“, слике из колекције Прве крагујевачке гимназије, радови познатих уметника (Оља Ивањицки, Горан Ракић, Ненад Ристовић, Јелена Петровић...), графике Виктора Ернандеса Кастиља у „Мостовима Балкана“, као и поставке у Дому омладине, позоришту и „Уметничком кутку“.

■ Узбудљиво и ван центра

Ништа мање узбудљиво било је и изван центра града. Атракција је био Етнографски музеј у Драчи. Додуше, само они који су се у музејску авантуру упустили и са својим четвороточкашима стigli су и до овог села. Овај најстарији сеоски музеј у Србији, отворен 1984. године, налази се у згради општине из 1904. године, док је у

МУРАЛ У КАРАЂОРЂЕВОЈ, НА КУЋИ ЂУРЕ ЈАКШИЋА

МАЛИ ОГЛАСИ У БИБЛИОТЕЦИ

Оглашавање између два рата

Једна од атракција овогодишње „Ноћи музеја“ била је и изложба „Оглашавање у Крагујевцу између два светска рата“, ауторке Гордане Вучковић, у Народној библиотеци. На петнаестак паноа, представљени су занимљиви мали огласи који су између два светска рата излазили у ондашњим крагујевачким новинама. Између остalog, Крагујевчани су рекламирали своје кафане, трговинске радње, али и најновију технику тог времена: све за струју. Заступљени су и лични огласи, па чак и преписке између посађалах супружника. Један део изложбе посвећен је и политичком маркетингу тог времена, као и новинару Миловану Пантовићу.

ИЗЛОЖБА „ОГЛАШАВАЊЕ У КРАГУЈЕВЦУ ИЗМЕЂУ ДВА СВЕТСКА РАТА“ ГОРДАНЕ ВУЧКОВИЋ

његовом дворишту дрвени објекат који је служио као локални затвор, саграђен 1830. године, када су Срби преузели управу од турске власти. У дворишту музеја се налазе и споменици са сликом Светог Ђорђа из 1902. године, као и кош за кукуруз из 1842. године, подигнут по наредби кнеза Милоша ради давања кукуруза сиромашним и онима који су доживели неку несрећу.

Посебно изненађење посетиоце је очекивало и у галерији „Исидора“, овдашњег сликарa Љубише Јелића Пинкија. Биле су изложене његове слике „Јоргован Јелене Анжујске“ и дуборези Верице Раките. Међу гостима су се нашле и Перуанке и Палестинке, па је једно од најлепших крагујевачких дворишта, код „Грујине чесме“ добило и егзотичан изглед.

Поред тога, гости је дочекивао и Јеленче из „Радована Трећег“, односно познати глумац Цац Мијајловић. Увек расположен за разговор, са гостима се присетио „златног доба“ српског позоришта, али и неколико анегдота.

И ове године одличну изложбу приредио је Историјски архив Шумадије. Занимљиво је да је директор ове установе Предраг Илић и ове године био прави домаћин. Све госте дочекивао је на вратима „куће“, уз традиционалну добро доносицу. А Крагујевчани су били у прилици да погледају поставку „Балкански ратови, сто година од победе“, где су поред фотографија, представљена и документа (пре свега домаћи и страни новински чланци) који се баве проблематиком балканских ратова.

И бајери мото-клуба „Смак“ одлучили су да се прикључе обележавању „Ноћи музеја“ - путем промоције својих мотора испред просторија клуба, пројекције видео материјала о њиховим заједничким вожњама по Србији и свету, сталном поставком фотографија у клубу, организацијом клупске рок свирке и наравно – дружењем са посетиоцима.

Мирољуб ЧЕР

ИЗЛОЖБА СЛИКА НЕДЕЉКА ГВОЗДЕНОВИЋА (1902-1988)

Између боје и геометрије

У галерији „Рима“ отворена је, како власник овог изложбеног простора Александар Милојевић каже, најважнија изложба ове сезоне! У питању је поставка слика академика Недељка Гвозденовића (1902-1988), уметника без чијег се опуса не може замислiti српска уметност 20. века.

Смирен, отмен и високо образован, Гвозденовић је заслужено носио титулу „маркиза“ међу уметницима, а захваљујући свом таленту, животној посвећености својој уметности и пре свега свом делу - постао је незаобилазан у свим озбиљним музејским збиркама у нашој земљи.

Прву и последњу крагујевачку изложбу имао је давне 1975. године у галерији Народног музеја. Након скоро четрдесет година, галерија „Рима“ поново у Крагујевцу одаје почаст великом сликарку и то поставком слика из његовог најважнијег уметничког периода – шездесетих и седамдесетих година прошлог века.

РОМАН ПРВЕНАЦ

Случајност не постоји

Иако се по први пут ухватила у коштац са писањем романа, млада крагујевачка ауторка Сања Живковић на занимљив начин исписује историју материјалног пропадања и моралног растакања лозе Ставроса

Стеван је последњи изданак лозе огрезле у греховима, чија је једина преостала жеља да сазна све о „злој крви“ због које испашта. Наташа је девојка која под лажним изговором долази да напише причу о њему, али у међувремену упада у сопствену замку. Судбине Наташе и Стевана, испричане кроз истовремено узбудљиву и дирљиву љубавну причу, чине окосницу романа „Књига“, младе крагујевачке ауторке Сање Живковић, који је пре неколико дана представљен публици на промоцији у крагујевачком Студентском културном центру.

Иако се по први пут ухватила у коштац са писањем романа, Сања Живковић на занимљив начин исписује историју материјалног пропадања и моралног растакања лозе Ставроса, упутићући је вешто у причу о „љубавном лудилу“ главних јунака, са јасном поруком да се ништа у животу не догађа случајно. Њена проза је јасна, једноставна и присна, а уисти мах слојевита и сликовита.

Приповедање у роману има хронолошки ток, који повремено секу секвенце присећања на прошлост главних јунака. „Књига“ се практично састоји из два дела. У првом причу, у првом

„АТЕЉЕ“, 1958. ГОДИНЕ, ТЕМПЕРА 50Х73 ЦМ

Посетиоци до 3. јуна имају прилику да виде петнаест слика, већином из најзрелије фазе Гвозденовићевог сликарства, а међу изложеним радовима наћи ће се и неке од најзначајнијих слика његовог опуса у којима је најуспешније остварио хармонију у односу између „предметности“ и чисто сликарских феномена, између осећајности и мисаоности, између боје и геометрије. Будући да

говог опуса у којима је најуспешније остварио хармонију у односу између „предметности“ и чисто сликарских феномена, између осећајности и мисаоности, између боје и геометрије. Будући да

се ради о једном од највећих интелектуалаца међу нашим сликарима, каталог изложбе доноси изводе из једног давног интервјуа у коме сам Гвозденовић говори о својој уметности.

- Све је сликана површина на којој се дешавају страшне и дивне ствари. Знате, сликајући одређен број ентеријера имао сам инвентар предмета који су ми били довољни да ме покрену. Мислим на оно централно, а то је обрада површине. Ту је све! Ту се одлучује и води одлучна битка. У ствари, врло је битна ствар да тај четвороугаоник, који може бити дужи, краћи, мањи, већи, по димензијама различит. То је један свет у којем ћемо распоредити оно што има да се каже на начин да се то држи, да се не распадне. А оно што га на неки начин носи, што му помаже да не претрпи исклизнућа, то је наше осећање површине. Осећање tog реда, јер то бива један поредак, па други поредак, већ како наилазе подаци. Они ликовни. Не прича се прича. Не поентира се прича као таква, већ је то ликовно поентирање, стоји у

Након скоро четрдесет година, галерија „Рима“ поново у Крагујевцу одаје почаст Недељку Гвозденовићу и то поставком слика из његовог најважнијег уметничког периода – шездесетих и седамдесетих година прошлог века

интервјуу насталом из разговора вођених са уметником током 1979. и 1980. године.

Дугогодишњи професор на Академији ликовних уметности у Београду (1940-1972) и члан уметничких група „Дванаестица“ и „Шесторица“, Гвозденовић је био редовни члан Српске академије наука и уметности (од 1970.), један од оснивача галерије САНУ и Куће легата. Добитник је најзначајнијих признања из области ликовног стваралаштва, а његова дела се налазе у Народном музеју и Музеју савремене уметности у Београду, Спомен-збирци Павла Бељанског у Новом Саду, као и другим значајним јавним, али и приватним збиркама у земљи и иностранству.

ПРОМОЦИЈА КРАГУЈЕВАЧКЕ НАУЧНЕ ПУБЛИКАЦИЈЕ У БРНУ

Наши Чеси коначно

ЧЕШКА „ПОЗИВАЊКА“
ЗА ПРОМОЦИЈУ
КАРАМИЈАЛКОВИЋЕВЕ
КЊИГЕ

и код куће

Двојезична књига крагујевачког етнолога-антрополога Ненада Карамајаковића „Чеси у Србији и Црној Гори и Чеси у Шумадији“ биће у четвртак промовисана у Брну

После крагујевачке промоције, коју је имала 6. фебруара ове године, двојезична публикација „Чеси у Србији и Црној Гори и Чеси у Шумадији“ биће промовисана и у Чешкој. Тамошња промоција књиге заказана је за 23. мај, у Брну у здању Јужноморавске регије.

Аутор књиге је крагујевачки етнолог-антрополог Ненад Карамајаковић из Историјског архива Шумадије, а његов рад је резултат пројекта у коме су активно учешће узели и крагујевачки Центар за креативни развој „Прсти“ (иницијатори пројекта), Град Крагујевац и Канцеларија Јужноморавског региона за међурегионалну сарадњу из Брна која је била и финансијер пројекта. Захваљујући финансијерима из Чешке, целовито издање је двојезично (на српском и чешком језику), а они су као донатори откупили и половину тиража ове публикације.

Књига „Чеси у Србији и Црној Гори и Чеси у Шумадији“ састоји се из два дела, првог по Чесима у Србији и Црној Гори, који даје општи хронолошки приказ значаја и утицаја чешких колониста на развој Србије и Црне Горе и српског народа уопште, док се други део књиге фокусира на Чехе у Шумадији. У другом делу издања представљене су животне приче свих чешких појединачника и породица који су живели или још увек живе у Крагујевцу и Шумадији. Од др Хермана Августа Мајнerta, чешког немца који је дошао у Крагујевац 1839. године, у њему био лекар кнежеве гарде две године а затим наредних шест и први крагујевачки окружни физикус 1841-1847, па до породице Часлава, чији једини живи потомак, Ирена Часлава, старица од 89 година, данас представља једину „чисту“ Чехињу у Крагујевцу, односно, једину особу у Крагујевцу која је рођена на просторима бивше Југославије (у Херцег Новом), а која је Чехиња и по оцу и по мајци.

У згради Јужноморавске регије у Брну у четвртак, сем Карамајаковићеве књиге биће отворена и изложба о избеглој грчкој и македонској деци коју је 1948. године примила тадашња Чехословачка, као и додељена награда која носи име Франтишека Александра Заха (писца „Плана словенске политике Србије“) заповеднику Арсенала у Крагујевцу од 1865. до 1868. године, првом српском ќенералу 1875. године, као и годину дана касније и првом начелнику Главног ќенералштаба српске војске.

СЦЕНА ИЗ ФИЛМА „ПОСЛЕДЊИ СПРАТ ЛЕВО, ПА ЛЕВО“

ФИЛМСКИ КАРАВАН

Циклус француске комедије

Ове недеље у СКЦ-у почело је филмски програм под називом „Француски филмски караван“. Реч је о комедијама које су привукле велику пажњу на бројним међународним фестивалима, а захваљујући Француском институту у Београду филмове ће видети и публика широм Србије.

Филмове потписују редитељи Мишел Леклер, Гистав Керверн и Беноа Делепин, Анђело Ђанаки и Жан-Жак Зиберман, а након ове недеље следећи на репертоару, у понедељак, 27. маја, у „Кутији шибица“, у терминима од 19 и 21

час, биће приказани филмови „Последњи спрат, лево, па лево“ и „Луда љубавна прича Симона Ешкеназија“, а улаз за све пројекције је бесплатан.

„Последњи спрат, лево, па лево“ је комедија Анђела Ђанакија. Као и сваког јутра, Франсоа Ечеверија, судски извршитељ, требало је да изврши своју дужност у приградском насељу, да би се потом вратио у свој топли дом. Међутим, судбина је ћећа другачије. Франсоа је киднапован од стране оца и сина који је требало да избаци из њиховог стана. Три човека, заточена

на седмом спрату солитера, опкољени од стране специјалних јединица полиције који мисле да су у питању терористи, мораће да нађу заједнички језик како би се извukли из веома непријатне ситуације.

Крагујевачка публика ће потом, од 21 час, моћи да погледа урнебесну, смелу комедију у којој ништа није „свето“ Жан-Жака Зибермана. Јеврејски музичар растрзан између посесивне мајке, бивше жене и размаженог детета, упознаје травестита муслимана који ће из корена променити његов живот.

ИСИДОРА РАЈКОВИЋ У УЛОЗИ ДОЛИ

НА СУСРЕТИМА „ЈОАКИМ ВУЈИЋ”

Две глумачке награде

На управо завршеним 49. Сусретима професионалних позоришта Србије „Јоаким Вујић”, који су одржани у Лазаревцу, актери представе крагујевачког Књажевско-српског театра „Један човек, двојица газда” – Исидора Рајковић и Милић Јовановић награђени су равноправним глумачким наградама. Жири који је наградио глумце крагујевачког театра, за улоге Доли и Алфија, у представи рађеној по тексту Ричарда Бина и Небојше Брадића, сачињавали су Снежана Тришић (председница жирија) позоришна редитељка, Биљана Крстић костимограф и драматург Ђуљеша Шајтинац.

На овогодишњим Сусретима „Јоаким Вујић” учествовало је у такмичарској конкуренцији седам представа, а за најбољу је проглашена „Мали Геза” Народног позоришта из Пирота, чији је редитељ Стеван Бодрожа награђен за најбољу режију.

Награде лауреатима уручене су на сцени „Плус театра” из Лазаревца, а награђенима у част и ван конкуренције одиграна је представа нишког позоришта „Свет”, коју је по тексту Бранислава Нушића режирао Милића Краљ.

Иначе, ово је пета награда за комедију „Један човек, двојица газда”, а до сада су освојене награде за најбољу представу у Шапцу, а главни глумац Милојко Јовановић „Зорановим брком”.

„ВУЛКАН ИЗДАВАШТВО“ НАГРАЂУЈЕ ШТАМПАРСКА ГРЕШКА

Два најбржа читаоца „Крагујевачких” биће и овог петка у прилици да својој библиотеци дођају занимљив наслов „Вулкан издаваштво”. Потребно је да у петак, 24. маја, позовете 034 333 116, после 10 часова и добијете књигу „Девојка од папира”, аутора Гијома Мусоа. Добитници ће своје књиге моћи да преузму у књижарима „Вулкан”, која је од недавно премештена у Тргни центар „Плаза”.

Пре само неколико месеци, Том Бојд је имао све у животу: био је славни писац бестселера, живео у монденском кварту Лос Анђелеса и уживавао у срећној вези са светски познатом пијанисткињом. Међутим, након ружног раскида, Том се затворио у свој свет. Због сломљеног срца, понестало му је инспирације, а друштво му праве само пороци.

Једне вечери, сасвим неочекивано, на врата ће му покупати прелепа непозната жена. Она тврди да је Били, јунакиња из његових романа, која је доспела у стваран свет због штампарске грешке у његовој последњој књизи. Иако њена прича делује потпуно невероватно, Том полако почине да верује да је то права Били. Она је лепа, она је очајна, она ће умрети ако он престане да пише! Том мора да напише нови роман да би се Били вратила у свет маште, а она ће њему помоћи да поново освоји своју изгубљену љубав. Шта још може да изгуби?

Том и Били ће се заједно отиснути у напету аванттуру, где се стварности машта преплићу у заводљивој и смртоносној игри.

ПИРАНДЕЛО НА РЕПЕРТОАРУ ТЕАТРА

Четврта премијера ове сезоне

У Књажевско-српском театру, у среду, 29. маја, премијерно ће бити изведена комедија „Човек, звер и врлина”, по тексту Луиђија Пирандела, а у режији Марка Мисираче. То је комедија о погрешној људској природи и последицама њеног порицања. О последицама које компликују, иначе, једноставне животе. О човеку и звери, а најмање о врлини. Овај комад написан је пре више од деведесет година. Од свог настанка па до данас, успешно се изводио у многим позориштима широм света.

Директор Театра мр Војо Лучић нагласио је да је њему и читавом ансамблу веома драго што је после искусног редитеља Приможа Беблера шансу да режира у најстаријем српском позоришту добио његов млади колега Марко Мисирача.

Редитељ Мисирача једно време је живео и Крагујевцу и баш у овој кући гледао прве професионалне позоришне представе.

- У неку руку „круг је затворен” када сте као редитељ професионално ангажовани на раду у позоришту у којем сте гледали прву представу и стекли прве утиске о позоришном чину, каже Марко Мисирача.

Овај млади редитељ рођен је 1985. године у Прилепу, у Македонији. Школовао се у Крагујевцу и Козарској Дубици. Дипломирао је позоришну и радио режију на Факултету драмских уметности у Београду 2010. године у класи професора Славенка Салетовића и аутор музике Драгослав Танасковић.

КРАГУЈЕВАЦ У ПЕРИОДУ ИЗМЕЂУ 1918. И 1941. ГОДИНЕ

Изгубио политички, добио привредни значај

После Првог светског рата град није имао политички значај налик ономе из 19. и почетка 20. века, али се снажно индустријски развијао и постајао значајан образовни центар. Пред Други светски рат овде је живело око 40.000 становника, а највише њих радило је у Војнотехничком заводу

Пише: Ненад Ђорђевић, историчар

Pазвод града од 1918. до 1941. године ометан је ратовима које је Краљевина Србија успешно водила почетком 20.

века. Број становника значајно је смањен након окончања Првог светског рата. Посебно велики губици били су у мушкијој популацији: сваки четврти мушки становник страдао је у ратном вихору. Добар део становништва је страдао и услед заразних болести.

Војне операције су у знатној мери уназадиле српску индустрију. Велики број фабрика је потпуно уништен или у тој мери оштећен да је производња морала дugo да се обновља. Сем тога, велики део индустријске опреме био је демонтиран и пренешен у друге земље. „После престанка борби, било је уништено око 30 процената фабричкxх зграда и 57 процената машина и постројења. У приватној индустрији рат је проузроковао штету од 145.605.000 франака (по ценама из 1914.), а државни погони су такође потраживали материјалне губитке у милионским вредностима. За пет година рата дошло је до губитка у производњи од 50 милиона франака”, пише Марин Жанин Чалић у раду „Социјална историја Србије 1915 – 1941”.

Након стварања нове државне творевине, Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца, односно Краљевине Југославије, Крагујевац је изгубио политички значај који је имао током читавог 19. и почетком 20. века. Некадашња престоница постала је центар среза који је захватао добар део Шумадије. Је у овом периоду Крагујевац постаје важан индустријски центар нове државе.

■ Припао Дунавској бановини

Артиљеријско-технички завод је преименован у Војнотехнички завод, који на основу ратних репарација, али и улагањем државе, постаје врло важан фактор у војној структури и одбрани нове државе. Због потреба Завода број становника се повећавају јер долазе нови радници и стручно особље са целог подручја Краљевине, али је осетан и талас руских емиграната који после Октобарске револуције ради бирају Краљевину Срба, Хрвата и Словенаца и у којој су ради примани. Руски „бели емигранти“ постају врло значајан елемент у процесу развоја самим тим што је добар део њих имао стручно образовање. У Крагујевцу чак једна улица добија назив Руска јер су у њој највећим делом живели руски емигранти.

ЦЕНТАР ГРАДА ИЗМЕЂУ ДВА РАТА

Избор из радова са научног склупа историје Краљевине Југославије
— Краља Петра улица

У међуратном административном уређењу град Крагујевац је са околнином припао Дунавској бановини, а сrediштим у Новом Саду, а неких петнаестак километара јужније од њега налазила се административна граница са Моравском бановином, чије је седиште било у Нишу. Срез крагујевачки обухватио је непосредну околину јер су у непосредној близини егзистирала још два среза – лепенички и гружански.

Према алманаху Краљевине Југославије, посебно издање о Дунавској бановини из 1931. године, у Крагујевцу су основаны административни органи који су били задужени не само за град, већ и подручја срезова и то: Гружански (Крагујевац), Јасенички (Смедеревска Паланка), Качерски (Рудник), Колубарски (Лазаревац), Којајски (Сопот), Крагујевачки, Лепенички (Рача), Младеновачки, Моравски (Жабари), Опленачки (варош Топола), Орашачки (Аранђеловац), Орашки (Велико Орашје) и Таковски (Горњи Милановац). Крагујевачки округ је административно покривао територију од 13 наведених срезова и ту су били окружни инспекторат, представништво градске полиције, окружни суд, државно тужилаштво, срески суд, народна библиотека, школски музеј, технички одељак (грађевинарство) и инспекторат, шумарски референти, срески одељци мера, удружење индустријалаца, трговачка удружења, занатлијска удружења, дом народног здравља, државски

на болница. Такође, у Крагујевцу је био центар и дивизијске области, као и центар војног округа.

Многи угледни појединости из града и округа ушли су у Банско веће Дунавске бановине: Војислав Калајновић, дугогодишњи председник општине крагујевачке, предузимач Живојин Наумовић, трговац Петар Топаловић, док је као срески члан био Давид Карић, земљоделац и председник општине Лужнице. Још у 19. веку у Крагујевцу су основане образовне институције које су у периоду између два светска рата имале значајну мисију на читавом подручју централне Србије. На подручју среза и града Крагујевца постојало је 28 основних школа са 85 одељења и два дечија забавишта. У основним школама радио је 89 учитеља. Број ученика у основним школама био је 3.693. Што се тиче Гружанског среза, који се посебно помиње у административним документима Дунавске бановине, постојале су 34 основне школе са 72 одељења, у којима је предавало 76 учитеља и било 4.421 ћака. Важно је нагласити да је у Крагујевцу формирана прва гимназија на простору јужно од Саве и Дунава, која је одиграла врло значајну улогу током 20. века на подручју централне Србије.

Сем Прве мушкије државне гимназије, радила је и државна Женска гимназија, Учитељска школа, као и Грађанска школа, основана пред сам почетак Другог светског рата. Врло важну улогу имала је и Војнотехничка школа, која је била саставни део Војнотехничког завода, са великим бројем питомаца

који су били под посебним третманом, за разлику од осталих ћака. Војнотехничка школа школовала је браваре, артиљеријске браваре, електро монтере, стругаре, коваче, пушкаре, седларе, ливице, инструментаре, гравере, лимаре, турпиорезаче, моделаре, столаре, коларе, качаре, зидаре, тесаче, фарбере, четкаре, ужаре, баруџије (чуваре бајута), пиротехничаре и лаборанте (за рад у барутанама и фабрикама експлозива).

У периоду између два светска рата 1.695 полазника је завршило Војнотехничку школу. Њихове обавезе биле су одређене посебним војним правилницима, који су у два наврата мењани. Питомци су били обавезни да проведу двоструко више времена у Војнотехничком заводу у односу на школовање првено у Војнотехничкој школи. Највећи део свршених питомаца био је распоређен на рад у Заводу, а мањи део је био распоређиван у друге војне заводе или армијске радионице у оквиру Војске Краљевине Југославије. Иначе, постојала су два курса: нижи, који је завршило 1.004 питомаца, ивиши, који је завршило 691 питомац. Ови школовани стручни радници и техничари значајно су изменили социјалну слику Крагујевца и околине.

Војнотехнички завод поред важне економске имао је и врло важну образовну улогу.

Западни обрасци живљења временом су били све доминантнији и постепено су нестајали оријентални елементи који су још опстајали у другим градовима на подручју централне Србије.

■ Измена патријархалне средине

Захваљујући државном ангажману, број радника се повећавао и пред Други светски рат радио је око 6.000 радника. У Крагујевцу је у међуратном периоду отворен читав низ мањих индустријских објеката, који су у кризним временима опстајали и одржавали производњу.

„Највећи део тих фабрика био је локалног карактера, па је и највећи део њихове производње био намењен локалном тржишту. Међу фабрикама важну улогу су имале прве по-влашћене југословенске фабрике за производњу поврћа, воћа и меса; „Фабрика пекmez“; „Фабрика буради“ и „Фабрика бомбона Светозара Стефановића“; затим Комбинат браће Павловић-Бојаџић, Фабрика које браће Фиала. Ове фабрике су део

своје производње пласирале и на инострана тржишта. Остале фабрике, као што су биле „Фабрика леда“ и „Сода-воде Сеуке Кнежевића“, „Фабрика леда Косте Мишића“, „Фабрика пива“, „Фабрика коже Михаила Савића и синова“, „Фабрика кеса Милана Голубовића“, „Механичка ткачница Душана М. Стојановића“, „Цигларско-препарска индустрија „Рекорд“ Љубе Ранђеловића, „Циглана и црепара браће Аранђеловићи“, Грађевинско предузеће „Шумадија“ – производиле су за локално тржиште и имале релативно мањи број стално запослених (10-50 радника)”, пише др Мирослав Д. Поповић у књизи „Крагујевац и његово привредно подручје“, 1956. године.

У граду од око 40.000 становника, према књизи „Вођ кроз Крагујевац“ аутора Б.В. Драгићевића, егзистирало је скоро 230 трговачких радњи разних профила. Најзаступљенији су били бакалини, трговци мешовитом робом, шпекултивне радње, мануфактурне радње, мешовите, гвожђаре, стакларе, вунаре, којари, електромонтери, радње са „нирбешком робом“, продавнице сапуна, ситничарске и деликатесне радње, шпедитери, парфимерије, чак продавнице готовог намештаја и продавница бицикла.

У граду је постојало осам хотела и на десетине кафана, гостионица, ресторана.

Врло је важна и архитектонска компонента. Нови објекти и споменици после Првог светског рата били су у стилу академизма и приказују јасну намеру државе да ови простори, али и сам град, добију идеолошки концепт везан за војску и династију. У оквиру простора Завода већ је постојао врло значајан низ фигура, од којих се истичала скулптура Ђорђа Јовановића „Велика Србија“. После Првог светског рата испред управне зграде подигнут је споменик краљу Александру, према скици вајара Марина Студина. Скулптура је изливена од бронзе од расходованих српских топова из Првог светског рата и на тај начин требало је скренути пажњу на овај град и указати на његов значај за новостворену државу.

Иначе, споменик је извајао Љубомир Арамбashić, док је аутор постамента био Јубисав Стефановић. На споменику је исклесан мото: „Чувате Југославију“. Након смрти краља, са јачањем племенских национализама дошло је до лаганог напуштања концепта интегралног југословенства, чији је монарх био велики пропагатор.

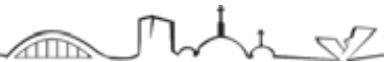
После Првог светског рата долази до постепеног повећања броја радника, пре свега у оквиру Војнотехничког завода. У Крагујевцу између 1918-1927. године подигнуто је само десет нових кућа и то је спречило прилив неопходне стручне радне снаге из других делова земље. Због тога је држава морала да покрене акцију смештаја радника и њихових породица. Процесом урбанизације ствара се радничка колонија по узору на радничка насеља у западној Европи. Идејно решење је урађено по моделу насеља у Великој Британији и Француској. Град је дао десетине хектара земљишта, за које је урађена и инфраструктура. Колонија је имала јасан урбанистички концепт и врло прецизну документацију. Осим стамбених објеката, урађена је и основна школа, обданиште, соколски дом, апотека... Радничка колонија је грађена десетак година и окончана је 1938. године.

Град је постепено утицао и на око колину, тако да се и села мењају. Патријархална кућна заједница била је у процесу распадања, иако се дуго противила процесу модернизације. Уситњени земљишни посед довео је до напуштања села и преласка у град.

Број становника се све више повећавао, тако да је пред Други светски рат Крагујевац имао око 40.000 становника. Радници су чинили највећи део захваљујући државном улагању у погоне Војнотехничког завода. Овај континуирани успон прекинуо је Други светски рат.

КРАГУЈЕВАЦ ЈЕ ИМАО 230 ТРГОВАЧКИХ РАДЊИ РАЗНИХ ПРОФИЛА

ШУМАДИЈСКЕ
ПРИЧЕ

Владимир Јајличић

Рупе

Оне дуге зиме, онај велики снег, зимски распуст никако да прође, о летњем да и не говорим. Велико двориште у осама малог села, живот који се води изван куће, која служи да се увече одгледа телевизијски програм и преспава тешка каратама на сеоска ноћ. У дворишту парк с клупама, засађеним тујама, око ограде стреловито ѡикају канадске тополе, подно дворишта фудбалски и рукометни терен, поред њих школски клозет у коме су се сласно давили чудовиши црви и где су школарци по зиду, за време школске сезоне, исписивали поруке гованцима. Било је ту стихова, поезије свакако.

А изнад школе у којој смо становали творила је своје дане стара зграда, са школском кухињом и две огромне учонице и још са наставничком канцеларијом, са огромним орманом у ходнику кратким књигама које су запремале школску библиотеку и са акваријумом у којем су леђо пливали црвенкасти ѡуци и шарени скалари. Између старе и нове зграде цуркала је дворишна чесма, на којој смо се прскали по читав дан, док је у северном дну дворишта чукао ћумез у којем сам се родио, сада магацин, а испод њега шуппа за угља, па гараж, па блатњави кокошињац. Лево од кокошињца наслагана камара дрва, пав са секиром. То је непоткупљиви простор мог детињства.

Једног лета приметих да се по парку муша комиџија Глиша Ђовина. Његово лице је било равно као плоча, са буцмистим образима изнад којих је становаша секач ледених зена. Урољкин поглед наследио је од мајке Вилке. Нисам волео тај лучни свод обрва обрушених изнад ока, претварајући зене у неразјашњен поглед јарости. Даље, у лубини, цептео је пакао, али ћу то схватити много касније. Био је старији од мене седам или осам година, а ја сам управо завршио четврти основне.

Питао сам тог лета, чика Ђолета, наставника музичког који је, да би дошао до пуног фонда часова, дужио библиотеку, да ли је "Хајдук Станко" за мој узраст компликована книга. Рекао ми је да није и да ћу, кад сам већ увек "студирао" Карла Маја и Зејна Греја, и Јанка Веселиновића засигурно разумети.

И био је у праву.

Дакле, седео сам на клупи у парку и мирно читao Јанка Веселиновића. Чекао сам септембар, који никако није долазио, да се двориште испуни гласовима школараца. Досадни јул пријој је тује, нагонио из рупа увече мале црнкасте змије да се охладе у предвечерњем поветарцу, а изјутра су у мом парку знале да освансу невероватне малене корњаче, лењо кренуле нијкада никад. На крају парка дремао је сеновит орах на којем сам провео толике месеце живота, особито на оној попречној чврноватој грани, где сам између два чвора умештао тур, наслонивши се као у дивљој фотељи на вишу попречну грану, умештену изнад прве. Тамо сам сатима читao или гледао пролазнике, одмарajući се од записивања регистрација аутомобила, што сам сматрао најважнијим послом у животу. Одувек сам, у ствари, нешто скупљао, и то се потом испостављало као баласт који ме коштао живаца, здравља, који ће ме, можда, и живота коштати. Врло је могуће да је мудрије расипати него скупљати и да је мене неко уклео.

Ђовина седе поред мене, запазио сам га тек пошто се промешкољи на клупи..

- Скупљаш ли стрипове?

- Скупљам.

- Сигурно немаш најновијег "Луна"?

Нисам имао најновијег "Луна", али сам имао принција Валијанта, Тима Тајлера, Мандрака, Рипа Кирбија и Фантома јер ми је отац петком куповао "Забавник", са чијих средњих страна сам вадио и коричио стрипове. Договорих се с Ђовином да се видимо, истог поподнева, код њега да разменимо стрипове.

У његовој широкој авлији, тако налик на остале, смештеној на косини која се стрмоглављивала у башту и стрмином текла до потока, нисам га затекао. Његова мајка рече да је у купусију. Она се спремала и сама да оде у башту, позваће га да дође.

Он је дотрао кроз два-три минута, као без даха, из чега сам закључио да су стрипови у његовом животу, као и у мом, важна ствар.

Показао сам му стрип који није ни погледао. А онда ме увео у стару кућу, у којој је пре конохи спавала његова баба Јулка, која је сад радила негде у пољу. Кућа је одурно заударала на неветрену старост, било је јасно да ће ту неко ускоро умрети.

С трип је, прљав од масних и кафених оtekлина, лежао на столу поред кревета. Док сам листао "Луна", нисам обраћао пажњу на њега. Разочарао сам се јер је то била стара серија, од пре годину дана. Због тога, можда, нисам одмах приметио шта се догађа, јер је за разочарење потребна енергија нарочитог увида. Заправо, осетио сам дах на врату. Он се приближио на забрињавајућу близину, одједном се припивши упола главу, да су његове бутине голе, да је заправо остао у кратким гађицама. Нисам схватао шта хоће. Ја сам био обучен, неколико тренутака сам размишљао о чему је реч, зашто се припија уз мене, шта ме то отпозади чвиљи као да је кост, зашто се он час одаљава час припија уз мене.

Тек тада ме захватио страх. Наједном сам се истргао. Покушао је да ме задржи, али је то било немогуће, јер је у мени, као и у њему, прорadio нагон. Али је нагон страха увек јачи. Сунуо сам из старе куће колико ме ноге носе и изашао на пут којим је пролазила једино јара. Завукао сам се у спавају собу, затворио врата, легао на јастук и пустио радио да свира. Радио сам сматрао својим најбољим пријатељем, хтео сам да у овом страху буде уз мене. Отац ми није допуштао да увеше дуго останем у телевизор, ма колико бих га мольакао. После емисије "Лаку ноћ, децо", коју је водила Загрепчанка Славица са својим медом који се оригинално звао *Менго*, одлазио сам у спавају собу, где је већ спавала моја млађа сестра, пуштао радио да пркоси тами, слушајући истрајно емисије Првог програма Радио Београда.

Сваког понедељка успављавао ме Никола Караклајић емисијом "Вече уз радио". И мада сам тада, на прву логлу, више веоле *шептерну водицу* - "Свйт" или "Беј сити ролерсе", умео сам да послушам "Ролингстоунсе", "Лед Цепелине" и "Дип парпл", да у маси ништавних гитарески препознам Хендриксову руку. Сећам се Караклајићевог сарадника Марка Истерна који се јављао из лондонских студија бибисија. Говорио је са одвратним енглеским акцентом: "Добро вече, Никола, овде Марк Истерн у лондонским студијима бибисија"... Потом би пуштао најновију британску поп-листу. Осталим данима царевала је народна музика, пробране старе српске песме којима сам се увек заносио. Музика ме је често у животу спасавала, па, ево, и сад.

Пола сата од бекства из дворишта Глише Ђовине знао сам да никоме ништа не смем да испричам, да нико ништа неће схватити, да ме нико неће одбранити ако се не одбрамбим сам. Отворио сам четворе очи. Кад сам одлазио у продавницу, протрчавао сам поред Глишине куће. Кад сам ишао у печурке, пазио сам да идеј познатим путељцима, да се

kreћем ван његовог атара. Трудио сам се да погодим његово кретање, што није било тешко, јер је он свакодневно ишао у средњу школу у чаршији, хватао јутарњи аутобус и враћао се из града после три. Радни дани су, дакле, били слободни, али су суботе и недеље често биле праћене мором гадног ишчекивања и стрепње.

Једне недеље, неколико месеци касније, моји родитељи ставише сестру у кола и одвезоше се у посету баби и деди који су живели два-три километра одатле, у месту свима знаном као Рупчина, иако су га мештани називали Гај... Увек сам покушавао да избегнем посете, јер је Рупчина била бескрајно досадна. Недељом сам седео уз телевизор, читао, или чекао да се пред школом скупи друштванице, да бисмо играли фудбал. Обично би ме терали да идем у посету баби и деди, али овог пута ме оставише самога, јер сам се изговорио да имам домаћи задатак. Чим су изашли, бацио сам књиге и свеске, укључио телевизор, нашао у шпајзу теглу слатку, налио чашу сока од вишње и упутио се у црно-бели екран, посветивши се онима чега ћу касније у животу имати тако мало: чиштини, доконости, размишљању, дисању чистог зрака пуним плућима.

Седео сам поред прозора који је гледао на басамаке. Нисам палио светло и у соби је већ владала полутама коју је нарушавала само слика с телевизора. Басамацима је промакла сенка. У ствари, најпре је промакла, али је онда застала, нахеривши се, као да ослушкије. Погледао сам кроз завесу и препознао Ђовину. Истог тренутка смањио сам тон на телевизору, истрачао у ходник и прелетео оних три-четири корака до спољних врата у којима се беласао кључ. Притегао сам нечујно врата коленом, да би метал из браве у шупљину дрвета клизнуо као кроз сир. Чинило ми се да ће ме дах одати. Досетих се да је Ђовина спазио трен кад су моји родитељи и сестра отишли у посету, запасивши да мене у колима није било, да сам код куће остао сам.

Дакле, он ме је тражио. Вратио сам се у кујну и приближио се завеси, покушавајући да разаберем оно што се одигравало на басамацима, у све гушћем налету мрака. Сад је то била само сенка, црна, гологлава сенка, која је гребуцкала по стаклу прозора и дозидала ме по имену. Дозидала је тако тихо, тајко нежно, тако страшно, да ми се крв ледила у жилама. И ја сам схватио читаву васелјену истине о апсолутној незаштићености, ништа ми више није требало објашњавати, био сам потпuno сам, надомак некакве снаге која је хтела да ме понизи, а да је овог тренутка између нас постојао само један једини кључ, па и он једанпут окренут у брави.

Да ли је Ђовина напољу чуо окретај кључа? То не знам, али је било јасно да зна где се налазим. У том тренутку прободе ме поразна помисао да кључ, можда, није ухватио браву, да ће на јачи притисак шарка попустити. Отрчим у спавају собу, отворим прозор, па се као мачка ишуљам напоље и спустим се на бетон. Нисам знао када бих, јер је свуда зене притискао мрак. Тада се, изненадно, упали светлост у суседној учоници и ја у светlosti препознах школског пазитеља Кочу. Дошао је да почисти

учоницу. У селима помоћни радници су комшије-сељаци. Увече треба да почисте учонице, али, када ће то учинити - њихова је ствар. Битно је да оне изјутра буду чисте. Тако је и чика Коча окаснио: уместо у суботу подне дошао је у недељу. Куцнух на прозор, јавих му се. Чика Коча ме, одувек, звао "куцо". Мене "куцо", а моју сестру "мацо".

- Куцо! Где су уча и учитељица?

- У Рупчини, код бабе и деде. Чика Кочо, мени се чини да се неко смуча на басамацима.

Он јућута, даде ми знак да не мрдам, узе метлу у руке и ћутке изјутра из учонице. Неколико тренутака касније, ишао је према мене из супротног правца, од басамака.

- Нема никога. Кога си то видео?

- Ђовину.

- Он се узбија.

- Буди уз мене, док не почистимо учонице. Сачекаћемо учу и учитељицу да се врате из Рупчина.

И ја схватим да у селу за Ђовину, изгледа, већ знају, али да се тешко доказива педофилска ствар не помиње, да његова породица крије срамоту, а остали истиха говорјају - али се сви праве као да је све у најбољем реду.

Није могло да се сакрије.

Т овина је бацио око на сина локалног полицајца који се, међутим, ускоро одјелио у Војводину, па је та ствар заташкане, а затим се устремио на дете столара Винка, после чега су га сељаци једне вечери сачекали и у некој врзини умлатили, натукавши му преко главе ћебе. Провео је у болници две недеље, добро је знао ко је истукао, сви су у селу знали ко је узео правду у руке, али он никога није смео да пријави полицији. Штавише, љубазно се јављао својим ноћним пресретачима кад год би их срео, поизнано скрећући поглед у страну.

Стрвни догађаји воле савршену чиштину.

Више по селу није јурио децу, али се ухватио с градским педерима који су га увукли у своје коло, из кога се више није ишчупао. Покушали су, много година касније, његови родитељи да га ожене неком сиротицом с Косова, али је ова побегла главом без обзира, после сама два дана и једне ноћи проведене с њим. *Гаја џај у йоћрешну руђу* - говорили су злурадо сељаци.

Одрастајући, сретао сам Ђовину на разним местима, у разним приликама. Одједном сам према њему заузео поспрдан став, као и други младићи из села. Из његове дугогодишње осаме долазиле су разне непоуздане вести. Зет га је водио на лечење код психијатра. Сланђао се са неким педерашима из Новог Сада. Продао је имење, њиву по њиву, због својих скупих склоности. Затворили га у лудару. Умро у старажаком дому. Из целог тог живота као да је зијала огромна отворена рупетина, јама у коју се смандрљао, која се може попунити једино сопственим грешним телом. Рупе које је гађао биле су погрешне, а она у коју је коначно упао - последња и права. Не могу рећи да сам жалио за њим. Јесте ми, међутим, било жао: мислио сам да тако не треба живети. Али, како? Ни то није увек знао.

САТИРА**Идеални услови**

Желим да будем искрен према вама. Отварам своју душу. Нудим вам срце на длану.

Све су се коцкице сложиле. Нема више коцкања, треба ићи на сигурно. Нема повлачења, нема предаје, само напред!

Никада није било повољније окружење. Ова земља је за то непревазиђени оквир. Нација ме на то позива. Град у којем живим је идеalan град.

Нема погоднијег времена од овог сада. Сад су и време и трену-

так. Моја позиција је стицај таквих околности да ме тера да је искористим.

Оваква шанса се ретко указује и теже ју је промашити, него погодити. Треба бити прецизан! Треба бити одлучан, хладнокриван и смирен.

Људи и односи међу њима су такви да ме силно инспирашу. Све о чему размишљам, снажно ме подстиче.

Образ вам је сачуван. Са стражњице је узето парче коже!

Милан ТОДОРОВ

Плата, посао и претпостављени су као створени да кренем у акцију.

Најаве, обећања, трендови, интенције, путокази... То су за мени моћни импулси.

Будућност и што она доноси посебно ме мотивишу.

Породица ме сваким разговором и гестом уверава да направим тај велики корак.

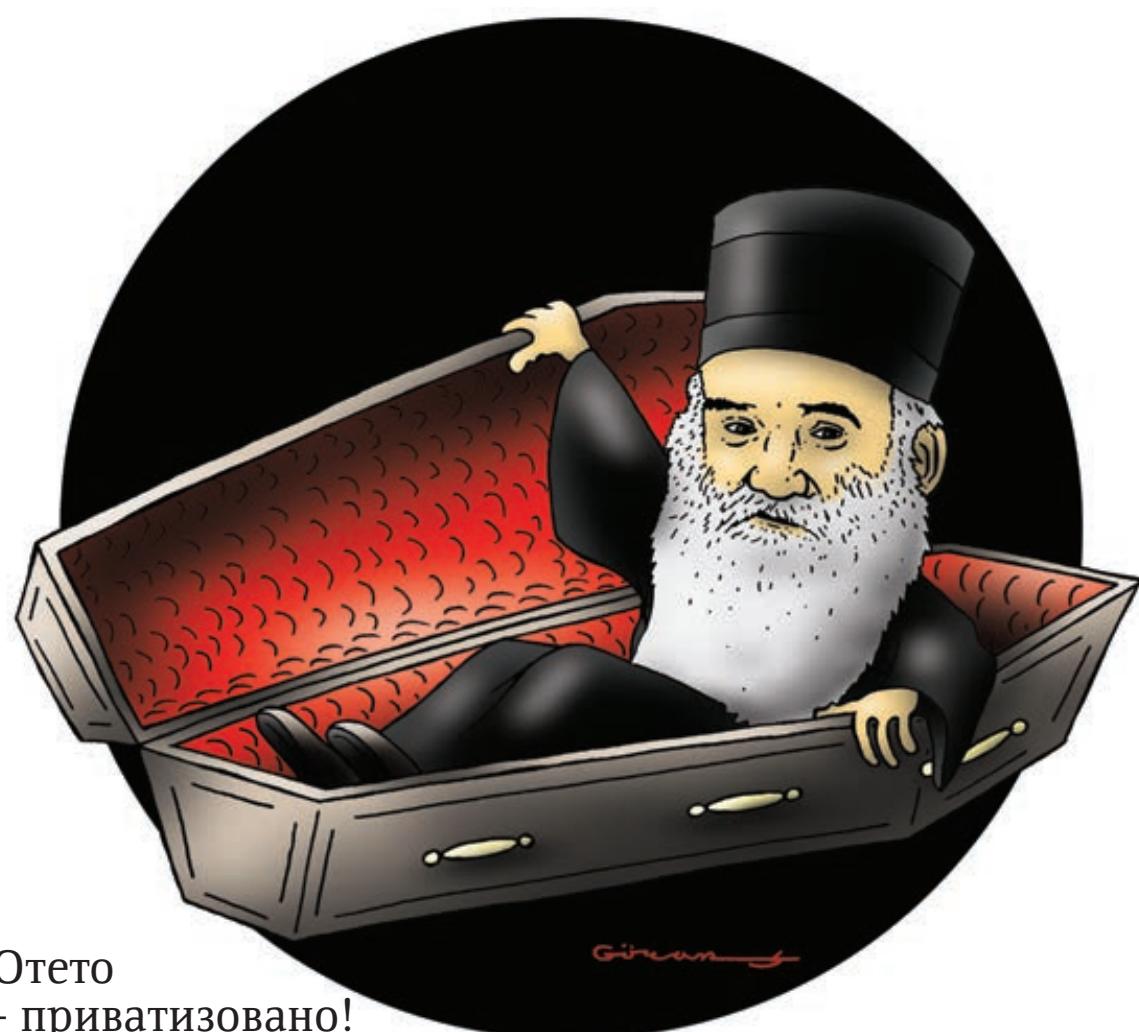
„Можеш ти то“ - кажем и ја себи.

Све ми говори да ставим тачку над латиничним. И, да крунишем своје напоре, да ставим јагоду на врх торте и да не снем да одем из Рима, а да не видим папу.

Време је да се крене путем попложаним добрым намерама.

Све је као створено да дигнем руку на себе!

Александар ЧОТРИЋ

**Отето
- приватизовано!**

Милан Р. СИМИЋ

- Био бих и ја у првим борбеним редовима, али немам свечану позивницу.
- Гласа се дизањем два прста, али вас молимо да ништа не предузимате на своју руку.
- Насукали смо се. То се узима као доказ да криза није дубока.
- Добар глас далеко се чује, лош још даље, а за нас је чуо цео свет.
- За слободу се мора борити свим средствима, а ви сте изабрали баш недопустива.

Милан ТОДОРОВ

- Никако да прочитам нешто паметно. Само пишем!
- Тешко је говорити о слободи писане речи само на основу графита!
- Гледам у празан тањир не верујући својим очима!
- У недостатку војске, полиција чува војну тајну!
- Има много Наполеона, али нема довољно душевних болница.

Милан Р. СИМИЋ

Јурећи за датумом, изгубићемо национални календар!

Ивко МИХАЛОВИЋ

Горан Миленковић

V ЂУРЂЕВДАНСКИ ТУРНИР У ПРЕФЕРАНСУ КРАГУЈЕВАЦ 2013.

МЕЧЕВИ СЕ ИГРАЈУ У РЕСТОРАНУ СТАРА СРБИЈА, 25. маја од 9 часова (5 партије од 300 була на 3 сата)

Информације: 063 80 44 824 УШКЕ www.k2.rs

Котизација 3000 дин (ручак је укључен)

МАРКЕТИНГ

marketing@kragujevacke.rs

телефони

333 111

333 116

МИЛИЦА ПАВЛОВИЋ, певачица:
- Медији воле да ме упоређују са Радом Манојловићем, а нас две смо два потпуно различита производа исте фабрике.

ИВИЦА ДАЧИЋ, српски премијер, током посете САД:
- Ја не пијем, међутим морао сам да пробам калифорнијска вина, која су заиста врхунска, али су српска најбоља.

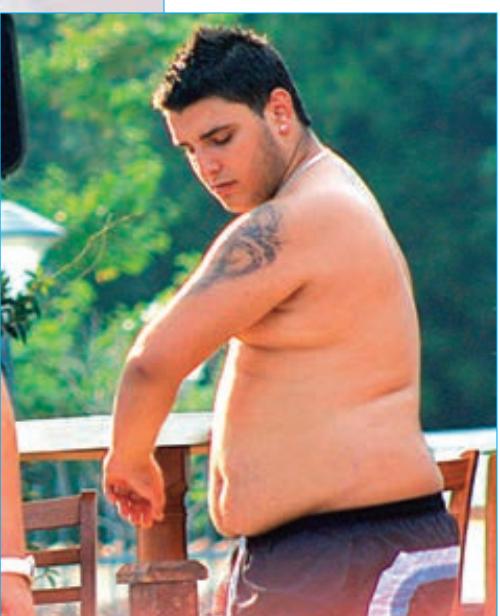
ЈОВАН КРКОБАБИЋ, председник партије пензионера:
- То што истраживачи и неке агенције не виде ни мене, ни ПУПС, значи да имају одређени проблем с диоптријом.

ГОЈКО РАБРЕНОВИЋ, председник једине четничке организације која је регистрована у Србији, о јавном сабору на Равној Гори:

- Никада није било више тезги и шатора с музиком, а мање четника. Ми се боримо против квазичетника, који пусте браде и косураче, окаче бајонете за појас, па онда масни и прљави четири дана лочу пиво и ракију.

ДАРКО ЛАЗИЋ, певач, „звезда Гранда“:

- Скидам сало због комплекса, смучило ми се да ме зову Крме бело.

СУЗАНА МАНЧИЋ, водитељка:

- Неке момке својих ћерки упознала сам случајно, а неке плански. Буде ми жао када раскину, јер сам се с некима и здружила.

МАЈА МАРИЈАНА, певачица, поводом батина које је добила од мужа и због којих је завршила у болници:

- Нас двоје ћемо и даље пословно сарађивати, он ће као менаџер уговорати моје наступе, а приватно - видећемо. Жене би требало да се труде да одрже срећу у браку, шта год да се деси.

ДРАГАН МАРКОВИЋ ПАЛМА, председник Јединствене Србије:

- Ја могу да верујем у НАТО из разлога да све што је досад рекао они су то и реализовали: два пута су бомбардовали српски народ.

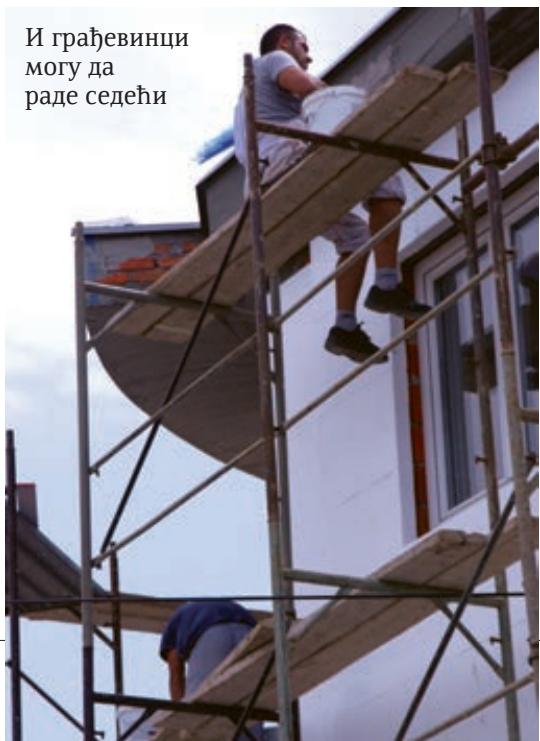
Милош Ильјатовић ЗУМ
Стара колонија - једна кућа са две фасаде

Како могу дечје наочаре на тетину главу

И грађевинци могу да раде седећи

Је л' стварно на Пивари живе Пиварци

Све је насликано и написано

Предузеће

АИНГОР Д.О.О

из Крагујевца
у стални радни однос запошљава:

- 2 грађевинска техничара са истукством
- 5 молера
- 3 керамичара
- 2 паркетара
- 5 зидара
- 2 армирача
- 3 тесара
- 5 НК радника

Пријаве слати на адресу Преожењска 2 Крагујевац или Email: aingorkg@gmail.com.
Контакт телефони: 034355550 и 063602216.

О ГЛАШАВА

Продају службеног возила
у поступку јавне лицитације
(усменог јавног надметања)

Предмет продаје је службено путничко возило „Опел Астра 1.4 Classic“ регистарске ознаке КГ 011 НС, број шасије WOLOTGF488G121703, година производње 2008, у вијеженом стању, без могућности рекламираје.

Почетна цена возила је **400.000,00 динара.**Јавна лицитација ће се одржати дана **03.јуна (понедељак) 2013. године, са почетком у 10.00 часова, у просторијама Црвеног крста Крагујевца, у улици Светозара Марковића бр.7.**

Право учешћа у поступку јавне лицитације имају сва физичка и правна лица која уплате депозит у висини 10 % од почетне цене, на благајни Црвеног крста Крагујевца у улици Светозара Марковића бр.7, најкасније 30 минута пре почетка лицитације, или на рачун 150-2716-41, а оверен налог стави на увид Комисији за лицитацију најкасније 30 минута пре почетка лицитације.

Уколико понуђач који је излицитирао највишу цену одустане од куповине губи право на повраћај депозита а право куповине има следећи најповољнији понуђач који је учествовао на лицитацији.

Купац је дужан да излицитирали износ уплати у року од 7 дана и да након уплате преузме возило. Све обавезе и трошкове у вези са преносом апсолутних права падају на терет купца.

Разгледање возила и ближе информације се могу добити сваког радног дана од 08 до 15 сати у улици Светозара Марковића бр.7. Контакт особа је Јован Лековић, моб.тел.069/3019250.

PRISTUPAČNE CENE • GRUPNI POPUSTI • NAJBOLJI PREDAVAČI

fonetika
ŠKOLA STRANIH JEZIKA

034 360 426 | 063 181 314 2

Dragoslava Srejovića 2/3/17, Kragujevac
(preko puta Ultrazvuka) www.fonetika.rsENGLESKI : NEMAČKI : ITALIJANSKI : FRANCUSKI
ŠPANSKI : RUSKI : JAPANSKI : SRPSKI

Мали огласи

ПРОДАЈЕМ уређај за центрирање трапова BEISSBARTH, Тип МЛ 4600, и уређај за контролу, мерење и анализу кочионог система ХОФМАНН. Телефони: 034 380 973, 064 854 53 47.

ПРОДАЈЕМ „Ладу ниву“ 1.7, 2008. годиште, прешла 14.000 километара, регистрована до 24. априла 2014., тамно зелене боје у веома добром стању. Тел: 064-23-033-91.

МАРШИЋ – кућа на продају од 250квм, пет ари плаша, струја, вода, канализација, телефон, асфалт, повољно. Тел: 064-956-3-926, затви од 10-20 сати.

МАТЕМАТИКА, механика, физика – сви узрасти. Часови у току школске године и припремна настава за упис у Математичку гимназију (СМ) и полагање мале матуре. Студенти (јун). Пријемни (више и високе школе и факултети). Тел: 360-202, 063-77-11-002, Арсић.

Тасић
Милован
из Кривице

Двадесетог маја пропшло је 15 година. Тугујем, не заборављам, са поносом помињем драгог родитеља.
Живана

СЕЋАЊЕ

Ковачевић
Čirilo

Поштовањем и љубављу чувамо успомене.

Твоји
најмилији

Дана 24. маја 2013. навршава се једна година од како није са нама

Казаковић
Миодраг
1931 – 2012.
Успомену на њега чувају његови најмилији

Драга Зориће

Никада те нећемо заборавити.

Градска агенција
за саобраћајЗаувек нас је напустила
наш велики пријатељЗорица
Јовановић

Њен одлазак оставиће велику празнину у животима свих нас.

Била је велики борац, пре свега човек, увек и несебично ту за пријатеље.

Сећањем на њу, борићемо се против заборава.

Породица Васиљевић

Дана 20 маја 2013. године преминуо је

Душан Барјактаревић
рођен 1928.Сахрана је данас, 23. маја у 12 сати на гробљу Бозман.
Породица Барјактаревић

Дана 23. маја навршава се шест година како смо остали без оца, супруга, деде и свекра

**Миливојевић
Михаила
Нонета**

Године пролазе, а успомене на тебе не бледе, сећања не престају.

Супруга Нада, синови Бошко и Небојша
са породицом

СЕЋАЊЕ

Снежана Батавељић
рођена Јагличић
1961 – 2006.

Дана 27. маја 2013. године навршава се пуних седам година од преране смрти наше вољене Снеже. Позивамо све рођаке и пријатеље да се тог дана окупимо на њеном гробу и одамо јој заслужену почаст.

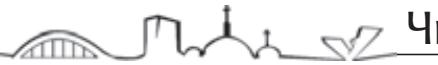
Вечно ожалошћени: ћерка Бранка,
син Милутин, отац Драгутин, мајка Загорка,
супруг Драган, свекра Рајна и остала
многобројна родбина

IN MEMORIAM

Зорица
Јовановић

одборник Скупштине града Крагујевца, у два сазива

ЗАЈЕДНО ЗА
ШУМАДИЈУ - УРС

др Јелена Ђоковић

28. 11. 2012 – 28. 5. 2013.

Највољенија моја Лелице,

чинили смо само добро људима. Своју лекарску професију, као и тата, обављали смо часно и у сваком тренутку борили смо се за људски живот како смо најбоље знали и умели. И у Риму, када си била пациент који се храбро и достојанствено бори, била си и лекар који несебично саветима помаже болесним људима на клиници San Camillo. Волели смо људе и зато сам сигурна да ће многи од њих једнога дана, и ако мене не буде, рећи твојој и нашој МИМИЦИ какав је човек била њена мама и она ће се увек поносити тобом. И после свега верујем да зло и саможивост само тренутно могу надвладати добро и племенитост, али никада их не могу победити. Зато почивај у миру.

Увек си тамо где сам ја.
Твоја Данијела

СЕЋАЊЕ

25. 5. 2003 – 25. 5. 2013.

Ракић
Животије
Мића

Десет година је од
када те је тешка
болест отргла од нас.
Недостајеш нам.

Твоје: ћерка Сања и
супруга Снежа

Обавештавамо родбину и пријатеље да ћемо
нашем драгом и вољеном

Матејић Зарији

дипломирани правник

давати двогодишњи помен у недељу, 26. маја 2013. године у 12 сати на Палилулском гробљу.
Увек у срцима и мислима његових најмилијих.

Супруга Мирјана, ћерка Јелена, сестра Загорка,
унуке Бјанка и Мартина и зет Владимир

Дана 22. маја 2013. године навршило се
три године од када смо изгубили нашег
вољеног супруга и оца

Наш вољени

Александар Недић
1970 – 2013.

Преминуо је 5. маја 2013. године. Испраћај за
кремацију обављен је 9. маја 2013. године.
Захваљујемо се свима који су нам упутили речи
утехе у тим тешким тренуцима.

Породице Недић и Чивовић

Гордана Михаиловић
1956 – 2010.

Драга Гоцо,
љубав, туга и незаборав.

Твоје тетке

Баштић Миодрага

1944 – 2010.

Каку да време лечи све. Лажу!
Наша туга и наш бол се не лечи вре-
меном. Наше те сузе неће вратити, али
сећање на Тебе трајаће док ми постојимо.
Вечно ћемо памтити Твоју љубав и
нежност којом си нас даривао.
Мићо, сваког дана си у мојим мислима,
причама и ћутањима.

Воле те и за тобом пате супруга
Радмила и ћерка Гордана са породицом

СКАНДИНАВКА

181	ИГРАЧКА ЗА СЛАГАЊЕ ФИГУРА	РANIJI СИТИН ИСЛАНДСКИ НОВАЦ (МН.)	КРАГУЈЕВАЧКИ КОШАРКАШ СА СЛИКЕ	НАРОДНО МУШКО ИМЕ	ИМЕ ПЕВАЧА МАНДИЋА	КИНЕСКИ ФИЛОЗОФСКИ КОНЦЕПТ	ИМЕ ПЕСНИКА ШОПОВА	ПРЕМА
ДЕО СЛОЖЕНОГ САСТАВА								
СКИТНИЦА								
ИТАЛИЈАНСКИ ПЛЕСАЦ ПЛЕТРО							КИНСЕЛОСТ (ЛАТ.)	
ГРЕШКЕ, КИКСЕВИ (ЕНГ.)						АМПЕР		
СТАНОВНИК СТАРЕ АРАМЕЈЕ						СЕОСКА ПОДРУЧЈА		
ЦРТАТИ ЛИНИЈЕ								
ИМПУЛС		СВОЈЕРУЧНО (СКР.)		ИЗНАД ПОВРХ				
ЦЕНТАР ЗА МАРКЕТИНГ ИСТРАЖИВАЊЕ (СКР.)		СИТИН ДЕЛИЋИ МАТЕРИЈЕ		ИЗНУДА				
ЖИТЕЉ АОНИЈЕ, АОЊАНИН			СТАРО ИМЕ ЗА МАЂАРЕ					
			ЛИК ИЗ ИСТОЧНАЧКЕ БАЈКЕ					
					ИТЕМ ГРАБЉИВА ПТИЦА С АНДА			
						ЕЛЕКТРОН		
						ИМЕ ПЕВАЧА ЦЕНОВА		
НЕДУЖНОСТ								
ЈАПАНСКА ВЕШТИНА АРАНЖИРАЊА ЦВЕЋА							РЕКА (ШПАН.)	
ПАС (ДЕЧ.)				ДЕМОКРАТ. НАРОДНА РЕПУБЛИКА РОМИНА ПАУЕР				
УЛИЦА			ГЛУМАЦ АДРИЈЕН					
ГЛУМАЦ ЛЕОНАРДО			КЕЛВИН					

РЕШЕЊА ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

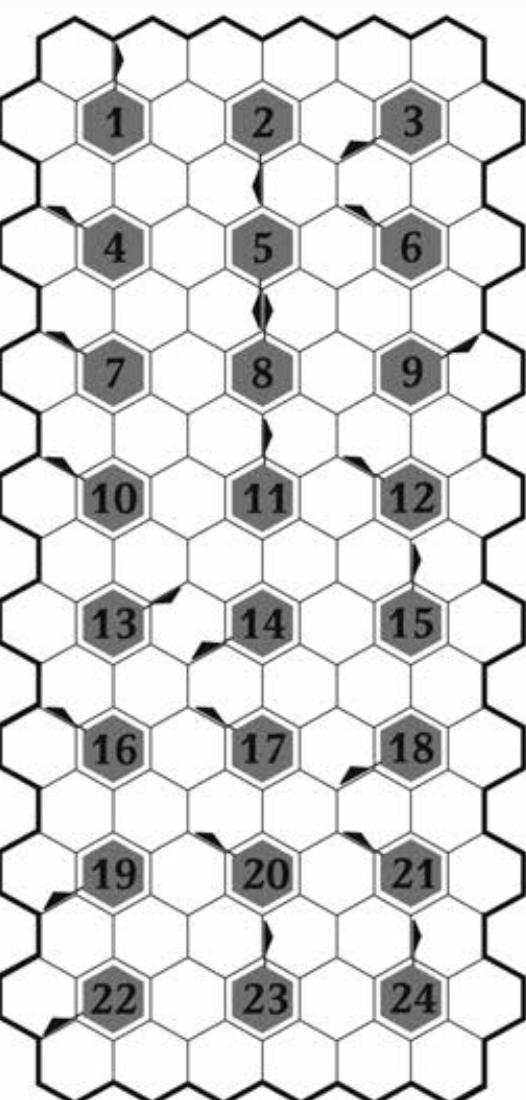
СКАНДИНАВКА: б, хромозом, лакирати, аномалон, дивити, и, исаковић, олтарић, наи, к, ич, ив, шап, е, кинк, рал, вартекс, фантасти, антанте, ло, цуана, ива, штип, титанија, сићево, ач.
ОСМОСМЕРКА: комовица. **МОЗАИЧКА УКРШТЕНИЦА:** комисије, трансвал, идит, аве, тор, инок, он, апорт, разговор, инер, аво, снеп, ил, диоген, и, и, нагост, ни, таћи, анр, вант, сто на сто, целац, ер, ирен, стс, гнт, стит, лансирке, етероман.
СУДОКУ: а) 532-417-968, 176-598-324, 984-362-715, 361-924-857, 748-635-291, 259-781-436, 497-153-682, 625-879-143, 813-246-579.
б) 741-695-328, 236-184-597, 895-372-164, 579-821-643, 623-547-819, 418-936-275, 957-263-481, 182-459-736, 364-718-952.
в) 843-561-792, 216-793-485, 597-482-631, 751-649-823, 364-218-957, 928-375-146, 185-936-274, 439-127-568, 672-854-319.

БЕЛА УКРШТЕНИЦА

	1	2	3	4	5	6	7
1							
2							
3							
4							
5							
6							
7							
8							
9							
10							
11							

ВОДОРАВНО: 1. Шпански фудбалски клуб (0), 2. Мале краве (0), 3. Клица, заметак - Етажно грејање (скр.) (1), 4. Километар (скр.) - Име америчког музичара Кравица (1), 5. Врста подне облоге (0), 6. Изнуда - Саставни везник (1), 7. Завод (скр.) - Раним јутром (прил.) (1), 8. Име наше глумице Штрљић - Енглески сликар, Вилијам (1), 9. Крстач или пино ноар - Коњ у епској песми (1), 10. Почетно слово - Варнице (1), 11. Домовина Ескимса, изворни назив (0).
УСПРАВНО: 1. Посебан, изванредан (0), 2. Наш писац, Стеван - Лична заменица - Хемијски симбол урана (2), 3. Памела краће - Међуспрат (архит.) (1), 4. Град у Италији - Инсект сличан пчели (1), 5. Ономатопеја њиштања - Језеро у Финској, Инари - Ауто-ознака за Краљево (2), 6. Стручна критика - Јапанска лука на острву Хоншуу (1), 7. Законитост, легитимност (0).

САЂЕ

СУДОКУ

4			7	1
7			8	4
	1		9	2
3		2		1
			3	8
5		6		
3	4	1		
6	4	2	3	7

НИВО ТЕЖИНЕ

9		3	4	6
1				3
	6	5		1
5			7	
8	7	3	4	
			8	2
7	2	4	5	
3			8	
	9			

НИВО ТЕЖИНЕ

8			2	4
			5	
6				3
	1		5	3
3	7	8		9
4				8
	9	7	8	6
7		2	4	
6			9	

CityVision
MESTO OGLAŠAVANJA USPEŠNIH
LED EKRAN U CENTRU GRADA

NOVA ERA
СПОЛЈШЊЕГО ОГЛАШАВАЊА

**Bilbordi
kakve ste
oduvек
žeeli!**

TOP LOKACIJA:
STROGI CENTAR KRAGUJEVCA
Najprometnija raskrsnica i
početak pešačke zone

**POZOVITE
302-852**
i uz nagradni
kod: "kgnovine"
dobićete
10% popusta
za reklamu

**Otvoreni keš kredit OTP banke
za sve vaše potrebe**

Jednim kreditom obezbedite dodatnu gotovinu za sve vaše potrebe, slobodno raspolažite novcem kada i kako vam odgovara, a ukoliko zatreba možete refinansirati i sve vrste obaveza kod drugih banaka!

PREDNOSTI:

- Brz proces odobravanja i realizacije
- Bez obaveze prenosa zarade u OTP banku
- Povoljnija kamata za sve klijente koji primaju zaradu ili penziju u OTP banci
- Za iznose do 1.200.000 dinara potrebna je samo menica ili administrativna zabrana
- Naknadu za izveštaj Kreditnog biroa u menicu plaća banka

www otpbanka rs
Call Center: 0700 480 400 - 021 4800 400

Otvoreni keš kredit

otpbanka
Verujemo jedni drugima

ТЕЛЕВИЗИЈА КРАГУЈЕВАЦ

**ТВ ПРОГРАМ
од 23. до 29. маја**

Четвртак 23. мај	Петак 24. мај	Субота 25. мај	Недеља 26. мај	Понедељак 27. мај	Уторак 28. мај	Среда 29. мај
СТАЊЕ СТВАРИ			Стаклено звено	СПОРТСКИ ПРЕГЛЕД	Суграђани	Јутарњи програм
20.00 Станаје ствари	09.05 Седница Скупштине града	23.00 Глава у облацима	20.00 Стаклено звено	19.30 Спортски преглед	20.30 Суграђани	07.00 Јутарњи програм
07.00 Јутарњи програм	07.00 Јутарњи програм	08.45 Најава програма	08.45 Најава програма	07.00 Јутарњи програм	07.00 Јутарњи програм	07.00 Јутарњи програм
09.00 Вести	09.00 Вести	09.00 Вести	09.00 Вести	09.00 Вести	09.00 Вести	09.00 Вести
09.05 Музички програм	09.05 Седница Скупштине града (директан пренос)	09.05 Цртани филм: Бен Тен	09.05 Цртани филм: Бен Тен	09.05 Музички програм р.	09.05 Музички програм р.	09.05 Музички програм р.
10.00 Жене ван закона р.		Бен Тен	Шумадијска слопарица р.	10.00 Жене ван закона р.	10.00 Жене ван закона р.	10.00 Жене ван закона р.
11.00 Клиника р.		Серија	Биографије познатих	11.00 Клиника р.	11.00 Клиника р.	11.00 Клиника р.
12.00 Вести	12.05 Кухињица	10.00 Megafon Music р.	11.00 Куфиџа у цвећу	12.00 Вести	12.00 Вести	12.00 Вести
12.05 Кухињица	12.35 АБС шоу	11.00 Нокаут р.	11.30 Улови трофеј р.	12.05 Шумадијски праг	12.05 Шумадијски праг	12.05 Кухињица
12.35 Куфиџа у цвећу р.	13.00 Музички програм	11.30 Улови трофеј р.	12.00 Вести	13.00 АгроДневник	13.00 АгроДневник	13.00 Музички програм
13.00 Музички програм	14.00 Станаје ствари р.	12.00 Вести	12.05 Шумадијски праг р.	14.00 Shopping avantura р.	14.00 Shopping avantura р.	14.00 Јавор - Раднички (фудбал, снимак утакмице) р.
14.00 Комунални сервис р.	15.00 Цртани филм: Бен Тен р.	12.05 Кухињица	13.00 Куфиџа у цвећу	15.00 G.E.T. Report р.	15.00 G.E.T. Report р.	14.30 Јутарњи јелек р.
15.00 Цртани филм: Бен Тен р.	15.30 Раскршића р.	12.35 АБС шоу	13.30 Fashion files	16.00 Вести	16.00 Вести	14.30 Суграђани р.
15.30 Раскршића р.	16.00 Вести	13.00 Музички програм	14.00 Shopping avantura	16.05 In Memoriam	16.05 Жива ватра р.	15.00 Цртани филм: Бен Тен
16.00 Вести	16.05 Жива ватра р.	14.00 Хроника 1	15.00 Документарни програм	18.00 Нокаут	17.00 Мозаик	15.30 Fashion files р.
16.05 Жива ватра р.	17.00 Мозаик	15.30 Цртани филм: Бен Тен	16.00 Документарни програм	18.00 Хроника 1	18.00 Жене ван закона	16.00 Вести
17.00 Мозаик	18.00 Жене ван закона	16.00 Акција	17.00 Хроника 1	19.00 Хроника 1	19.00 Хроника 1	16.05 Жива ватра р.
18.00 Жене ван закона	18.50 Хит дана	16.05 Модиљани	19.30 Цртани филм: Бен Тен	19.30 Спортски преглед	19.30 Спортски преглед	17.00 Мозаик
18.50 Хит дана	19.00 Хроника 1	16.30 Акција	20.00 Стаклено звено	20.00 Јавор - Раднички (фудбал, снимак утакмице)	20.00 Јавор - Раднички (фудбал, снимак утакмице)	18.00 Жене ван закона
19.00 Хроника 1	19.30 Цртани филм: Бен Тен	17.00 Акција	20.30 Шумадијска словарица	21.00 Концерт	21.00 Концерт	18.50 Хит дана
19.30 Цртани филм: Бен Тен	20.00 Акција	20.00 Акција	21.00 Илузиониста	21.50 Хит дана	22.00 Хроника 2	19.00 Хроника 1
20.00 Станаје ствари	20.30 Супертехнолођија	20.30 Супертехнолођија	21.00 Хроника 2	22.00 Хроника 2	22.00 Хроника 2	19.30 Цртани филм: Бен Тен
21.00 Жива ватра	21.00 Жива ватра	21.00 Жива ватра	21.50 Хит дана	22.30 Култура	22.30 Култура	20.00 Комунални сервис
22.00 Хроника 2	22.00 Хроника 2	22.00 Хроника 2	22.00 АБС шоу	23.00 Филм	23.00 Филм	21.00 Жива ватра
22.30 Клиника	22.30 Клиника	22.30 Клиника	23.00 Глава у облацима	00.00 Вести	00.00 Вести	22.00 Хроника 2
23.30 Атлас	23.30 Мегафон Music	23.30 Мегафон Music	00.00 Вести	01.00 Хит дана	00.05 Хит дана	22.30 Клиника
00.00 Вести	00.05 Хит дана	00.05 Хит дана	01.00 Хит дана			00.00 Вести
00.05 Хит дана						00.15 Вести
наставак програма ТВ Крагујевац	наставак програма ТВ Крагујевац	наставак програма ТВ Крагујевац	наставак програма ТВ Крагујевац	наставак програма ТВ Крагујевац	наставак програма ТВ Крагујевац	наставак програма ТВ Крагујевац
филм	серија					

НАМА СЕ НАЈВИШЕ ВЕРУЈЕ

НИЖЕ ЛИГЕ

Српска лига „Запад“, 27. коло:
Млади радник - Бане 4:1, Партизан (ББ) - Слободи (ПМ) 0:1, Мачва - Крушик 2:2, Сельак (М) - Јасеница 1911 2:1, Железничар - Шумадија (А) 1:0, Победа Белошевац - Вујић 3:2, Слобода (Ч) - Полеши (Љ) 1:2, Раднички (Кл) - Рудар 1:0.

Табела: Слобода (ПМ) 60, Млади радник 54, Мачва 48, Полеши (Т) 45, Јасеница 1911 35, Шумадија (А) 35, Победа Белошевац 35, Сельак (М) 34, Рудар 33, Бане 32, Железничар 31, Слобода (Ч) 30, Крушик 30, Партизан (ББ) 29, Раднички (Кл) 28, Вујић 24 бода.

28. коло: Полеши (Љ) - Победа Белошевац (недеља, 11.00), Бане - Раднички (Кл), Рудар - Слобода, Вујић - Железничар, Шумадија (А) - Сельак (М), Железничар - Мачва, Крушик - Партизан (ББ), Слобода (ПМ) - Млади радник.

Зона „Морава“, 27. коло: Слобода (Г) - Славија 0:2, Мокра Гора - Омладинац (НС) 4:0, Полеши (Т) - Шумадија 1903 2:2, Таково - Омладинац (3) 5:2, Орловац - Јошаница 1:2, Карађорђе - Пријевор 4:2, Водојажа - Мешталац 0:1, Тушин - Трстена 1:1.

Табела: Мокра Гора 59, Јошаница 58, Шумадија 1903 49, Таково 46, Тушин 44, Карађорђе 42, Водојажа 41, Слобода (Г) 37, Полеши (Т) 36, Мешталац 35, Орловац 33, Омладинац (НС) 29, Трстена 26, Славија 25, Омладинац (3) 19, Пријевор 18 бодова.

28. коло: Трстена - Водојажа, Омладинац (НС) - Слобода (Г) (субота, 17.00), Шумадија 1903 - Мокра Гора (недеља, 11.00), Славија - Тушин (недеља, 17.00), Мешталац - Караджорђе, Пријевор - Орловац, Јошаница - Таково, Омладинац (3) - Полеши (Т).

Прва традска лига, 26. коло: Маршић - Винојгради ДБ 3:0, Партизан (Ц) - Колонија 3:5, Јединство - Слобода (Д) 1:6, Јадран - Ердољија 1931 7:0, Будућност - Корићани 1:0, Ђава - Сушица 1:1, Арсенал - Сельак (МП) 4:1, Шумадинац - Шумадија (Ч) 4:4.

Табела: Арсенал 63, Сушица 58, Колонија 55, Јадран 43, Будућност 39, Корићани 36, Партизан (Ц) 33, Маршић 32, Шумадинац 32, Сельак (МП) 32, Слобода (Д) 31, Винојгради ДБ 29, Јединство 29, Шумадија (Ч) 24, Ђава 24, Ердољија 1931 13 бодова.

27. коло: Ердољија 1931 - Партизан (Ц) (субота, 17.00), Сельак (МП) - Маршић, Винојгради ДБ - Јединство, Слобода (Д) - Ђава, Сушица - Будућност, Корићани - Јадран, Колонија - Шумадија (Ч), Арсенал - Шумадинац (недеља, 17.00).

Друга традска лига, 26. коло: Младост - Азбеси 1:1, Добрача - Сељак (Ц) 3:2, Батремар - Кошутићак 3:1, Кременац - 21. октобар 2:1, Слобода (Л) - Младост Тиферич 5:1, Ботшуње - Кутлово 2:0, Борац - Србија 0:0, Хајдук - Шумарице 2008 3:0 (ф.ф.).

Табела: Батремар 66, Србија 62, Слобода (Л) 59, Кутлово 43, 21. октобар 42, Младост Тиферич 38, Младост 36, Кошутићак 35, Ботшуње 34, Азбеси 33, Сельак (Ц) 29, Хајдук 28, Кременац 27, Борац 24, Добрача 21, Шумарице 2008 1 бод.

27. коло (недеља, 17.00): Добрача - Батремар, Сельак (Ц) - Младост, Азбеси - Борац, Србија - Ботшуње, Кутлово - Слобода (Л), Младост Тиферич - Кременац, 21. октобар - Хајдук, Шумарице 2008 - Кошутићак.

Трећа традска лига, 14. коло: Стари момци - Заслава 0:3, Шумадија 1934 - Буриселац 2:0, Студенаци - Жежељ 2:7, Дивостин - Трмбас 2:0. Слободна је била Велика Стубица.

Табела: Шумадија 1934 33, Жежељ 25, Заслава 24, Студенаци 21, Велика Стубица 19, Буриселац 15, Дивостин 7, Трмбас 6, Стари момци 4 бода.

15. коло: Жежељ - Шумадија 1934 (субота, 17.00), Велика Стубица - Дивостин, Трмбас - Студенаци, Буриселац - Заслава (недеља, 17.00). Слободни су Стари момци.

ФУДБАЛ

СЛОБОДА - РАДНИЧКИ 1923 0:2

Добар пазар

Ужице - Стадион: „Бејлук“. Судија: Миленко Вукашиновић (Београд). Судрелци: Ковачевић у 21. и Милошковић у 66. минуту. Жути карточ: Ковачевић (Раднички 1923).

СЛОБОДА: Ранковић, Василић, Бајић, Ловрић, Гожковић, Пилиповић (ог 73. минута Давронов), Кнежевић (ог 43. Крстић), Пурић (ог 67. Олерум), Галвао, Пејовић, Ранђеловић.

РАДНИЧКИ 1923: Чанчаревић, Павловић, Ошашевић, Буђана, Фејса, Ковачевић (ог 83. Недовић), Бељић (ог 90. Росић), Мирић, Својић, Милошковић, Миловановић (ог 86. Зорановић).

ДОГОВОРЕН или не, тек фудбалери Радничког направили су добар пазар на прошлосуботњем гостовању у Ужицу. Наиме, победили су домаћу Слободу са 0:2 и тиме себе задржали у домену могућег опстанка у елитном рангу.

Ипак, први су на утакмици припредили домаћини. У 10. минуту Пурић је опробао свој шут, који није стигао даље од голмана Чанчаревића. Неки момент касније узвратили су, такође неуспешно, Бељић и Милошковић, а онда, у 21. минуту, на аистенцију Станимира Милошковића одлично реагује млади Никола Ковачевић и са ивице шеснаестерца погађа за вођство Радничког - 0:1.

На даље, односно до пред крај полувремена, мало се тога значајног десило, тек је Ранђеловић једном покушао да изненади сигурног Чанчаревића. Међутим, умalo да у самом финишу Раднички удвоствручи предност или, да је расплет био другачији, горко захвали за пропуштеном приликом у којој се нашао Својић.

Сигурна игра „крвених“ ни у наставку није дозвољавала Слободи да се размахне, па је однос снага на терену изнедрио оно најлогичније, други гол Крагујевца.

СУПЕРЛИГАШКИ
“КАЛКУЛАТОР”Три у два
иде два пута

ТРКА „како не бити 15. у Суперлиги“, одиграће се у последње две првенствене рунде, јуче и у недељу. Наиме, пошто је Нови Пазар поражен у прошлом колу, Раднички се на табели изједначио са њим по броју бодова (27) и догурао до 14. позиције, која ће тиму који је и на крају заузме обезбедити оstanак. Први изнад је БСК из Борче са 29 бодова, док су теоретски још угрожени и нишки Раднички и Доњи Срем из Пећинца, чији је учинак по 31 бод, као и ивањички Јавор са 33.

Тако гледано, најмање шансе да се догодине нађе у рангу ниже, има Јавор. Лепо је одмакао конкуренцији, а и у распореду му је прво гостовање на „Чаиру“, а затим дочекује управо нас. Такође, Нипшић ће се евентуалном победом над Јавором одмах растеретиле свих брига, можда и ремијем, а и потоње путовање „грађевинарима“, неоптерећених исходом тог сусрета, спада у групу лакших. И Доњи Срем је у релативно лагодној позицији, пошто му најпре долази безбрижни и немотивисани кулски Хајдук, те му недеља у Јагодини може доћи као обавезан, али пријатан излет. Сви поменути, са само једном победом, сигурно решавају позитивно свој суперлигашки статус.

Есад, БСК-у, на чију је прошлонедељну победу над Доњим Сремом бачена сенка сумње баш као и на тријумф Радничког у Ужицу, макар „на папиру“ неће бити нимало лако. Сачекаће освајача Купа Јагодину, а иде на Карабурму ОФК Београду, уз напомену да му чак ни скор из та два дуела - побеђа и реми, не гарантују опстанак.

Ипак, све нагиње ка томе да ће

СУПЕР ЛИГА СРБИЈЕ

28. КОЛО: Слобода - Раднички 1923 0:2, Хајдук - Рад 2:0, Војводина - Раднички (Н) 3:2, ОФК Београд - Сmederevo 4:3, Јагодина - Спартак 1:1, Доњи Срем - БСК 1:0, Јавор - Нови Пазар 3:2, Партизан - Црвена звезда 1:0.
Партизан 28 21 4 3 64:16 67
Црвена звезда 28 20 2 6 54:30 62
Војводина 28 16 10 2 37:18 58
Јагодина 28 13 5 10 31:25 44
Рад 28 11 8 9 29:25 41
ОФК Београд 28 12 5 11 31:31 41
Слобода 28 9 12 7 33:35 39
Спартак 28 9 9 10 36:32 36
Хајдук 28 9 8 11 34:31 35
Јавор 28 9 6 13 37:37 33
Доњи Срем 28 8 7 13 25:32 31
Раднички (Н) 28 8 7 13 27:41 31
БСК 28 8 5 15 24:54 29
Раднички 1923 28 6 9 13 22:34 27
Нови Пазар 28 6 9 13 25:38 27
Сmederevo 28 3 6 19 47:15 15

Партизан 28 21 4 3 64:16 67
Црвена звезда 28 20 2 6 54:30 62
Војводина 28 16 10 2 37:18 58
Јагодина 28 13 5 10 31:25 44
Рад 28 11 8 9 29:25 41
ОФК Београд 28 12 5 11 31:31 41
Слобода 28 9 12 7 33:35 39
Спартак 28 9 9 10 36:32 36
Хајдук 28 9 8 11 34:31 35
Јавор 28 9 6 13 37:37 33
Доњи Срем 28 8 7 13 25:32 31
Раднички (Н) 28 8 7 13 27:41 31
БСК 28 8 5 15 24:54 29
Раднички 1923 28 6 9 13 22:34 27
Нови Пазар 28 6 9 13 25:38 27
Сmederevo 28 3 6 19 47:15 15

29. КОЛО (јуче): Раднички 1923 - Војводина, Доњи Срем - Хајдук, БСК - Јагодина, Спартак - ОФК Београд, Сmederevo - Партизан, Црвена звезда - Слобода, Раднички (Н) - Јавор, Нови Пазар - Рад.

30. (последње) КОЛО: Јавор - Раднички 1923 - Војводина, Доњи Срем - Хајдук, БСК - Јагодина, Спартак - ОФК Београд - БСК.

ЗНАЛИ БЕКВАЛАЦ ПУТ ДО ОПСТАНКА

СТРЕЉАШТВО

Милутин
други,
Стева трећи

У ДРУГОМ колу Купа Стрељачког савеза Србије у гађању малокалибарском пушком, дисциплини тростав, крагујевачки стрелац Милутин Стефановић освојио је друго место. Наиме, прошле недеље у Новом Саду он је забележио скор од 450,7 кругова, док је пре финала био је четврти са 1.155 кругова. Исто другопласирани, али само до распушавања, Стеван Плетикосић (1.162) на крају је заузео пето место.

Наредног дана такмичења, у дисциплини 60 метака лежећи, Плетикосић је поправио утисак. После шестог места у основном делу и резултата 615,5, серијом од 184,5 кругова у финалу успео да се докопа трећег места и бронзаног одлича.

Овог викенда, опет у Новом Саду, на програму је и треће коло Купа Србије.

C. M. C.

КАРАТЕ

Јуниору две
бронзе са Купа

НЕДЕЉА је била дан када је у Новом Саду, у оквиру Карате федерације Србије, одржано финале државног Купа у борбама и катама за кадете, јуниоре, млађе сениоре и сениоре. Међу 88 клубова и близу 400 такмичара, запажен наступ имао је и крагујевачки КК Јуниор.

Наиме, његови чланови, Јубица Зекић и Огњен Кнежевић, са овог надметања вратили су се окићени бронзаним медаљама у борбама. Зекићева је до одличја стигла у конкуренцији сениорки до 60 килограма, док је Огњен, у узрасту кадета, наступао у пет килограма тежкој категорији.

B. U. K.

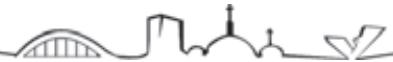
ОБРАЗ ИЛИ - ЂОН

Ко са
децом
спава...

И прве дуела Слободе и Радничкој увећано је брујало, а на стадиону су најдуже и пласне прозивке домаћих навијача на ту тему, да су и Ужиčани на „стиску“ оних који ће „дати“ бодове „крвенима“. То, наравно, није нешто ново, пошто су се сличне притече изсртеле и за раније сусрете наше тима, од чега није било ништа. Проспојо како се чекало да Раднички некој савлада, па да се уређе у Јужицу.

А онај ко имао прати овај штим, тој је штаком сезоне да види колицко је недостајало „крвенима“ у бројним утакмицама да освоје макар бод, а неретко и сва три. У највише слушају за неуспехе била је крива слаба реализација, што је, ешо, прев

БИЦИКЛИЗАМ

Екипни успех Радничког

КРАГУЈЕВАЧКИ бициклисти Бојан Ђурђић заузео је друго место прошле недеље на Авали, у другој трци која се бодовала за шампионат Србије у планинском бициклизму.

За крагујевачки састав, у овој дисциплини, дебитовао је друмаш Дејан Марић, који се пласирао на веома добро седмо место, чиме је помогао својим клупским колегама да се екипно оките титулом најуспешнијег клуба на овој трци. Комплетан успех само је употребио Владимир Потрић, најбољи у класи ветерана.

С. М. С.

АУТОМОБИЛИЗАМ

Старт на Глави Зете

НАКОН двонедељног одлагања, овог викенда, коначно, почеће шампионат Србије у брдском аутомобилизму, који ће се премијерно возити на стази Глава Зете.

ACK Крагујевац имаће представнике у класи 2, где Предраг Ламбаша брани шампионску титулу, док ће у класи 1 наступити Јелко Писарић, осми у прошлогодишњем такмичењу.

С. М. С.

ПЛИВАЊЕ

46 медаља Крагујевчанима

ПРВО коло Летњег првенства Пливачког савеза централне Србије, које је одржано прошле суботе у Крушевцу, донело је крагујевачким пливачима, члановима Радничког и Пирата, укупно 46 медаља.

Заслужнији за толику "збирку" били су "црвени" са учеником од 30 одлика (10 златних, 9 сребрних и 11 бронзаних), у чијим редовима су били Ксенија Јовановић и Лазар Карић. Узвеши три злата у свом узрасту, Ксенија је уједно освојила и два сребра и бронзу у апсолутној конкуренцији - на 100 делфин, 400 мешовито и 200 леђно. И Лазару су припала три злата у његовој категорији - на 100 делфин, 200 леђно и 400 мешовито, уз сребро и бронзу у апсолутној из последње две дисциплине.

В. У. К.

СУПЕР ЛИГА СРБИЈЕ

5. КОЛО: Плави Змајеви - Дивљи Вепрови 12:32, Краљевске Круне - Легионари 20:16, Пантери - Вукови 0:44, Војводе - Императори 65:21.

Вукови	5	5	0	231:20
Војводе	5	5	0	159:66
Дивљи Вепрови	5	4	1	142:77
Пантери	5	2	3	110:154
Императори	5	2	3	133:197
Плави Змајеви	5	1	4	97:154
Краљевске Круне	5	1	4	46:160
Легионари	5	0	5	50:140

6. КОЛО (1/2. јун): Дивљи Вепрови - Пантери, Легионари - Императори, Вукови - Војводе, Краљевске Круне - Плави Змајеви.

Фото: ekonomac.com

ОДБОЈКА

За сада без промена

СИТУАЦИЈА у крагујевачком суперлигашу ни два месеца по завршетку првенства још увек није кадровски искристалисана. Прелазни рокови званично трају од 1. до 15. јула и од 1. септембра до 25. децембра, а договора о сарадњи са

играчима којима су истекли уговори за сада нема.

Оно што је сигурно, јесте да Немања Радовић и Немања Стевановић у наредној сезони неће бити у саставу, а сви остали, укључујући и Владимира Чедића, заинтересовани су за наставак сарадње. Уз то, питање тренера такође није решено, а најаве су да ће све бити јасније током наредне недеље, када би руководство клуба требало да обави разговоре са играчима и тренерима.

М. М.

Фото: wildboars.rs

САНТИНО СИМОНЕ ОПЕТ БЛИСТАО

АМЕРИЧКИ ФУДБАЛ

ПЛАВИ ЗМАЈЕВИ - ДИВЉИ ВЕПРОВИ 12:32

Змајевима сасецена крила

ЈОШ једну блиставу партију пружио је придошлица Дивљих Вепрова, квотербек Сантине Симоне. Био је убедљиво прва звезда у београдском мећу, те је тако крагујевачки састав забележио још један тријумф у српском националном шампионату. Овога пута са терена су "почишћени" Плави Змајеви - 32:12, по деоницама 0:6, 19:0, 0:6, 13:0.

Београђани, додуше, јесу пружили солидан отпор, играли добро у појединим тренуцима, али недовољно за победу. Прва три тач дауна забележио је Треј Меквеј на пасове свог вође напада, а онда је Симоне са два трачања запечатио победу Вепрова. Уз то, Ружић је био половичан у претварању за један поен.

Првенство се наставља 2. јуна, када у Крагујевац долазе панчевачки Пантери.

ФУТСАЛ

У ФИНАЛУ ПЛЕЈ ОФА ЕКОНОМАЦ БЛИЖИ ТРИЈУМФУ

Мирише на дуплу круну

ПОСЛЕ убедљиве елиминације нишког Коперникуса у полуфиналу плеј офа, у две утакмице (2:1 и 9:0), Економац је синоћ, на свом терену у хали "Језеро", играо одлучујућу утакмицу за шампионски пехар, против београдског Марба.

Подсетимо, у првом дуелу ове две екипе, пре четири дана у Београду, скор је био изједначен - 2:2, што, свакако, иде у корист нашем тиму. Тако, у случају победе на свом терену, крагујевачки "студенти" би освојили пету титулу, али и уписали најуспешнију футсалску сезону у својој историји што се домаћег такмичења тиче, с обзиром да су недавно, у дуелу са истим ривалом, освојили Куп Србије.

С. М. С.

КРАГУЈЕВАЧКЕ, АЛИ И СРПСКЕ УЗДАНИЦЕ: ТИЈАНА, ЗОРАНА И САЊА

унапред онемогућили нашу селекцију да заузме прву позицију и оствари пласман на ЕП.

Иначе, од петка до недеље, у Словачкој су се, као чланице српског тима, налазиле и три рукометашице крагујевачког Радничког - лево крило Сања Радосављевић, голман Тијана Ђосић и pivot Зорана Милић.

В. У. К.

РУКОМЕТ

Измакло им Европско

КВАЛИФИКАЦИОНИ турнир за одлазак на Првенство Европе у Данској, јуниорска репрезентација Србије окончала је на трећем месту. Победа у последњем колу над

Молдавијом (44:11), била је само утешна, јер су претходни резими са победником овог надметања, домаћом селекцијом Словачке (24:24), те пораз од Исланда (20:24)

АТЛЕТИКА

Црвени без премца на Купу централне Србије

ГРАДСКИ стадион „Чика Дача“, минулог викенда, био је домаћин атлетског такмичења за сениоре, које се рачунало као финале Купа централне Србије. Појединачно првенство централне Србије и квалификације за Куп Србије. Наступило је 204 такмичара из 32 клуба, а међу најпознатијим српским асесима, попут Оливере Јевтић, Асмира Колашинца, Амеле Терзић... нашли су се и бројни представници домаћег Радничког, који је, захваљујући постигнутим резултатима, на kraju постао екипни победник Купа централне Србије. Насупрот колега, у женској конкуренцији "црвени" су имале скромнија остварења и заузеле пето место.

Гледано појединачно, шампиони централне Србије из редова Радничког су: Милош Савић (100 метара), Александар Миленковић (110 препоне) и Милан Младеновић (скок удаљ и трсок). За место ниже пласирали су се Љубица Симовић (100 метара), Марко Мишковић (110 препоне), Јован Мицић (скок удаљ и трсок), те штафета 4x100 у саставу: А. Стојановић, С. Стојановић, М. Мишковић, М. Савић. Трећу позицију су заузели скакачи удаљ, Сава Милосављевић и Наташа Стаматовић.

Како су се квалификациони надметања истовремено одржавала у још два града, Сремској Митровици и Београду, тек по сумирању свих резултата биће познато по којих ће 12 атлетичара у свакој дисциплини наступати у финалу Купа Србије. Иначе, завршница овог такмичења одржаће се 1. и 2. јуна, такође у нашег граду.

В. У. К.

СУПЕР ЛИГА СРБИЈЕ

5. КОЛО: Плави Змајеви - Дивљи Вепрови 12:32, Краљевске Круне - Легионари 20:16, Пантери - Вукови 0:44, Војводе - Императори 65:21.

Вукови	5	5	0	231:20
Војводе	5	5	0	159:66
Дивљи Вепрови	5	4	1	142:77
Пантери	5	2	3	110:154
Императори	5	2	3	133:197
Плави Змајеви	5	1	4	97:154
Краљевске Круне	5	1	4	46:160
Легионари	5	0	5	50:140

6. КОЛО (1/2. јун): Дивљи Вепрови - Пантери, Легионари - Императори, Вукови - Војводе, Краљевске Круне - Плави Змајеви.

СУПЕР ЛИГА СРБИЈЕ

5. КОЛО: Плави Змајеви - Дивљи Вепрови 12:32, Краљевске Круне - Легионари 20:16, Пантери - Вукови 0:44, Војводе - Императори 65:21.

Вукови	5	5	0	231:20
Војводе	5	5	0	159:66
Дивљи Вепрови	5	4	1	142:77
Пантери	5	2	3	110:154
Императори	5	2	3	133:197
Плави Змајеви	5	1	4	97:154
Краљевске Круне	5	1	4	46:160
Легионари	5	0	5	50:140

6. КОЛО (1/2. јун): Дивљи Вепрови - Пантери, Легионари - Императори, Вукови - Војводе, Краљевске Круне - Плави Змајеви.

М. М.